121. 1472 dicembre 3 -1472 dicembre 4, Ferrara, Pacifico Massimi · 2793, f. 105r (nr. 163)

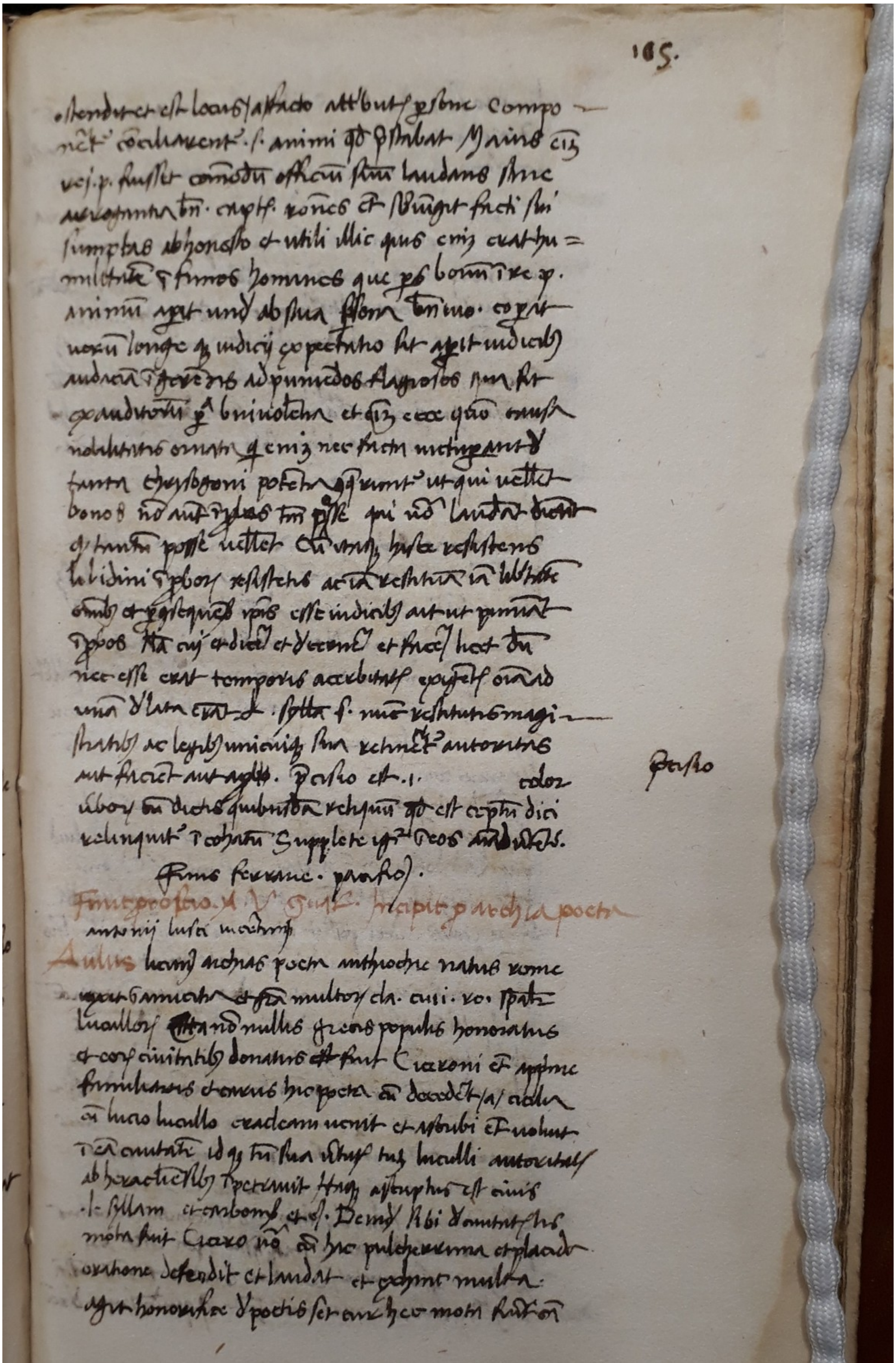

122. 1473 settembre 4, Giovanni Garzoni · 731, II, f. 58r (nr. 27)

dilatat pulsum facit magnum ad superiora et elevantem velocem
et spissum. In quo non oportet diversitatem videre: quoniam passio extra
simul, nisi timor ei admisceatur qui una vice superet et hoc
alia superet vice. Et similiter si verecundia ei admisceatur vel con-
trarietas ab intellectu qui tacere precipiat. Et ne fremeret
ad malum inferendum ei cui irascitur. Et ex delitiis quidem
propter quod ad exteriora paulatim movent non permanet pulsus
ad illud ad quod permanet ex ira in velocitate et spissitudine
sed est cum eius magnitudo sufficit necessitati et est rarus
et tardus et similiter pulsus letitie, quoniam ipse fit magnus secundum
et tardus et similiter pulsus letitie, quoniam ipse fit magnus secundum
partem cum lenitate et attinet tarditati et raritati. In tristitia
vero propter quod calor suffocatur et submergitur et fortitudo de-
bilitatur, oportet ut sit parvus et debilis et rarus et tardus.
Timor vero: qui subito venit pulsum facit velocem et diver-
sum et inordinatum. Sed consuetus et qui ordinate prove-
nit mutat pulsum secundum modum mutationis sollicitudinis. Capitulum
XVIII. de summa mutationis rerum contrariarum non essentie pulsus
Ab eis fit mutatio aut propter hoc quod accidit de eis ex malitia
complexionis. Et tu quidem iam scivisti pulsum cuiuslibet
complexionis. aut propter virtutem constringunt et pulsum fa-
ciunt diversum. Et si constrictio valde fuerit fortis, erit sine
ordine et absque pondere. Et constrictionem quidem faciens est
omnis materialis multitudo sive sit apostema sive sit non apostema. aut
propter virtutem dissolvunt et facit pulsum debilem. Et omnia
hec sunt sicut dolor fortis et egritudines animales: que
sunt fortis resolutionis. Finis Io. Garzo [illegible]:

123. 1474 · 1206^{2}, f. 48v (nr. 48)

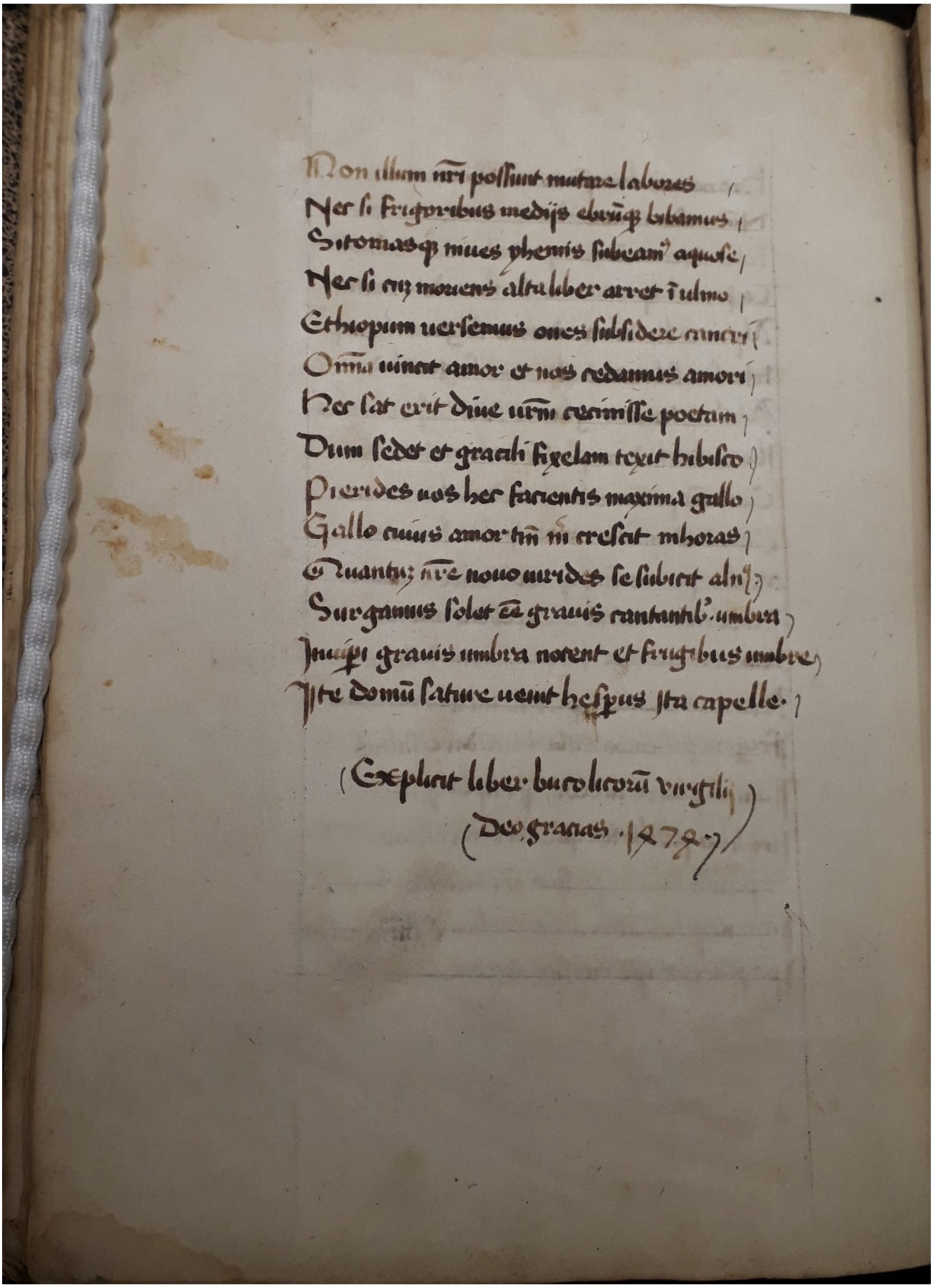

Non illum nostri possunt mutare labores
Nec si frigoribus medijs ebrumque bibamus
Sitoniasque niues phemis subeamus aquose
Nec si cum moriens alta liber aret in ulmo
Ethiopum versemus oues sub sidere cancri
Omnia vincit amor et nos cedamus amori
Hec sat erit diue vestrum cecinisse poetam
Dum sedet et gracili fiscelam texit hibisco
Pierides vos hec facientis maxima gallo
Gallo cuius amor tantum mihi crescit in horas
Quantum vere nouo viridis se subicit alnus
Surgamus solet esse grauis cantantibus umbra
Iuniperi grauis umbra nocent et frugibus umbre
Ite domum sature venit hesperus ite capelle.

Explicit liber bucolicorum virgilij
Deo gracias 1474

124. 1475 marzo 18 - 1475 aprile 20, Cantiano, Giovanni Francesco Cataldini · 593, f. 137v (nr. 22)

Liber
De

Cap. LXXXXXV

homines caudati
cornuti homines
Latrantes homines
Gutture tumidi
Mamille magne
Strumosi homines
Gibbosi

hermofrophroditi

Oculi lucentes
Brisanis fluuius
homines miri

Maiores in britania homines caudati esse dicun-
tur et quidam cornuti. Visuntur et non ulli
qui latrant velut canes edepret. in septentrionis
aliorum parte mulieres sunt. que guttur usque
adventrem protensum habeant. cucurbite ma-
ximine in modum. et in meroe: que mamilla
ubertate maiore gerat. Sunt alibi homines
qui spiles tam ingentes strumas sustinentes pro
dorso: ut quidquid conuitiamentorum cedere de-
bet, gibbus absorbeat. Sunt que hermofro-
diti utrumque sexum sustinentes: quibus et legi-
bus in redictum est utrumque exercere. Fama
est et in orientis quandam insula homines habitare
quorum oculi in nocte: ut lucerna splendent. Alios
fortissimos esse inter occeanum: qui canib-
cendis alatur que melle que in brisanti flu-
uio esse homines miri candoris, altitudinis duo-
decem pedum. facie bipartita, naso longo,
colore unisaleto ;~ !~:~

FINIS

P. CANDIDI DECEMBRII MEDIOLANE-
SIS AD ILL(ustrissimu)M PRINCIPEM LVDOVICVM
GONÇAGAM DE NATVRIS AIALIVM LIBER
EXPLICIT PER IOANNEM FRANCISCVM
DOMINI CATALDINI DE CALLIO CANTHIA-
NI M~~CCCC~~ CCCC LXXV DIE XVIII ME-
SIS MARTII DEO GRATIAS.

AMEN

125. 1475 giugno 11, Bologna, Nicola di Balen · 748, f. 10r (nr. 30)

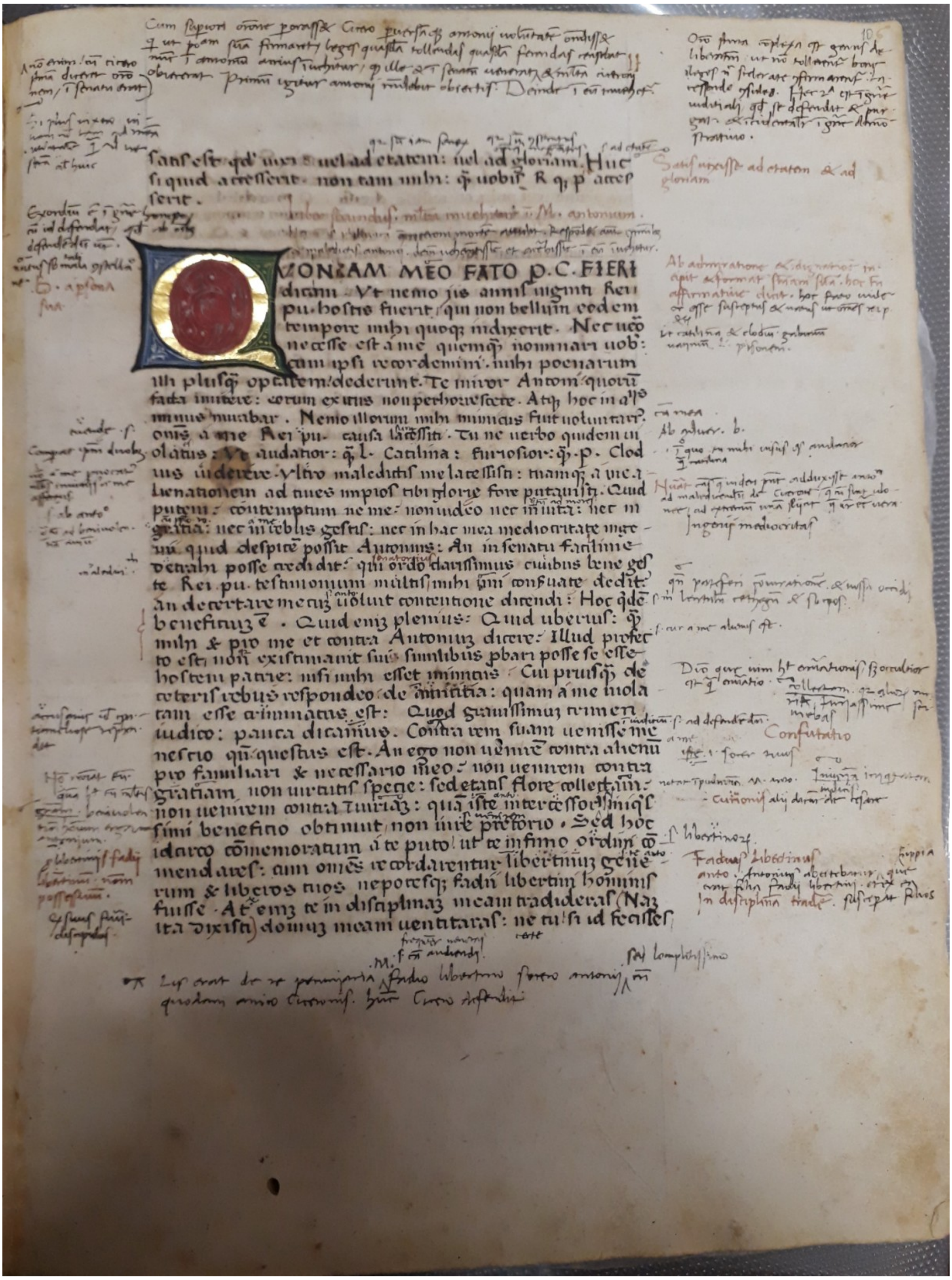

Quoniam meo fato p.c. fieri dicam. Ut nemo his annis viginti rei pu. hostis fuerit: qui non bellum eodem tempore mihi quoque indixerit. Nec vero necesse est a me quemque nominari vobiscum ipsi recordemini. mihi poenarum illi plus quam optarem dederunt. Te miror Antoni quorum facta imitere: eorum exitus non perhorrescere. Atque hoc in aliis minus mirabar. Nemo illorum mihi inimicus fuit voluntarius. omnis a me rei pu. causa lacessiti. Tu ne verbo quidem violatus: ut audacior quam L. Catilina: furiosior quam P. Clodius viderere ultro maledictis me lacessisti: tuamque a me alienationem ad cives impios tibi gloriae fore putavisti. Quid putem: contemptum ne me: non video nec in vita: nec in gratia: nec in rebus gestis: nec in hac mea mediocritate ingenii quid despicere possit Antonius: An in senatu facillime detrahi posse credidit: qui ordo clarissimis civibus bene gestae rei pu. testimonium multis mihi uni conservatae dedit. An decertare mecum voluit contentione dicendi: Hoc quidem beneficium est. Quid enim plenius: Quid uberius: quam mihi et pro me et contra Antonium dicere: Illud profecto est: non existimavit sui similibus probari posse se esse hostem patriae: nisi mihi esset inimicus. Cui priusquam de ceteris rebus respondeo: de amicitia: quam a me violatam esse criminatus est: Quod ego gravissimum crimen iudico: pauca dicamus. Contra rem suam venisse me nescio quam questus est. An ego non venirem contra alienum pro familiari et necessario meo: non venirem contra gratiam non virtutis spe: sed aetatis flore collectam: non venirem contra iniuriam: quam iste intercessoris iniquissimi beneficio obtinuit non iure praetorio. Sed hoc idcirco commemoratum a te puto: ut te infimo ordini commendares: cum omnes te recordarentur libertini generum et liberos tuos nepotes Q. Fadii libertini hominis fuisse. At enim te in disciplinam meam tradideras (nam ita dixisti) domum meam ventitaras: ne tu si id fecisses

126. 1475 dicembre 1, Bologna, Tommaso Leoni · 696, f. 20r (nr. 26)

animo e dun volere / pacificando insieme de
puro amore / mantenendo iustitia e ragione e
Cresette e multiplicho la citade di bene in me-
glio. continuamete chiamando lo nome de Je-
su christo benedecto: Loquale e vivo et vero
In secula seculorum amen —

Qui finisse la hystoria de messer San petronio
protectore e diffensore di questa nostra presente
cita di Bologna. La quale idio per la sua misi
cordia e pieta. la reschua in optimo governo
E no guardi ali nostri peccati. ne anche a
quilli di chi male ci governa amen

127. 1476 aprile 27, Bologna, Giovanni Garzoni · 468[3], f. 170r (nr. 19)

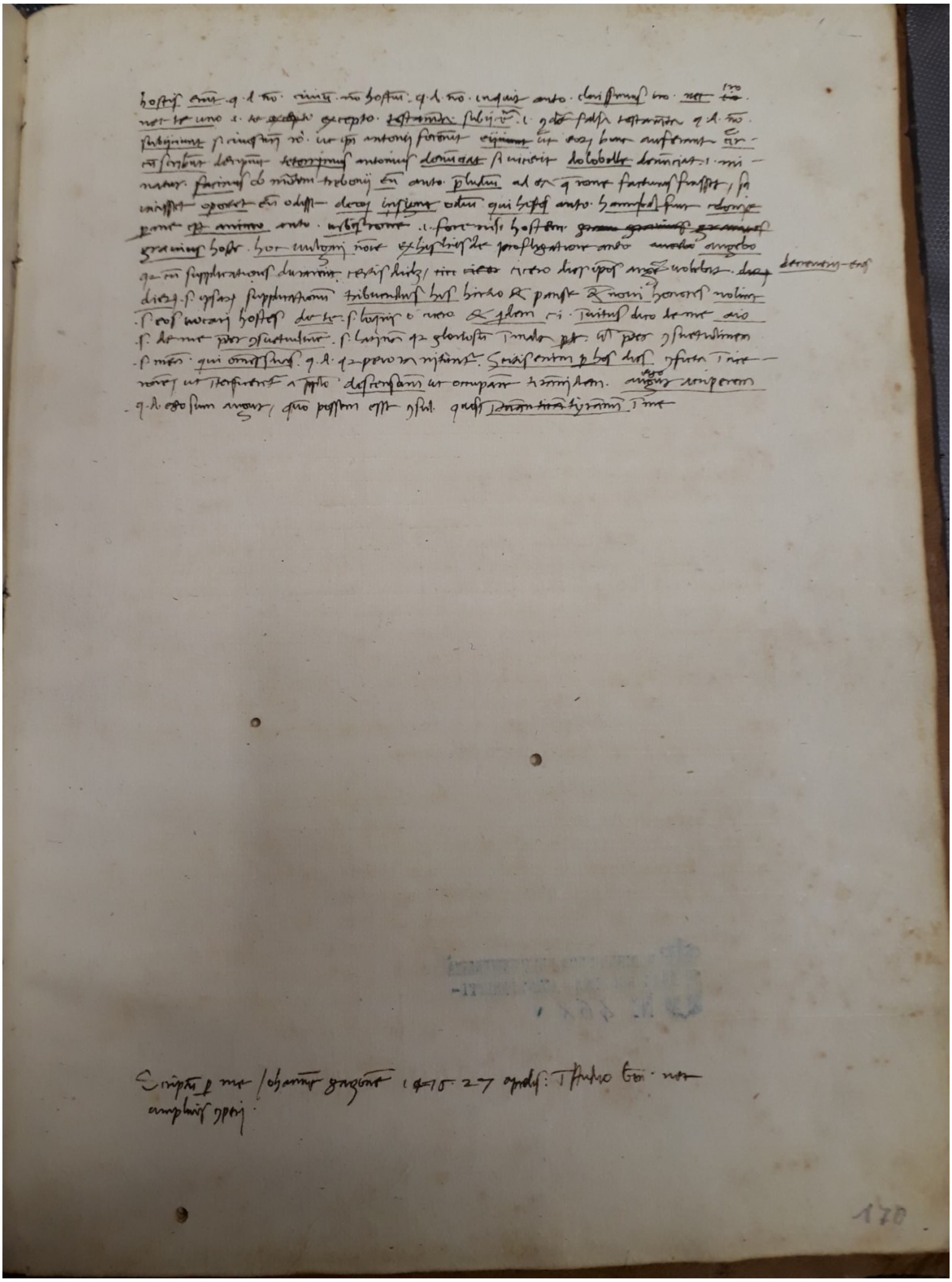

Scriptum per me Iohannem Garzonem 1476. 27 aprilis in studio Bon. non amplius cepi.

128. 1476 · 672, f. 9r (nr. 25)

[illegible] compositio apostolica dignissimo [illegible]
[illegible] verbi domini evangelizatori [illegible] fratri Cristoforo de Varisio eiusdem
ordinis [illegible] et indignus [illegible] obviam [illegible] relatione [illegible] regule
[illegible] accipienda mea [illegible] ad [illegible] dictos
[illegible] declarandum [illegible] Vienna [illegible] ubique [illegible]
[illegible] ad hunc sanctum ordinem [illegible]
[illegible] aliqua in [illegible] canonico [illegible] ad [illegible] spectantia
[illegible] vicario fratre [illegible] de Verona [illegible]
[illegible] ut [illegible] inveniebam regula [illegible] ordinis declarare [illegible]
[illegible] Cepi [illegible] voluntatem
[illegible] negotia [illegible] ad manus meas successu temporis [illegible]
[illegible] declarationes devenissent videns quod [illegible] timore [illegible]
[illegible] regula declarauerunt incepi [illegible] presumptione [illegible] ac ultra
[illegible] Si [illegible] in [illegible] fecerunt [illegible]
quo [illegible] facultatis mediocris [illegible] acceptare presumimus
[illegible] cogitationi videbatur quod non dubitavi incepto opere prosequi
[illegible] capitula [illegible] in regule declaratione ponebam [illegible]
[illegible] aliorum doctorum [illegible] declarandum [illegible] collecta
[illegible] ac [illegible] non obstante volui ab incepto opere desistere [illegible]
[illegible] vestra [illegible] auditoribus [illegible] legentium [illegible]
in [illegible]
[illegible] mea [illegible] non posse [illegible] sed in opere et divino suffragante
[illegible] ad finem usque perduxi [illegible] magistri [illegible]
[illegible] magistri Bartholomei [illegible] declarationes [illegible] non [illegible] aliorum doctorum
[illegible] fratris Hugonis et magistri Petri de Periano [illegible] aqua [illegible]
[illegible] declarationes [illegible] et clementine [illegible] in
[illegible] de verbo ad verbum in [illegible] plus [illegible]
[illegible] ordinis [illegible] et generales [illegible] Et
[illegible] illas ut [illegible] magis [illegible]
In aliis vero summarie [illegible] et [illegible] ordinis in [illegible] magno [illegible]
addidi Et [illegible] sicut potui [illegible]
[illegible] et aliquos [illegible] superflua videatur [illegible]
[illegible] ad [illegible] recreatione [illegible]
[illegible] magis in [illegible] dictis [illegible]
[illegible] regula [illegible] et summaria [illegible]
[illegible] regula [illegible] precepta et monitiones ac [illegible] regule
[illegible] vestre [illegible] et [illegible] placuit
[illegible] totaliter [illegible] et
subito et [illegible] regule et ordinis
[illegible] intelligentia [illegible] ut [illegible]
[illegible] Valeat paternitas vestra per longeva in tempora [illegible] Amen

Amen

8

[illegible] BOLOGNA MANOSCRITTI N° 672

129. 1476, Mariano di Jacopo · 2468, f. 81r (nr. 118)

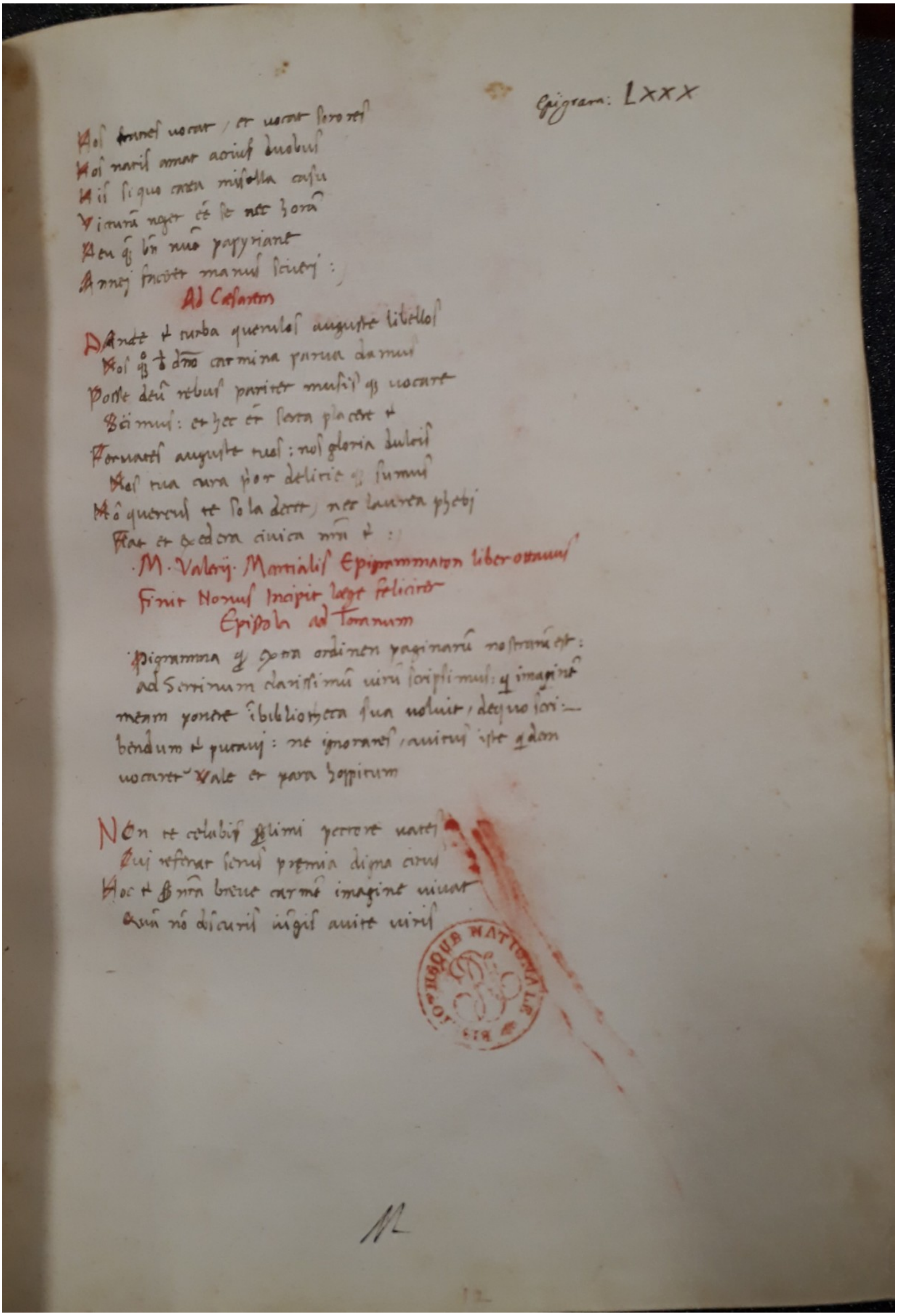
Epigram: LXXX

Hos fratres vocat / et vocat sorores
Hos nardi amat acrius duobus
His si quo careat misella casu
Victuram negat esse se nec horam
Heu qm bn nunc papyriane
Annei faceret manus Seneci :

Ad Caesarem

Dante et turba querulos auguste libellos
Nos qq et dno carmina parva damus
Posse deum rebus pariter musisqz vocare
Scimus : et hec et serta placere t
Fer vates auguste tuos : nos gloria dulcis
Nos tua cura prior delicie qz sumus
Nô quercus te sola decet, nec laurea phebi
Fiat et ex edera civica nra t :

M · Valerii · Martialis Epigrammaton liber octavus
Finit Nonus Incipit lege feliciter
Epistola ad Toranium

Epigramma q extra ordinem paginarum nostrarum est : ad Stertinium clarissimum virum scripsimus : q imaginem meam ponere i bibliotheca sua voluit, de quo scribendum t putavi : ne ignorares avitus iste qdam vocaretur. Vale et para hospitium

NOn te celabis ßlimi pectore vates
Cui referat serus premia digna cinis
Hoc t sb nra breve carmê imagine vivat
Quâ nô obscuris iungis avite viris

130. 1477 ottobre 8 · 2581, f. 1r (nr. 132)

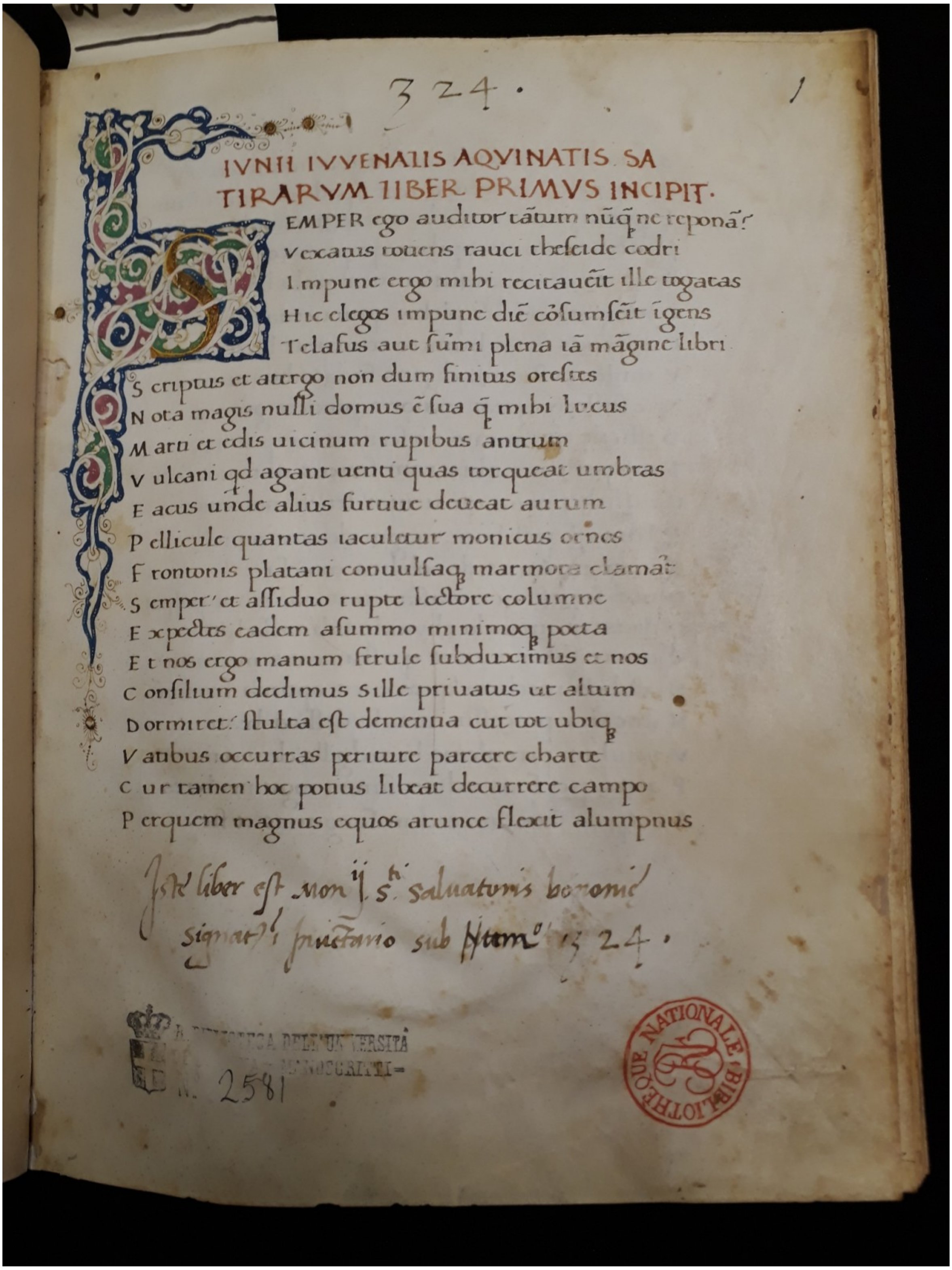

324. 1

IVNII IVVENALIS AQVINATIS SA
TIRARVM LIBER PRIMVS INCIPIT.

SEMPER ego auditor tãtum nũq̃ ne reponã?
Vexatus totiens rauci theseide codri
Impune ergo mihi recitauerit ille togatas
Hic elegos impune diẽ cõsumserit ĩgens
Telafus aut summi plena iã mãgine libri
Scriptus et atergo non dum finitus orestes
Nota magis nulli domus ẽ sua q̃ mihi lucus
Marti et edis uicinum rupibus antrum
Vulcani qd agant uenti quas torqueat umbras
Eacus unde alius furtiue deuehat aurum
Pelliculę quantas iaculetur monicus ornos
Frontonis platani conuulsaq; marmora clamãt
Semper et assiduo ruptę lectore columnę
Expectes eadem asummo minimoq; poeta
Et nos ergo manum ferulę subduximus et nos
Consilium dedimus Sillę priuatus ut altum
Dormiret: stulta est clementia cum tot ubiq;
Vatibus occurras periturę parcere chartę
Cur tamen hoc potius libeat decurrere campo
Per quem magnus equos auruncę flexit alumpnus

Iste liber est mon[asteri]i s[ancti] saluatoris bonon[i]e
signat[us] i[n] inuētario sub n[umer]o 324.

R. BIBLIOTECA DELL'UNIVERSITÀ
MANOSCRITTI
N. 2581
BIBLIOTHEQUE NATIONALE

131. 1478 giugno 18 - 1478 ottobre 25, Firenze, Francesco da Pisa, frate · 2602, f. 11r (nr. 137)

Incominciano isermoni del devoto doctore sco Bernardo
intorno alle solempnitadi del signore et dalltre feste
dellanno. Et in pma dellavento del signore Sermo
ne primo. Prolagho della materia. Capitolo .pmo.

Fratelli carissimi noi agricole
abbiamo il principio dellanno. il
nome del quale ad vento sicco
me dellaltre solempnitadi. del si
gnore. e assu chiaro et noto al
mondo. et grande festa. Ma del
la ragione et della importanza
del nome non e cosi forse. pero
che glinfelici figliuoli dadamo
lassando veri et salutevoli su
chi sidanno acercare pure cose
caduche et transitorie. Or ad cui assimiglieremo noi
lhomini di questa generatione? O vero ad cui ne fare
mo noi buona comparatione:- Iquali noi veggiamo
dalle eterne, et corporali consolationi non potere per al
cum modo essere rivocati ne partiti? Et certo noi
possiamo dire che siano simiglianti ad quelli iquali
sommersi sono nellacque in pericolo dannegare. Et che
tu vedrai que cotali che annegano fortemente tenē
et non volere in alcum modo lassare. qualunque cosi
prima giungono alle mani. et sia che si voglia. et qualunque
fusse tal cosa. che niuno giovamento o aiuto lipo
tesse dare. come sono radice derbe. o altre cose si
miglianti. Et piu che se forse venisse alcuno per sove
nire loro et trargli dellacqua, essi gli stringono in tal
modo sgraffiare et constrecto in volgere. che ne se ne
loro possono aiutare. Cosi periscono in questo grande
et spatioso mare. cosi periscono i miseri. iquali seguitan
do le cose che periscono. et vengon meno lassando iveri

Iste liber est mon(asterii) s(ancti) Salvatoris Bon(onie). sub numero. 23.

Incipit Commentarium beati Hieronymi presbiteri super Mattheum. Prologus.

Plures fuisse: qui euangelium scripserunt. & lucas
euangelista testatur dicens. Quoniam quidem multi
conati sunt ordinare narrationem rerum: que in
nobis complete sunt. sicut tradiderunt nobis qui ab
initio ipsi uiderunt sermonem & ministrauerunt ei.
& perseuerantia usque in presens tempus monumenta declarant.
que a diuersis auctoribus edita diuersarum heresium fu-
ere principia. ut est illud iuxta egyptios & thomam
& matthiam & bartholomeum duodecim quoque apostolorum & ba-
silidis atque apellis ac reliquorum. quos enumerare longissi-
mum est. cum hoc tantum in presentiarum necesse sit dicere: ex-
titisse quosdam: qui sine spiritu & gratia dei conati sunt ma-
gis ordinare narrationem: quam hystorie texere uerita-
tem. Quibus iure potest illud propheticum coaptari. Ve
uobis qui prophetant de corde suo: qui ambulant post spiritum
suum. qui dicunt dicit dominus. & dominus non misit eos. De
quibus saluator in euangelio iohannis loquitur. Omnes qui ante me
uenerunt: fures fuerunt & latrones. Qui uenerunt: non
qui missi sunt. Ipse enim ait. Ueniebant. & ego non
mittebam eos. In uenientibus enim presumptio temerita-
tis. in missis obsequium seruitutis est. Ecclesia autem: que
supra petram domini uoce fundata est. quam introduxit
rex in cubiculum suum. & ad quam per foramen descensio-
nis occulte misit manum suam. similis damule hi-
nuloque ceruorum. quatuor flumina paradisi instar e-
ruptans: quatuor angulos & anulos habet: per quos
quasi archa testamenti & custos legis domini lignis inmobilibus
uehitur. Primus omnium mattheus est publicanus cogno-
mento leui: qui euangelium in iudea hebreo sermone edidit:
ob eorum uel maxime causam: qui in iesu crediderant ex

Luce textus ... hic: qui ab initio ipsi uiderunt ... ministri fuerunt sermonis.

Quo intelligatur illud capitulum: Omnes qui ante me uenerunt

Damule

Biblioteca dell'Università ... Manoscritti ... 2568
Bibliothèque Nationale

133. 1481 aprile 7, Bologna · 2587, f. 2r (nr. 133)

[B]EATI INQVIT immaculati
In uia qui ambulant in lege domini.
Beati qui scrutantur testimonia eius
i(n) toto corde exq(ui)r(un)t eu(m). Q(uam) pulcher ordo. Q(uam)
plenus doctrine & g(rati)e. No(n) p(ri)us qui
scrutantur testimo(n)ia ei(us) dixit. Potuit .n(im).
co(n)ue(n)ire sec(un)d(u)m l(itte)ram. Sed p(ri)us beati i(m)ma
culati i(n) uia. Ante .n(im) uia q(uam) doctrina
querenda est. Vita e(ni)m bona: & sine doctrina habet
gr(ati)am. Doctrina sine uitæ integritate no(n) h(abe)t. In mali
uola(m) etenim a(n)i(m)am no(n) cadit sapientia. Ideoq(ue) ait. Que
re(n)t me mali & no(n) i(n)ue(n)ient: quia i(m)probitate mentis
cecatur oc(u)l(u)s. Et caliga(n)te sibi iniq(ui)tate misteria prof
unda intueri no(n) potest. Primu(m) (er)go exerce(n)da e(st) uite
malicia. corrigendi mores. cu(m) hec instruerem(us) ad cuius
debitu(m): ut sit offensio(n)is correctio puritatis g(rati)a: nunc
ad studia p(er)cipie(n)de cognit(i)o(n)is ueniamus suo ordine.
& uia. Prima (er)go su(n)t moralia: Sec(un)da mistica. i(n) illis uita
i(n) istis cognitio. Ita ut si p(er)fectio(n)em requiras: nec uita sin(e)
cognitione nec cognitio sine uita sit. Utru(m)q(ue) adstipu
lentur alteri. Ideoq(ue) ait scriptura. Seminate uobis ad
iusticiam. Vindemiate ad fructu(m) uitæ. Illuminate
uobis lumen cognitio(n)is. Non p(ri)us illu(min)ate. Sed se(min)ate.
Nec solu(m) seminate p(ri)us ad iusticia(m): sed et uindemiate
inq(ui)t ad fructu(m) uite. Et sic illu(min)ate lumen cognit(i)o(n)is
ut p(er)fectio no(n) solu(m) conscitis: sed et receptis fructibus
approbet(ur). In p(ri)mo q(ue) Psalmo: hu(n)c ordinem tenuit.
ut i(n) uia ambula(n)du(m) doceret p(ri)us. Et nu(n)c intellige me
dita(n)du(m). Q(ui) .n(im) no(n) abijt i(n) co(n)silio impioru(m): unq(ue) de pi
etatis uia & iusticiæ semita no(n) recessit. Meritoq(ue)
i(n) uia ambula(n)s b(ea)t(u)s pronu(n)ciat(ur). Et die ac nocte me
ditatio(n)em legis exerce(n)s. h(abe)t gr(ati)am beatitudi(n)is. Q uam

exercenda

134. 1482 giugno 15 -1482 giugno 19, Bologna, Matteo Dolfi, frate · 2737, f. 50v (nr. 152)

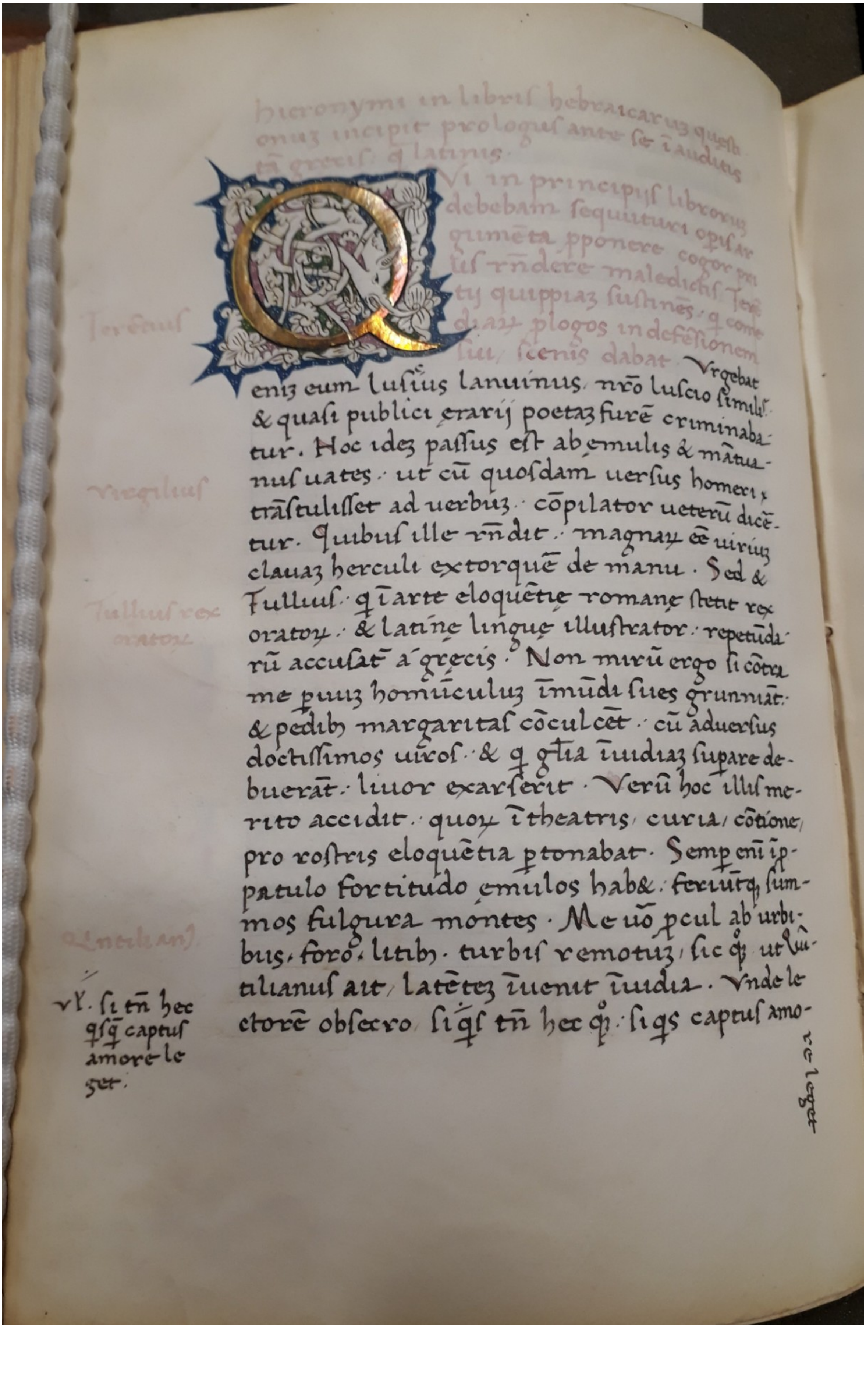
hieronymi in libris hebraicarum questi-
onum incipit prologus ante se in auditus
tam grecis quam latinis.
Qui in principiis librorum
debebam sequuturi operis ar-
gumenta proponere cogor pri-
us respondere maledictis. Teren-
tii quippiam sustinens. qui come-
diarum prologos in defensionem
sui scenis dabat. Vrgebat
enim eum lusius lanuinus. nostro luscio similis.
& quasi publici erarij poetam furem criminaba-
tur. Hoc idem passus est ab emulis & mantua-
nus uates. ut cum quosdam uersus homeri
transtulisset ad uerbum. compilator ueterum dicere-
tur. Quibus ille respondit. magnarum esse uirium
clauam herculi extorquere de manu. Sed &
Tullius. qui in arte eloquentie romane stetit rex
oratorum. & latine lingue illustrator. repetunda-
rum accusatur a grecis. Non mirum ergo si contra
me paruum homunculum inmundi sues grunniant.
& pedibus margaritas conculcent. cum aduersus
doctissimos uiros. & qui gloria inuidiam superare de-
buerant. liuor exarserit. Verum hoc illis me-
rito accidit. quorum in theatris, curia, contione,
pro rostris eloquentia pertonabat. Semper enim in
patulo fortitudo emulos habet. feriuntque summos
fulgura montes. Me uero procul ab urbi-
bus, foro, litibus. turbis remotum, sic quoque ut quin-
tilianus ait, latentem inuenit inuidia. Vnde le-
ctorem obsecro si quis tamen hec quoque. si quis captus amo-
re leget

Terentius
Virgilius
Tullius rex oratorum
Quintilianus

vel. si tamen hec quisquam captus amore leget.

135. 1482 ottobre 16, E. · 2938, f. 200v (nr. 173)

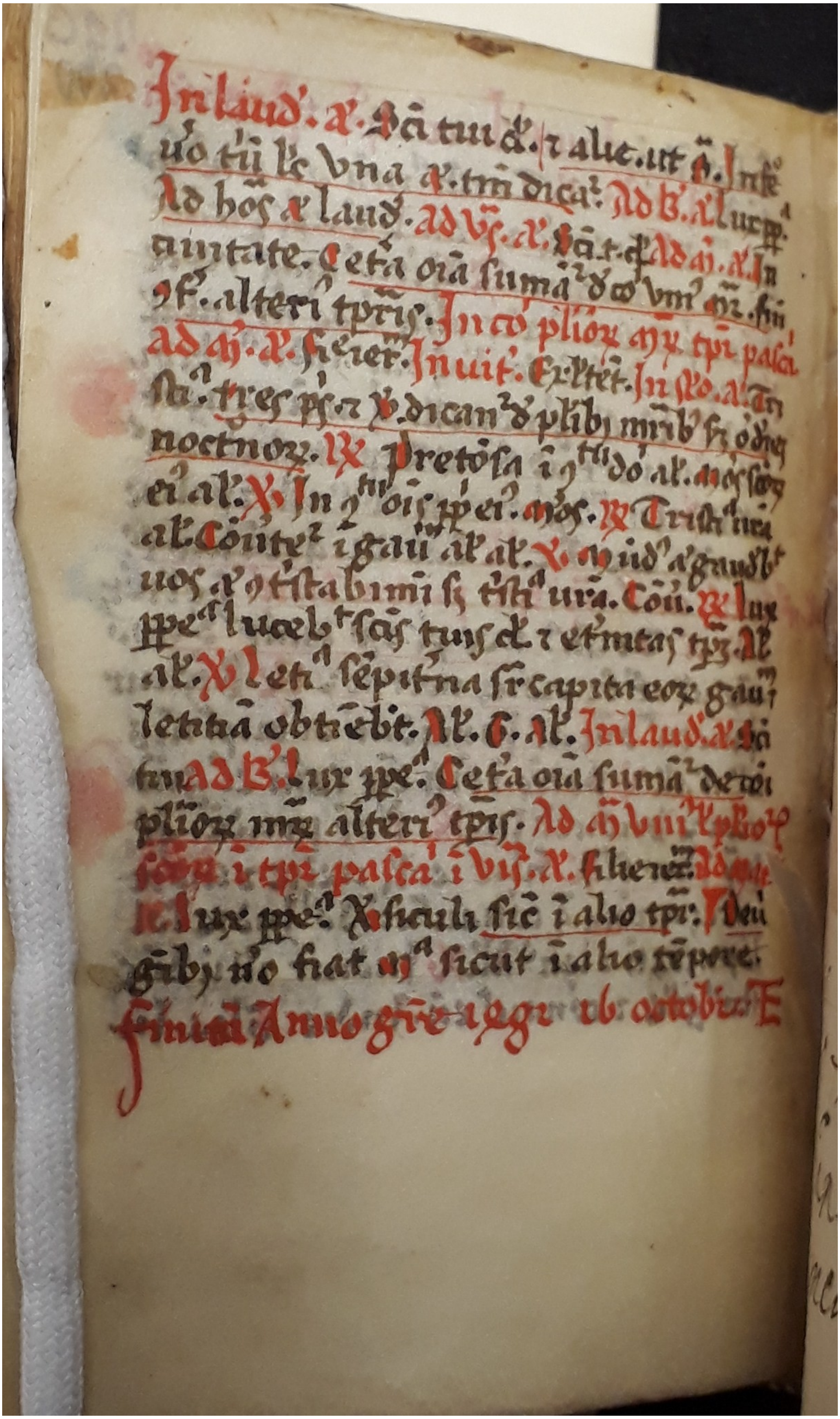

136. 1484 luglio 24 · 12, II, 8, f. 1r (nr. 3)

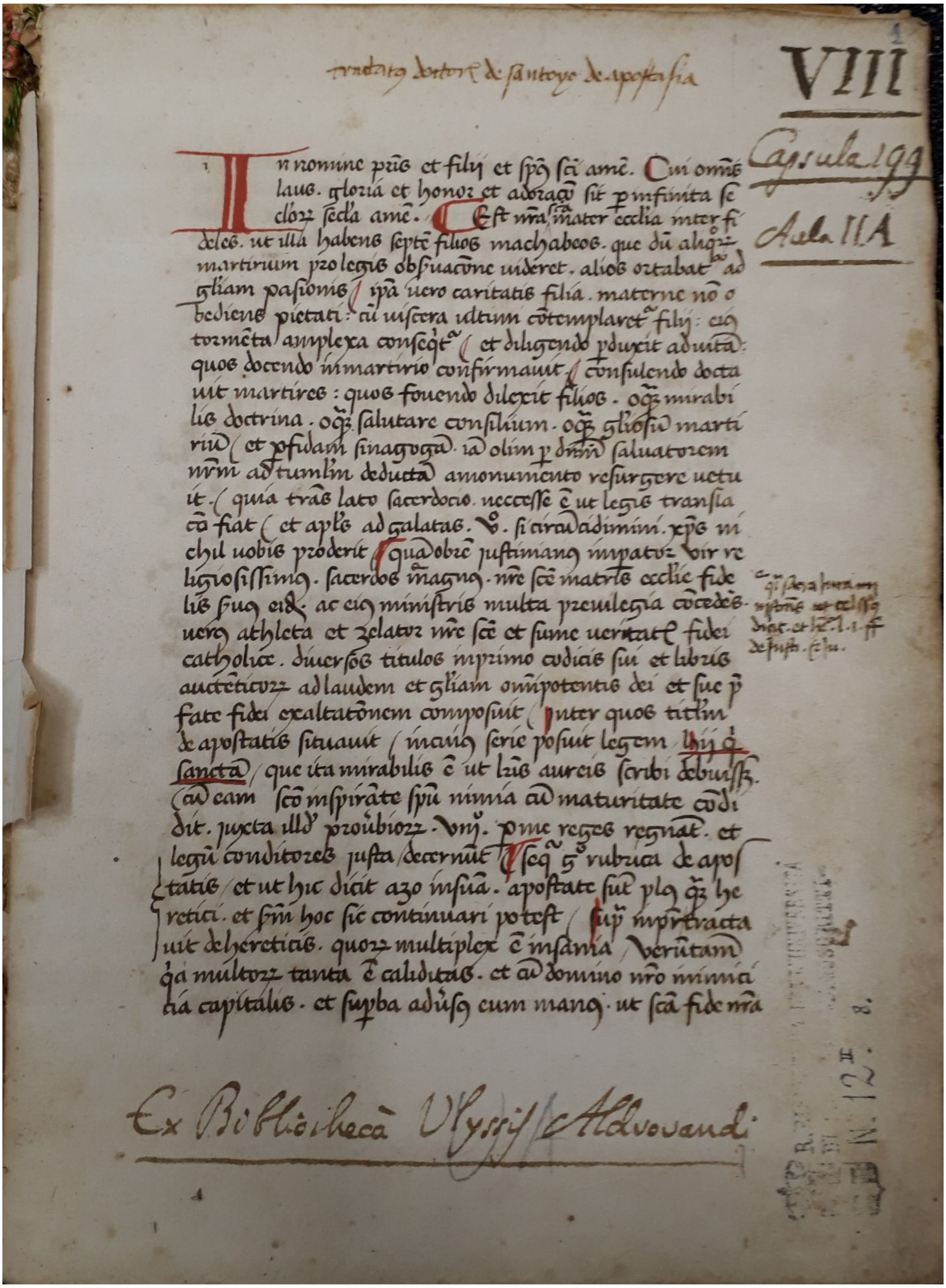

137. 1485 febbraio 1, Sigismondo Pinazzoli · 2217[58], f. 221r (nr. 87)

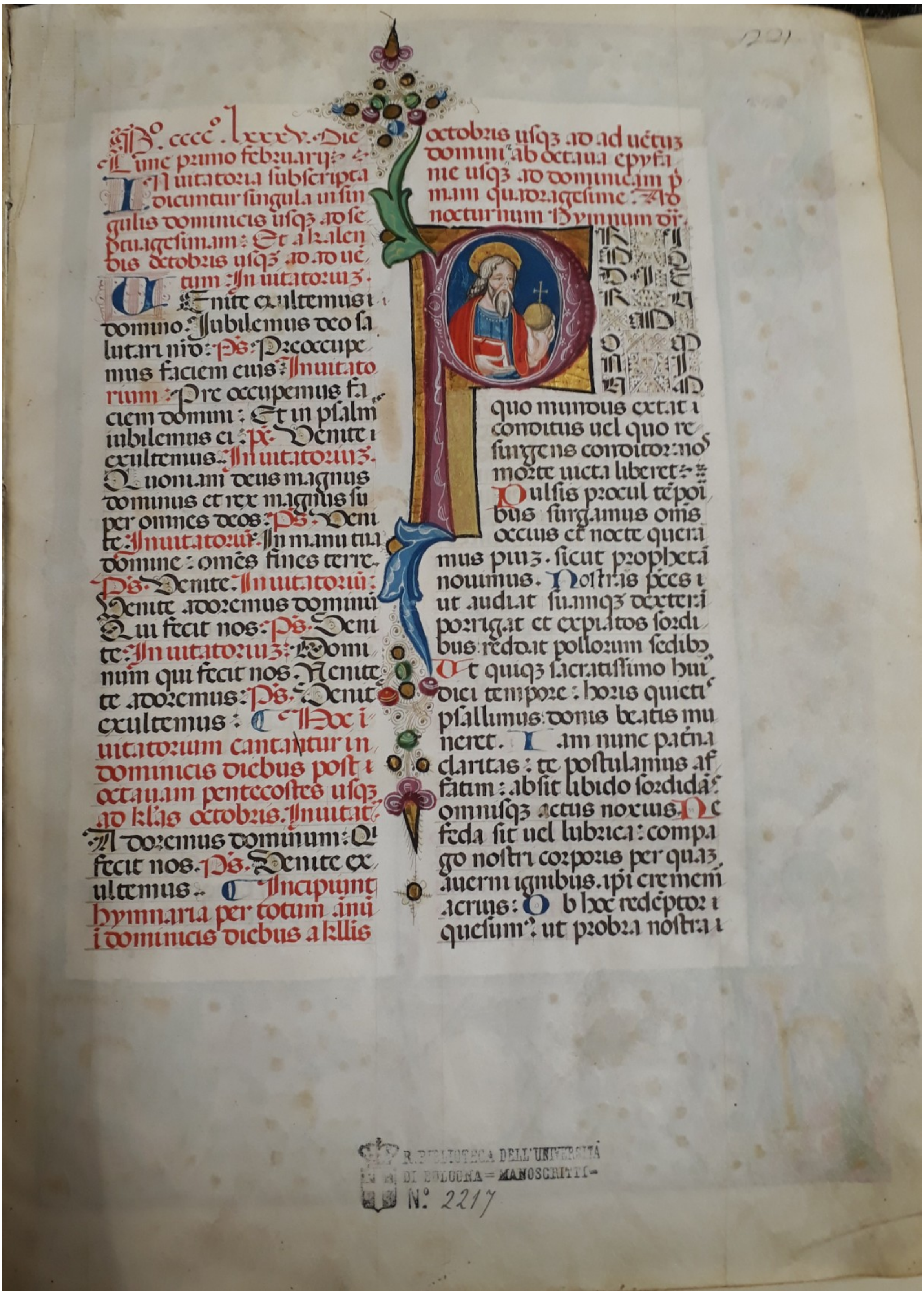

221

M° cccc° lxxxv. Die
Lune primo februarii.
Invitatoria subscripta
dicuntur singula in sin
gulis dominicis usque ad se
ptuagesimam. Et a kalen
dis octobris usque ad adue
tum. Invitatorium.
Venite exultemus i
domino. Jubilemus deo sa
lutari nostro. Ps. Preoccupe
mus faciem eius. Invitato
rium. Preoccupemus fa
ciem domini: Et in psalmis
iubilemus ei. Ps. Venite i
exultemus. Invitatorium.
Quoniam deus magnus
dominus et rex magnus su
per omnes deos. Ps. Veni
te. Invitatorium. In manu tua
domine: omnes fines terre.
Ps. Venite. Invitatorium.
Venite adoremus dominum
Qui fecit nos. Ps. Veni
te. Invitatorium. Domi
num qui fecit nos. Venite
te adoremus. Ps. Venite
exultemus. Hoc i
nuitatorium cantatur in
dominicis diebus post i
octavam pentecostes usque
ad kalendas octobris. Invitat.
Adoremus dominum: Qui
fecit nos. Ps. Venite ex
ultemus. Incipiunt
hymnaria per totum annum
i dominicis diebus a kalendis
octobris usque ad aduentum
domini. ab octava epyfa
nie usque ad dominicam p
mam quadragesime. Ad
nocturnum hymnum.
Primo dierum omnium
quo mundus extat i
conditus uel quo re
surgens conditor nos
morte uicta liberet.
Pulsis procul tepori
bus surgamus omnes
ocius et nocte quera
mus pium. sicut propheta
nouimus. Nostras preces i
ut audiat suamque dexteram
porrigat et expiatos sordi
bus reddat polorum sedibus
Ut quique sacratissimo hui
diei tempore: horis quieti
psallimus: donis beatis mu
nerent. Iam nunc paterna
claritas: te postulamus af
fatim: absit libido sordida:
omnisque actus noxius. Ne
feda sit uel lubrica: compa
go nostri corporis per quam
auerni ignibus ipsi crememur
acrius. Ob hoc redemptor i
quesumus: ut probra nostra i

R. Biblioteca dell'Università di Bologna = Manoscritti -
N° 2217

138. 1485 febbraio 14, Enghien · 1741, f. 1r (nr. 68)

Stephanus de vita katrine de senis

Incipit epistola domini Stephani de Senis ordinis Carthusiensis
de moribus ac vita sanctissima beate virginis Katherine de Senis.

Reverendo religioso sibique peramabili corde sincero fratri Thome An
thonii de Senis ordinis predicatorum in conventu sanctorum Iohannis et Pauli Ve
netiis commoranti frater Stephanus de Senis prior licet indignus domus sancte Marie de Gra
tiis Carthusiensis ordinis prope Papiam salutem in eo qui est omnium vera salus. Litteras
vestras affectuose recepi et attente perlegi per quas me valde requiritis atque roga
tis ut veridicam informationem vestre caritati dirigere debeam etiam in publica
forma de gestis moribus virtutibus atque doctrinis famose sanctitatis virginis beate
Catherine de Senis cum conversationem aliquam mecum dum ageret in humanis ut asse
ritis. Et plerumque occasionaliter contra quasdam querelas factas Venetiis in episcopali palacio contra
celebrationem festi sive commemorationem eiusdem virginis quia multi credere nolunt
veras esse virtutes que de ipsa veridice predicantur. Ut verum aptius fatear
facies ipsius virginis cum omni genere suo mihi et omni generi meo penitus ignota fuit licet
in eadem civitate Senarum oriundi fuerimus usque ad annum domini m° ccc° lxxvi
vel circa. nec etiam illo tempore velut immersus in fluctibus mundi presentis eius ipse
notitiam exoptabam. sed quia eterna bonitas que neminem vult perire per hanc virginem
animam meam de faucibus inferni liberare disposuit. Contingit igitur illo tempore
sine sperantia nos incurrere quandam guerram cum valde potentioribus nobis. In qua
cum plurimi magni cives aliquamdiu fuissent occupati atque fatigati nullam
omnino aliquam bone voluntatis vel pacis ab illis adversariis nostris habere po
tuerunt. Tunc virgo prefata florebat que per universam Tusciam et magnis virtu
tum preconiis a quampluribus extollebatur et opera valde mirata referebat. Un
de mihi suggestum extitit quod si rogarem illam de tali negotio sine dubio pacem
haberem quia multa similia fecerat. Quare consilium habui cum quodam vicino
viro nobili qui longo tempore posuerat odium et postea pacem fecerat crebram
sacre virginis conversationem habebat. Qui sicut motivum meum audivit
illico respondit. Indubitatum habeas quod nullam in ista civitate personam
invenies que sit aptior ipsa pro tali pace subiungens nec ultra differas
et ego te sociabo. Visitavimus igitur eam. Que me recepit non ut
verecunda virgo sicut existimabam sed affectuosissima caritate

139. 1485 novembre 16, Bologna · 2356, f. 1r (nr. 103)

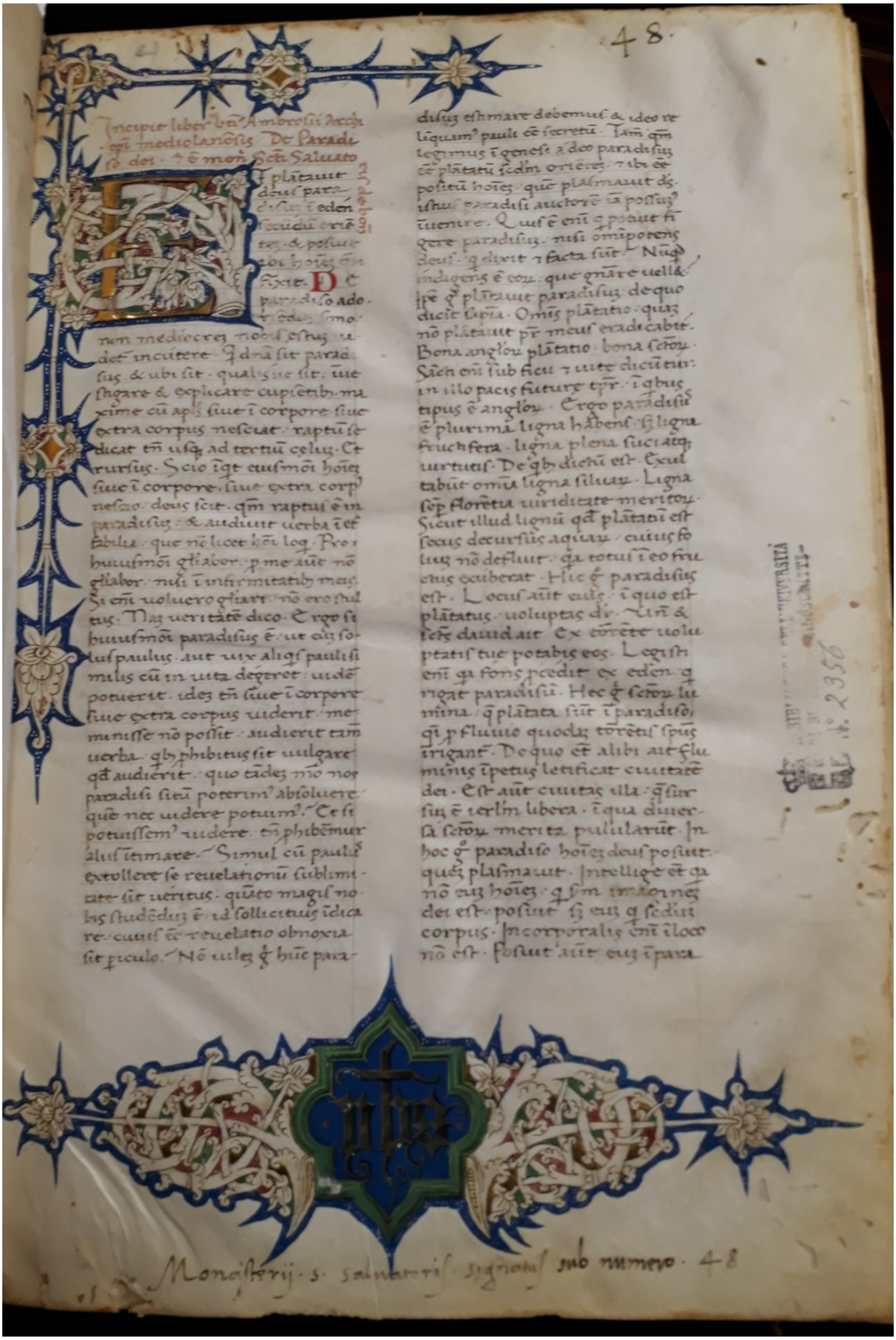

140. 1487, Padova · 1762, f. 1r (nr. 69)

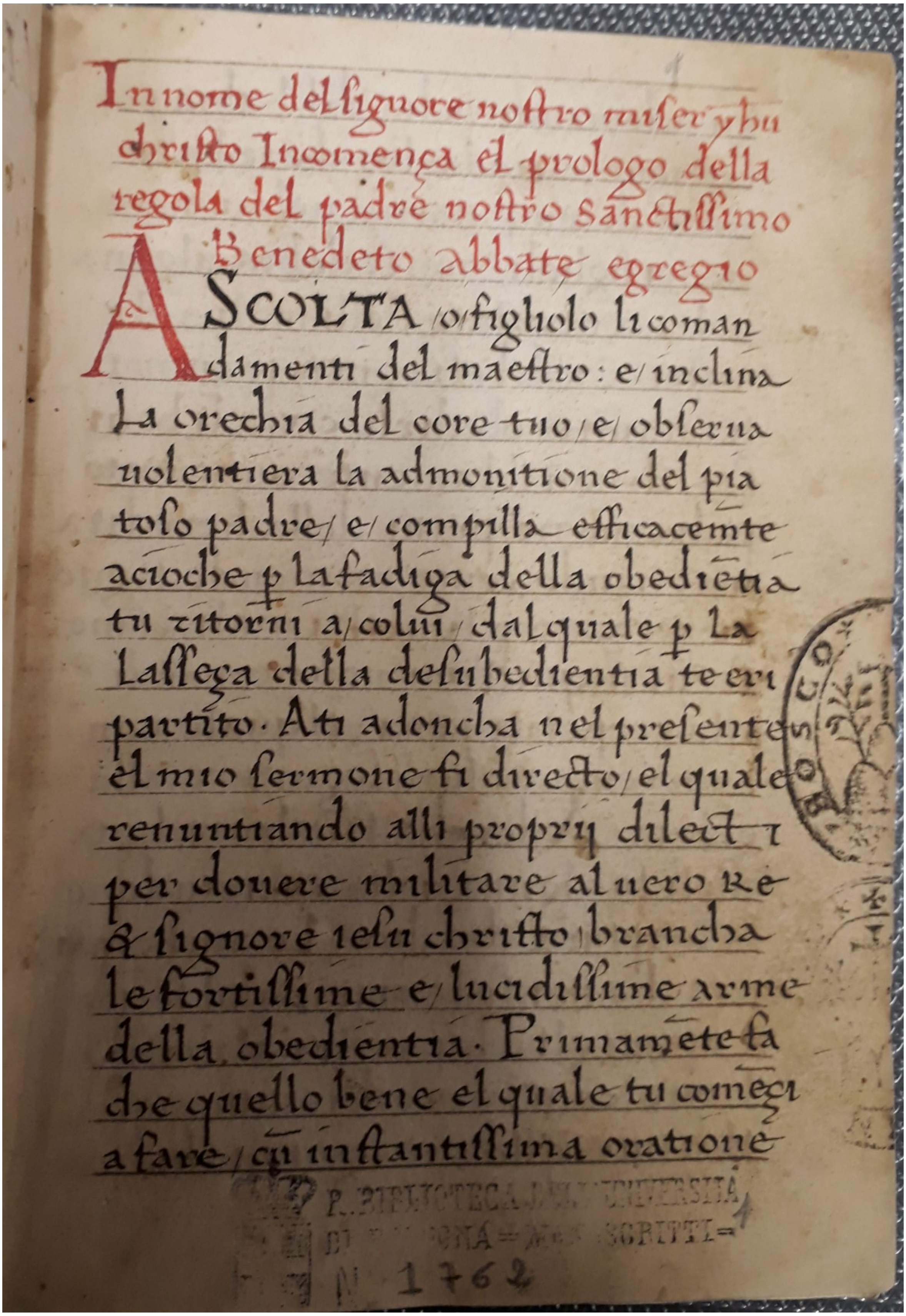
In nome del signore nostro miser yhu
christo Incomença el prologo della
regola del padre nostro sanctissimo
Benedeto abbate egregio
ASCOLTA o figliolo li coman
damenti del maestro: e inclina
la orechia del core tuo e obserua
uolentiera la admonitione del pia
toso padre e compilla efficacemte
acioche p la fadiga della obedietia
tu ritorni a colui dal quale p la
lassega della desubedientia te eri
partito. Ati adoncha nel present
el mio sermone si directo el quale
renuntiando alli propri dilect i
per douere militare al uero re
& signore iesu christo brancha
le fortissime e lucidissime arme
della obedientia. Primamete fa
che quello bene el quale tu comeci
a fare cu instantissima oratione

R. BIBLIOTECA DELL'UNIVERSITÀ DI BOLOGNA = MANOSCRITTI =
N° 1762

141. 1490 marzo 1, Michele da Bornato, frate · 1866, f. 1r (nr. 77)

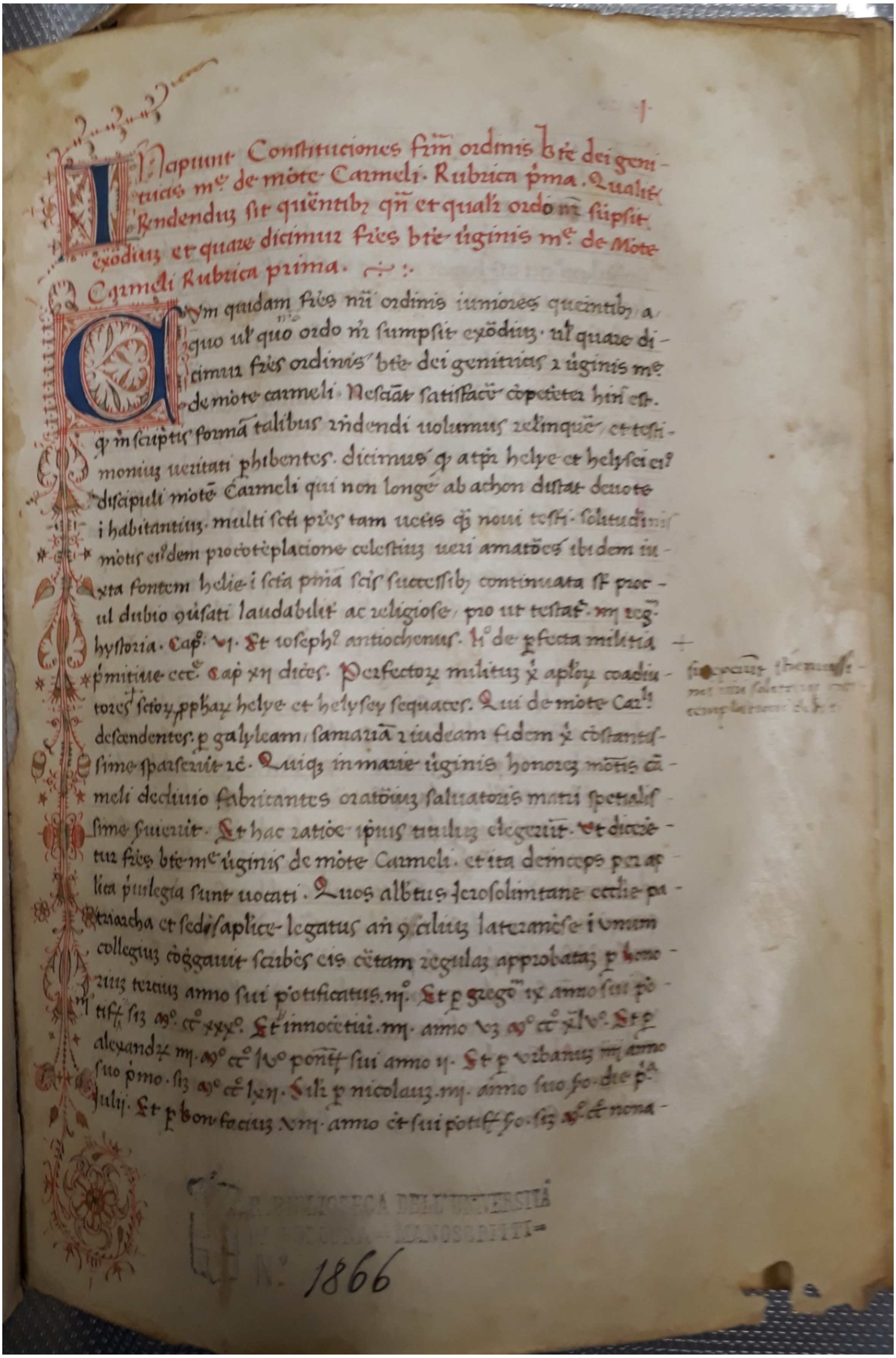

1

Incipiunt Constituciones fratrum ordinis beate dei geni-
tricis marie de monte Carmeli. Rubrica prima. Qualiter
respondendum sit querentibus quando et qualiter ordo noster sumpsit
exordium et quare dicimur fratres beate virginis marie de Monte
Carmeli Rubrica prima.

Cum quidam fratres nostri ordinis iuniores querentibus a
quo vel quomodo ordo noster sumpsit exordium vel quare di-
cimur fratres ordinis beate dei genitricis et virginis marie
de monte carmeli. Nesciant satisfacere competenter hiis est
quod in scriptis formam talibus respondendi volumus relinquere et testi-
monium veritati perhibentes. dicimus quod a tempore helye et helysei eius
discipuli montem Carmeli qui non longe ab achon distat devote
inhabitantium. multi sancti patres tam veteris quam novi testamenti. solitudinis
montis eiusdem pro contemplatione celestium veri amatores ibidem iu-
xta fontem helie in sancta penitentia sanctis successibus continuata sunt proc-
ul dubio conversati laudabiliter ac religiose. prout testatur iiii regum
hystoria. Capitulo vi. Et ioseph antiochenus. libro de perfecta militia
primitive ecclesie capitulo xii dicens. Perfectorum militum christi apostolorum coadiu-
tores sanctorum prophetarum helye et helysey sequaces. Qui de monte Carmeli
descendentes per galyleam, samariam et iudeam fidem christi constantis-
sime sparserunt etc. Quique in marie virginis honorem montis car-
meli declivio fabricantes oratorium salvatoris matris specialis-
sime fuerunt. Et hac ratione ipsius titulum elegerunt. et dicere-
tur fratres beate marie virginis de monte Carmeli. et ita deinceps per apo-
stolica privilegia sunt vocati. Quos albertus Ierosolimitane ecclesie pa-
triarcha et sedis apostolice legatus anno domini circiter lateranense in unum
collegium congregavit scribens eis certam regulam approbatam per hono-
rium tertium anno sui pontificatus primo. Et per gregorium ix anno sui po-
ntificatus scilicet anno domini ccxxx. Et innocentium iiii anno v scilicet anno domini ccxlv. Et per
alexandrum iiii anno domini cclv pontificatus sui anno ii. Et per urbanum iiii anno
suo primo scilicet anno domini cclxii. Similiter per nicolaum iiii anno suo secundo die prima
Iulii. Et per bonifacium viii anno etiam sui pontificatus secundo scilicet anno domini nona-

R. BIBLIOTECA DELL'UNIVERSITÀ
DI BOLOGNA - MANOSCRITTI -
N° 1866

142. 1490 settembre 4-1490 settembre 7, Pirro · 2778, f. 1r (nr. 157)

1

PETRI PAVLI Vergerij ad ubertinum carariensem de ingenuis
moribus libellus incipit

RANciscus senior auus tuus cuius ut extant plurime vere magnifice
geste ita et multa passim sapienter ab eo dicta memorantur dicere (ut
accepimus) Vbertine solebat. Tria esse in quibus bene consulere suis liberis pa
rentes ut facile possunt. Ita cuius merito quod teneret. Primum uti honestis il
los nominibus appellent. Nam non est ut in re parui momenti nam parua iactura sit coram
nominis appellationes sortitum esse: id quod solet plerumque non nulli errare: dum leuitate
quidam aut ipsi nouorum hominum autores heri uolunt: aut si quam a suis maioribus
acceperunt tamquam gentile primordium ad posteros certa fide transmittunt. Alter
ut in egregijs urbibus eos statuant. Nam amplitudo splendorque patrie plurimum ua
let: tum ad opes et ad gloriam: tum ad id quod tertio loco constituebat ab illo
ut iam dicetur ab illo nobis. Quam in hoc plerumque ueniat quod themistocles olim esset a
theniensis seriphio cuidam in contentione reddidit: dum ille non propria uirtute sed patrie
splendore gloriosum factum eum contenderet. Neque enim inquit is uel tu si atheniensis esses
clarus extitisses aut ego si seriphius essem ignobilis. Tertium autem erat ut bonis in
tibus liberos erudiret. Preclara omnia ut omnia omnium rerum prudentissimus
sui temporis et erat et habebat sed postremum illud pre ceteris comodissime. Neque enim opes
ullas firmiores aut certiora presidia uite parare filijs genitores possunt: quam
si eos exhibeant honestis artibus et liberalibus disciplinis instructos. Quibus per
se diti rebus et obscura sue gentis nomina: et humiles patrias attollere. at que illustra
re consueuerunt. Nam et mutare sibi nomen (dum id sine fraude fiat) unicuique et
leges licet et transferre (quando libeat) domicilium nemo prohibetur. Artibus uero bo
nis nisi quisque ab adolescentia fuerit instructus aut si puerilis infectus extiterit no
facile de se sperat in etate prouectiori posse: aut has abijcere aut illas continuo sibi
parare. Iacienda sunt igitur in hac etate fondamenta bene uiuendi et formandus ad uir
tutem animus dum tener est et facilis quaslibet impressiones admittere: que ut nunc erit ita
et in reliqua uita seruabit. Verum quamquam omnes homines deceat parentes quidem in primis eos esse quare
recte erudire suos liberos studeant: et filios deinde tales quod parentibus bonis digni
uideri possint precipue tamen quod celsiore loco sunt quorum nil neque dictum neque factum la
tere potest. Decens enim est principibus artibus instructos esse ut et fortuna et gradu
dignitatis quam obtinent digni habeantur. Aequum enim est ut qui sibi summa omnia deberi uolunt debe
re et summa omnia de se prestare. Nec enim ulla certior aut stabilior regnandi ratio
si his regna obtinent ab omnibus dignissimi omnium regno iudicentur. Quamobrem cum
sis Vbertine primum de nomine sortitus quod fuit in uestra familia diu celebre et
ab eo nuper illustratum qui retro sextus principatum egregie uestro sustenuit.
Deinde in hac uetustissima regia urbe que et cultrix bonarum artium studijs floret
et rerum omnium copia in hominis usus abundat ex principum genere. Atque ipso patre principe na
tus sub ductu cuius et felix urbis status et familie uestre clarissimum nomen recrea
scit in dies magnopere letor pro mea fide tua quoque ac tuorum in me beniuolentia.

[illegible] DELL'UNIVERSITÀ
[illegible] MANOSCRITTI
N.° 2778

143. 1490, Giovanni da Lodi · 1803, f. 30r (nr. 74)

PAVLI MAVRECENI opus de eterna temporaliq; xpi generatioe
in iudaice improbationem perfidie: christianeq; religionis gloriam di
uinis enutiationibus comprobata: ad Paulum pontificem maximum.
INCIPIT.

QVO affectus sim gaudio. B. P. cum celitus datum. Te
Pontificem maximum tarsensisq; insignitum nomine.
Quo et ego sacri lauacri dono uocatus sum aurea fama
percrebuit explicare profecto lingua: calamusq; non valet.
Cum quem diu optare omnis ecclesia visa est diuino munere se conse
cutam agnouerit: Quem .n. grauissimis his temporibus: labentibusq;
fidelium rebus idoneum magis dns conferre potuisset. quem tanta
humanitate dotatum: Quem maiori pietate fulgentem. quippe qui
optimum illum meritoq; parentem memorandum Eugenii pietate
ac dilligentia infideles semper imitatus sis: labentesq; xpianas res
semper erigere: miserisq; fidelibus fauere conatus es. Qui nedum
inter collegas humanitate preditus iudicaris: Verum et episcopos: ce
terosq; minores tanta charitate amplexus es: ut cum te maiorem
agnoscerent velut equalem intuerentur: tuoq; fraterno fauore sepis
sime fruerentur: Quiq; in pauperes xpi tanta pietate fulxisti. Vt
nemo a te vacuus in propria remearet. Merito te ergo omnis posce
videbatur ecclesia; merito te sibi dari parentem fidelium. Populus
exorabat: merito te pius ac misericors dominus in hec tempora pre
seruauit. qui solamen laborantibus ceteris uero bene beateq; viuendi
exemplum collaturus esses. Gaudeat nunc xpi eccla tantum se
consecuta pastorem quem diuina illa immensaq; maiestas in hec
angustissima tempora preseruauit: afflictisq; fidelium rebus paren
tem ducemq; donare dignata est: gaudeat vniuersus regum ac prin
cipum cetus: gaudeat simul & iubilet fidelium populus vniuersus
illum se adeptum fore pastorem quem merito summis precibus im
petrare debuerat: Exultet profecto nunc omnis hungaria. iubilentq;
cetere fidelium nationes hactenus a crucis hoste prostrate: cum pare
tem optimumq; defensorem celitus datum agnoscant: Omnis pfecto
in te erectus est animus: ois hactenus spes amissa virescit: et indie
nedum se a teterrimo hoste redimi et ad crucis sperant se redire ve
xillum. verum hostem propriis finibus pellere non in vindictam
sed in pacem fidelium te pastore. te duce non dubitant. Tantum
igitur admiratus Pontificem quid tue sublimitati conferrem exco
gitare non ualui. Nam potentiam dignitatem auctoritatemq; que

144. 1492 febbraio 6, Verona · 12, II, 11, f. 13r (nr. 4)

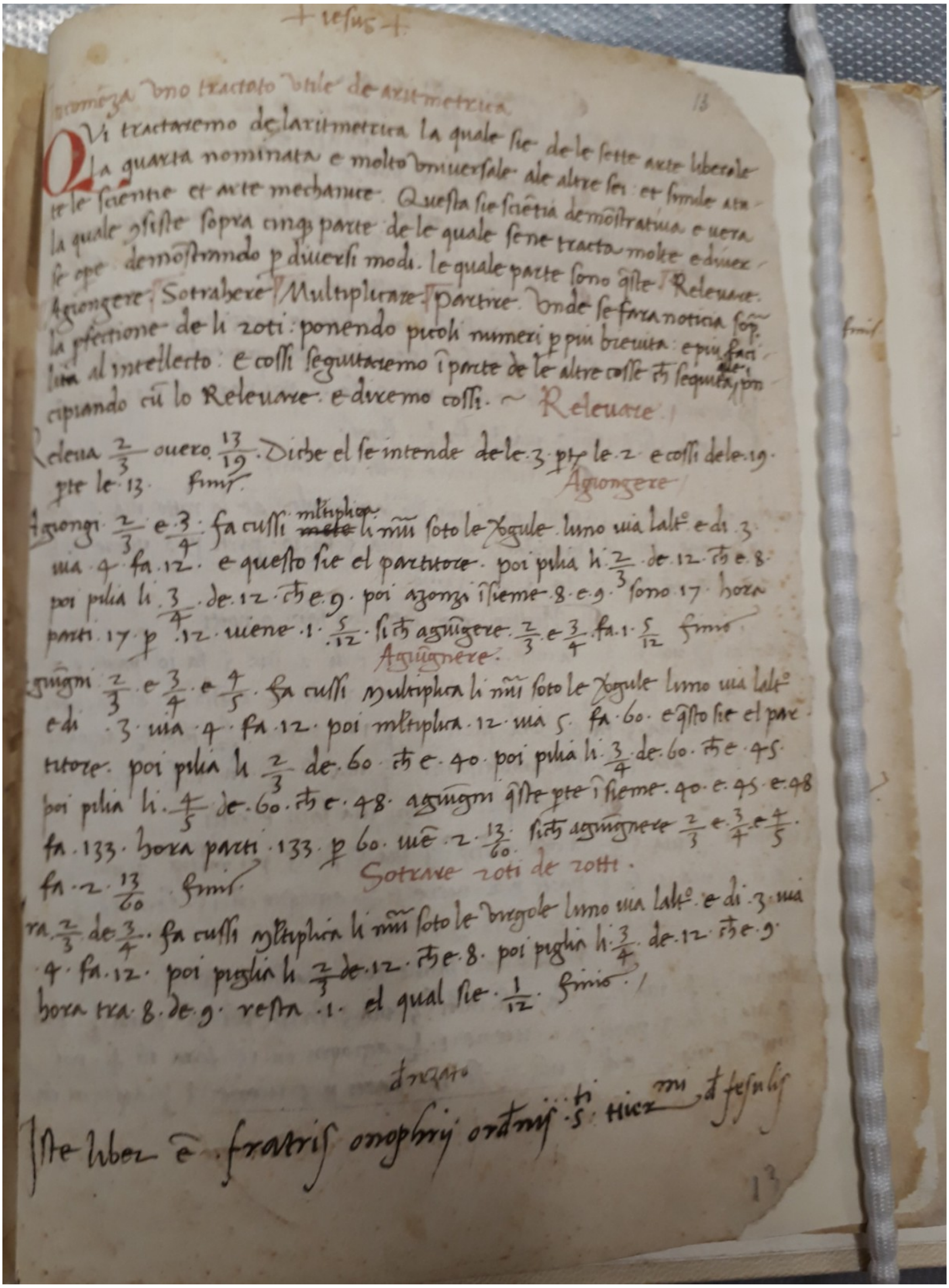

+ iesus +

[C]omeza uno tractato utile de arithmetrica 13

Qui tractaremo de larithmetica la quale sie de le sette arte liberale la quarta nominata e molto universale ale altre sei et simile a tute le sciențe et arte mechanice. Questa sie scienția demostrativa e vera la quale consiste sopra cinque parte de le quale se ne tracta molte e diverse opere demostrando per diversi modi. le quale parte sono queste. Relevare. Agiongere. Sotrahere. Multiplicare. Partire. Onde se fara noticia sopra la perfectione de li roti ponendo picoli numeri per piu brevita e piu facilita al intellecto. e cossi seguitaremo in parte de le altre cosse che seguita, principiando cum lo Relevare e diremo cossi. ~ Relevare

Releva $\frac{2}{3}$ overo $\frac{13}{19}$. Diche el se intende de le 3 parte le 2 e cossi de le 19 parte le 13. finis.

Agiongere

Agiongi $\frac{2}{3}$ e $\frac{3}{4}$ fa cussi multiplica li numeri soto le virgule l'uno via l'altro e di 3 via 4 fa 12. e questo sie el partitore. poi piglia li $\frac{2}{3}$ de 12 che e 8. poi piglia li $\frac{3}{4}$ de 12 che e 9. poi azonzi insieme 8 e 9 sono 17. hora parti 17 per 12 viene 1 $\frac{5}{12}$ siche agiungere $\frac{2}{3}$ e $\frac{3}{4}$ fa 1 $\frac{5}{12}$ finis

Agiugnere

Agiugni $\frac{2}{3}$ e $\frac{3}{4}$ e $\frac{4}{5}$ fa cussi multiplica li numeri soto le virgule l'uno via l'altro e di 3 via 4 fa 12 poi multiplica 12 via 5 fa 60 e questo sie el partitore. poi piglia li $\frac{2}{3}$ de 60 che e 40 poi piglia li $\frac{3}{4}$ de 60 che e 45 poi piglia li $\frac{4}{5}$ de 60 che e 48 agiugni queste parte insieme 40 e 45 e 48 fa 133 hora parti 133 per 60 viene 2 $\frac{13}{60}$ siche agiugnere $\frac{2}{3}$ e $\frac{3}{4}$ e $\frac{4}{5}$ fa 2 $\frac{13}{60}$ finis

Sotrare roti de rotti.

[Sot]ra $\frac{2}{3}$ de $\frac{3}{4}$ fa cussi multiplica li numeri soto le virgole l'uno via l'altro e di 3 via 4 fa 12 poi piglia li $\frac{3}{4}$ de 12 che e 9 poi piglia li $\frac{2}{3}$ de 12 che e 8 hora tra 8 de 9 resta 1 el qual sie $\frac{1}{12}$ finis

d'arzaro

Iste liber est fratris onophrij ordinis sancti hieronimi de fesulis

13

145. 1492 aprile 18 · 1201, f. 1r (nr. 47)

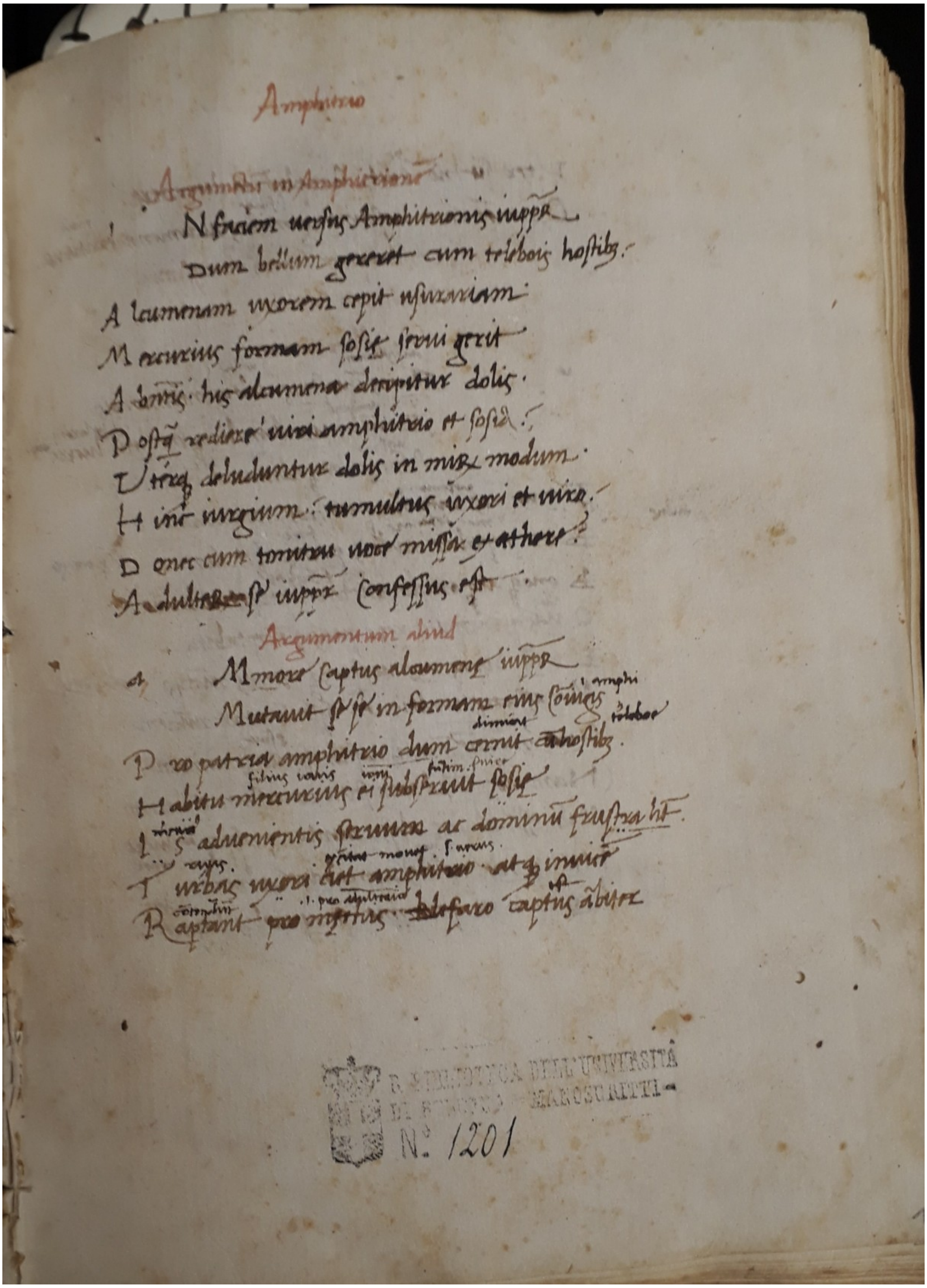

Amphitrio

Argumentum in Amphitrionem

In faciem versus Amphitrionis Iuppiter
Dum bellum gereret cum Telebois hostibus
Alcumenam uxorem cepit usurariam
Mercurius formam Sosie servi gerit
Absentis: his Alcumena decipitur dolis
Postquam rediere veri Amphitrio et Sosia
Uterque deluduntur dolis in mirum modum
Hinc iurgium: tumultus uxori et viro
Donec cum tonitru voce missa ex aethere
Adulterum se Iuppiter confessus est

Argumentum aliud

Amore captus Alcumenae Iuppiter
Mutavit sese in formam eius coniugis
Pro patria Amphitrio dum cernit cum hostibus
Habitu Mercurius ei subservit Sosiae
Is advenientis servum ac dominum frustra habet
Turbas uxori ciet Amphitrio atque invicem
Raptant pro moechis. Blepharo captus arbiter

R. BIBLIOTECA DELL'UNIVERSITÀ DI BOLOGNA - MANOSCRITTI - N.° 1201

146. 1492, Bologna · 2685, f. 1r (nr. 146)

Venite exultemus dn̄o iubi
lemus deo salutari nostro.
Hec inuitat^r dic usq; ad-
aduentum: i ferijs diebus qn̄
de feria agitur. Feria p̄ma
de feria aguntur. Feria p̄ma
i aduentu et i sequentibus i p^a
noct^e añ. Adoremus. Feria pri
ma post octā; ephye et i se
quentibus usq; ad feria; i pas
sione añ. Seruite do. Feria i
passione et sequentibus añ. Quo-
niam deus. Feria p̄ma post
trinitatē et in sequentibus usq;
ad aduentū. añ. Pro fidei. ps.

Beatus uir
qui nō abijt
in cōsilio ipi
orum et i ui^a
peccator̄ nō
stetit: et i ca
thedra pestilētie nō sedit.
Sed in lege domini uolū
tas ei^s: et in lege ei^s medi
tabit^r die ac nocte. Et
erit tanq^ lignū qd̄ plāta
tum est secus decursus a
quar̄: qd̄ fructū suū dabit
i tp̄e suo. Et folium ei^s n̄
defluet: et oīa quecūq; faci
et, p̄sp̄abunt. Nō sic impij
non sic: s; tanq̄ puluis
quē, p̄ycit uēt^s a facie terre.
Ideo nō resurgunt impij i iudi
cio: neq; peccatores i cōsilio iu
stor̄. Quoniā nouit do^s ui
am iustor̄: et iter impior̄ pibit.
Quare fremuerunt ps. 2
gentes: et p̄pli meditati
sūt inania. Astiterūt reges
terre et p̄ricipes cōuenerūt in u
nu; aduersus dominū et aduersus
xp̄m ei^s. Dirupam^s uīcla eor̄:
et, p̄yciam^s a nob iugū ip̄or̄. Qui
habitat in celis irridebit eos: et
dominus subsānabit eos. Tūc
loquet^r ad eos i ira sua: et i furo
re suo cōturbabit eos. Ego
aūt cōstitutus sum rex ab eo.
sup syon mōtē s̄cm̄ ei^s: p̄dicās
p̄ceptū ei^s. Dn̄s dixit ad me
fili^s me^s es tu: ego hodie ge
nui te. Postula a me et dabo
tibi gentes hereditatē tuam
et possessiōem tuā t̄minos ter
re. Reges eos i uirga ferrea: et
tanq̄, uas figuli cōfringes eos.
Et nūc reges intelligite: eru
dimini qui iudicatis terram.
Seruite dn̄o i timore: et exulta
te ei cū tremore. Apprehēdi
te disciplinā neq̄n irascat^r do^s
et pereatis de uia iusta. Cū exar
serit i breui ira ei^s: beati oēs qui
cōfidunt i eo. ps. 3.
Domine qd multiplicati sūt qui
tribulant me: multi i sur

...ELL'UNIVERSITÀ
...ANOSCRITTI
N 2685

Cod. mem.° 759 Aulā II-A

sono difora. Adoncha p sifacto modo dobiamo uiuere che
lauita secōda cō lo nome, ela professione sia mantenuta
olopera. acio ch lordine scō sia. ancora scā lacōuersatione:
e sele dito bene de noi / sia oprobato delatestimoniāza de
le bone operatione:- Sequitur exposito litteral:-

Nunc religiose uiuimus si illicitos motus sub disciplinam
cohercemus: si mēbra et sēsus nostros studeamus restrigere
ut non possit lasciuie et leuitati deseruire. Vt aspectus nr̄ nō
sit simplex et humil' ne fixe aspiciat oculus qd illicite cōcupi
scat animus. Vt nr̄ auditus sit purus et discretus / ea q̄ sūt
superflua sunt et uana respuēs / ea q̄ dei sunt gratāt' suscipiēs. Vt
sermo nr̄ sit sale cōditus. ociosa et uacua detestās. bona et
utilia cōmēdās. Vt sit i corde mūditia / in uultu pudicitia /
incessus cū grauitate / status cū reuerētia / motus cū maturi
tate / habitus cū religione / quatenus ubiq3 resplēdeat sanc
titas / emineat honestas / seruetur humilitas. vt i omnibus
motibus uestris nichil fiat qd cuiusq3 offendat aspectum
sed qd uestram deceat scītatez Seguita la exposito
Allora religiosamente uiuemo noi / se cōstrigiamo li mo
uimenti illiciti soto la desiplina e coreptione. se sistudia
mo de restrēgere le menbre eli sētimēti nri ch nō possa
mo seruire ale lasciuie et ala leuitade. Acio ch lo aspecto
nrō sia simplice e humile acio ch lochio firmēte non
guardi quello ch illicitamete lanimo desidra. Ech lauito
nostro sia puro e desereto despresiādo le cose ch sono superflue
e uane e alegramente receuēdo quelle cosse ch sono de dio
Echel nrō parlare sia cōdito de sale habiando i detestatione
le parole ociose e uane e comēdādo le cose bone e utile. Ech
inel core sia la mūditia del uolto / sia la honestà landare
cō grauità el stare cō reuerētia / el mouimento cō maturità

S. Augustini Regula cum Expositione Hugonis a S. Victore

Cod. Saec. XV

Ex Bibliotheca Jo. Jacobi Amadei Bonon. Canonici S. Mariae Majoris

R. BIBLIOTECA DELL'UNIVERSITÀ DI BOLOGNA = MANOSCRITTI = N.° 202

148. 1494 febbraio 15, Parma, Angelo da Genova, frate · 2919, f. 4r (nr. 172)

Rubrica prima della piu
lengera colp.
La piu le-
gera colpa
se doman-
da quãdo
alcuna so-
rella legendo male i cho-
ro mancabase: et incõti-
nente in presentia delle
sorelle humiliandose nõ
ponese le mane in terra.
Item se alcuna sorella
negligentemente stesse i
choro al diuino officio o i
altro locho fosse i cõposita.
Item se alcuna tractase
irreuerentemente le veste

149. 1494 maggio 10, Ermes Bentivoglio · 283, f. 1r (nr. 11)

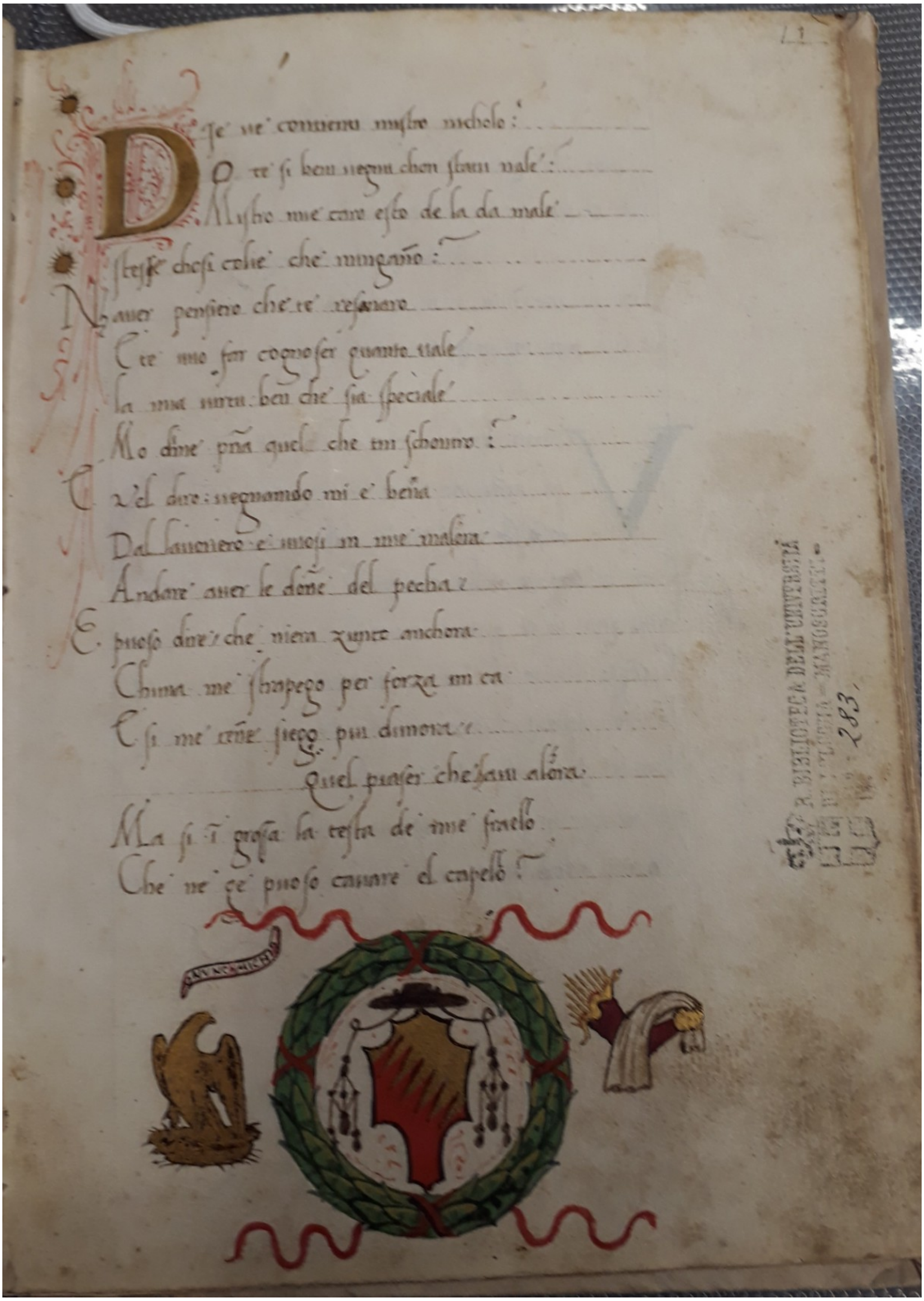

11

Dise ne' convieni mistro nicholo:
Do te si ben vegnu chon stain vale':
Mistro me cave esto de la da male'
stesse chosi cohe' che' mingano:
N'aver pensiero che te' resanero
Che mo far cognoser quanto vale
la mia virtu ben che' sia speciale'
Mo dime prima quel che tu schouno:
Vel dire: vegnando mi e' bena
Dal saviniero e' mosi in me' malora
Andare aver le done' del pecha:
E puoso dire che' niera zunte anchora
Chimia me' stropego per forza in ca
E si me' teme' siego piu dimora:
Quel piaser che hani alora.
Ma si i' grosa la testa de' mie' fratello
Che' ne ce' puoso cavare el capello!

R. BIBLIOTECA DELL'UNIVERSITÀ DI BOLOGNA - MANOSCRITTI
283.

150. 1496 agosto 9, Venezia, Antonio Gazio · 4076, f. 21r (nr. 177)

De gloria supernæ Hierusalem : & de inestimabili fœlicitate beatorum Tractatus : quem Antonius Gazius Patauus : artium & medicinæ professorum minimus ad accendendas fideliũ mentes in uitam beatam compilauit : placuitq; Scintillam nuncupari.

Capitulum primum Omnipotentis presidium Inuocat & adiutorium.

ALTISSIMUM IM primis ueluti in cuiusq; opis initio conuenit inuocemus : & accommodatissimis Augustini uerbis utamur : cum ipo in soliloquijs dicentes. O Lux quam non uid& alia lux : Lumen quod non uid& aliud lumen. Lux quæ obtenebrat omnem lucem : & Lumen quod excecat omne extraneum lumen. Lux a qua omnis Lux. Lumen a quo omne Lumen. Lumen ad quod omne lumen est tenebra. ad qđ omnis lux obscuritas : Lux cui omnes tenebræ Lumen : cui omnis obscuritas lux. Lux suprema quam cecitas non obnubilat : quam caligo non hebetat : quam tenebræ non obscurant : quam nulla obstantia claudit : quam nunq̃ separat aliqua umbra. Lux quæ illuminas omnia tota

151. Giovanni Agazzi · 1517, f. 128v (nr. 59)

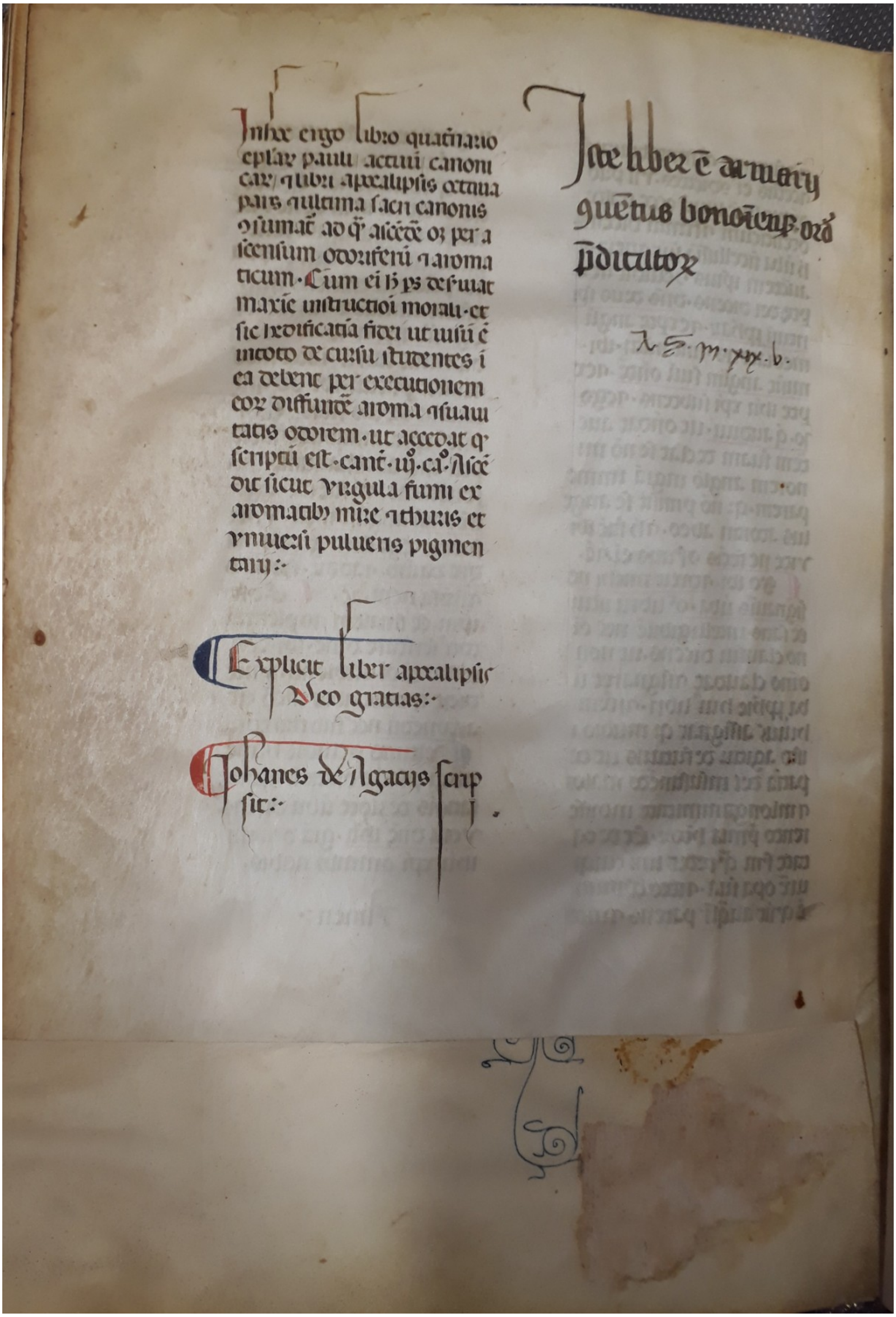
In hoc ergo libro quaternario
epistolarum pauli actuum canoni
carum et libri apocalipsis octaua
pars et ultima sacri canonis
consumatur ad quod ascendere oportet per a
scensum odoriferum et aroma
ticum. Cum ei hoc ipsum deseruiat
maxime instructioni morali et
sic edificatam fidei ut usui est
intento de cursu studentes in
ea debent per executionem
cordis diffundere aroma et suaui
tatis odorem. ut accedat quod
scriptum est. cant. iii. ca. Ascen
dit sicut virgula fumi ex
aromatibus mirre et thuris et
vniuersi pulueris pigmen
tarii :·

Explicit liber apocalipsis
Deo gratias :·

Johanes de Agaciis scrip
sit :·

Iste liber est armarii
conuentus bononiensis ord.
predicatorum

A. S. m. xx. b.

152. Antonio da Verona · 2576, f. 67v (nr. 131)

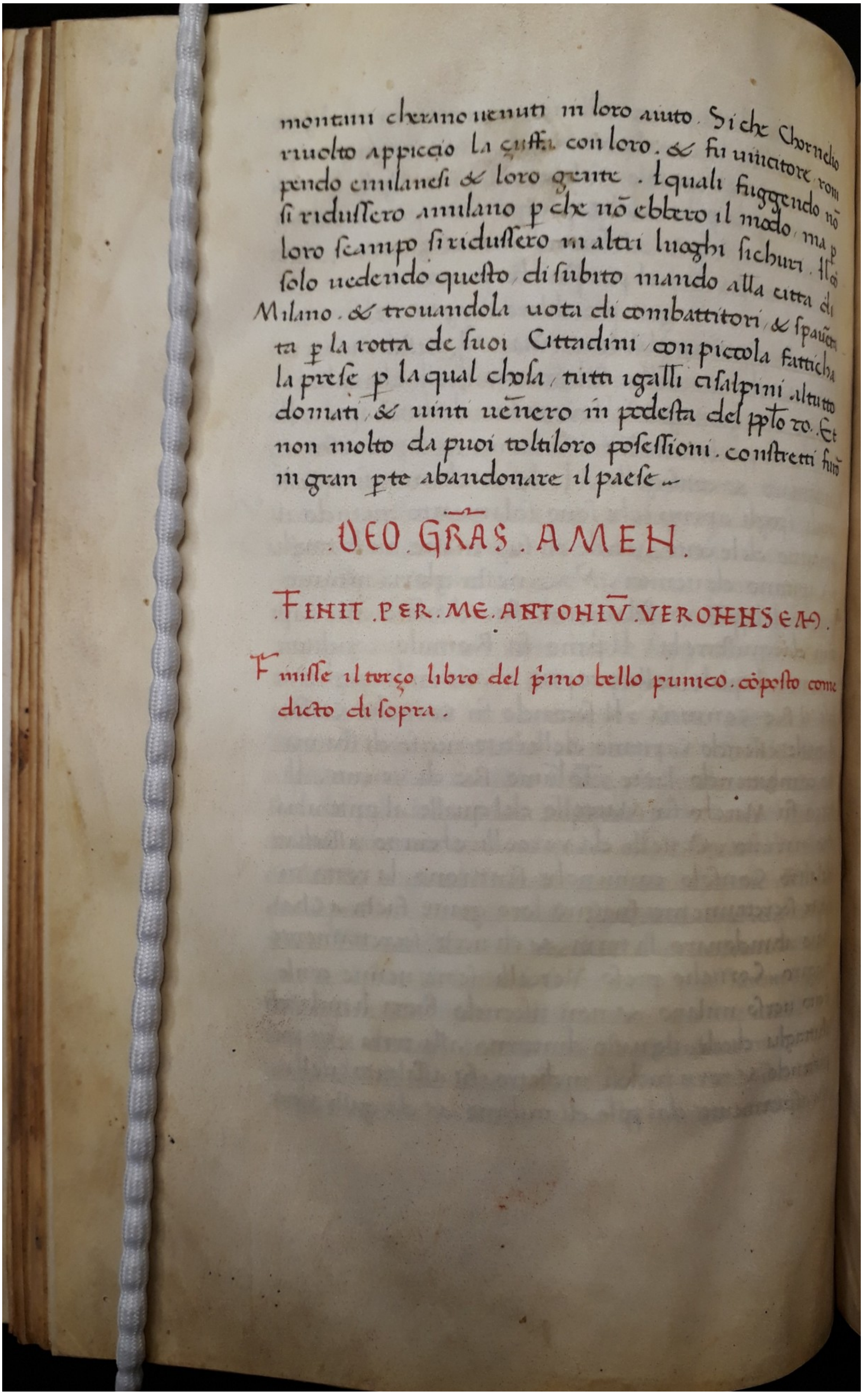

montini cherano uenuti in loro aiuto. Sichè Chornelio
riuolto appiccò la zuffa con loro. & fu uincitore rom
pendo e milanesi & loro gente. I quali fuggendo nō
si ridussero amilano p che nō ebbero il modo, ma p
loro scampo si ridussero in altri luoghi sicuri. Il cō
solo uedendo questo, di subito mandò alla citta di
Milano. & trouandola uota di combattitori, & spauen
ta p la rotta de suoi Cittadini con picola fatticha
la prese p la qual chosa, tutti igalli cisalpini al tutto
domati & uinti uenero in podesta del ppto ro. Et
non molto da puoi tolti loro posessioni. constretti furō
in gran pte abandonare il paese.

.DEO. GRĀS. AMEN.

.FINIT. PER. ME. ANTONIŪ. VERONENSEM.

Finisse il terço libro del pmo bello punico. cōposto come
dicto di sopra.

153. Bonanno · 2361, f. 155r (nr. 105)

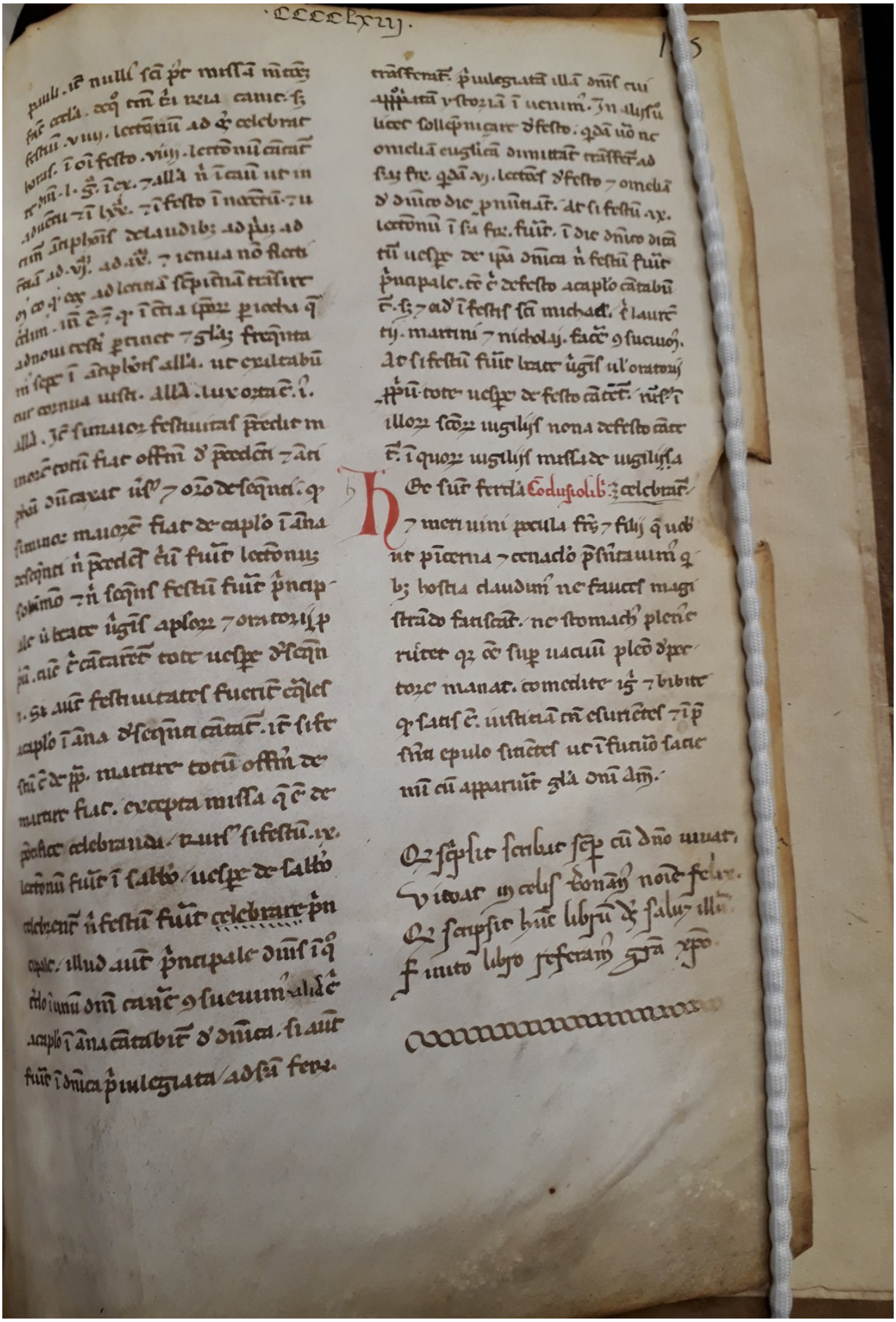

154. Bonifacio · 3658, f. 29v (nr. 176)

Questa radice con li santi rami
Ca fo plantata nel humano sangue
Quando sandaua p li dritti trami
Dal tempo avanati li costumi
De gente in gente si che vertu langue
Nel ceco mondo con li spenti lumi.
Queste/é/ la scala de nostra grauezza
A sormontare sopra tutti celi
Iue mirando letterna bellezza
Dal vitio che tuttol ben desface
Del mondo mũo con li aguzi teli
Da noy si tolle luna/e/laltra pace.
El tutto ne le parti se devide
Questa/e/ la vertute diffinita
Che sotto ley ciascuna sasside
Conuen chio canti de la iusta donna
In prima po dellaltre de lavita
Per piu vedere la toa mente degna
Emira nellaspecto di costey
Che tanto piacque sempre aiocchi mey

Iguida santa

155. Francesco di Berlenzone Berlenzoni · 1423, f. 77r (nr. 52)

[illegible] m. 6. partes aque desuper et residuum dimittatur pos
[illegible] colletur et collature addatur. scilicet po. calcis iterum
[illegible] per. 3 dies dimittatur post. lb. 6. po. arsenici
[illegible] in predicta aqua dimittatur. sub sole dimittatur
[illegible] dui donec pena immissa depilletur. postea infunde la
[illegible] immediate et cum ea frica locum depillandum et statim
cadent pilli. et statim post unge oleo rosarum locum ne ulc
eretur ut balnea cum aqua ordei. vel fabarum. vel. se.
mellonum.// Post vero casum capillorum ne renascatur
unge locum cum gumma edere / ut lacrima eius vel frica
cum ovis formicarum. Item rubigo ferri cum saliva prohibet
ortum pillorum. et unguentum superius scriptum.// Ad curan
dum impetiginem. Rx. succi lapatij. ℥. j. urine canis. ac
etosse. ana ℥. s. boraginis. ℥. ij. furfuris vini. ℥. s. ce
re quod sufficit aceti parum. et fiat unguentum. Item ungatur in
sero et in mane. lavetur. cum vino callido albo.// Ad.
faciendum quod pilli non renascantur. Rx. olei de quo bulli
ta fuerit ista usque quo fuerit dissoluta. ℥. j. succi.
iusquiami albi. ℥. j. aceti fortissimi. ℥. s. pulveris.
ranarum lacunarum [?] epicatis. ℥. ij. cere quod sufficit et fiat
unguentum.// Ad faciendum quod pilli non cadant. Rx. la
udani. ℥. s. dissolvatur in vino albo / et oleo mirtino. 2m.
partes equales et in sero inungantur radices capillorum.
et in mane laventur cum lixivio facto ex cinere corticum
salicis et capilli veneris in quo steterint infusse cor
tices pinee per diem. amen. laus deo.

Expliciunt recepte magistri. Petri de theusignano.
super nono almansoris. quas sibi scripsit artium et me
dicine doctor. magister. Franciscus quondam domini berlenconi de
berlenconibus de contrata sancti firmi maioris Verone. anno. MCCCCXX[illegible]

156. Bordonale de’ Bordonali · 201, f. 1r (nr. 8)

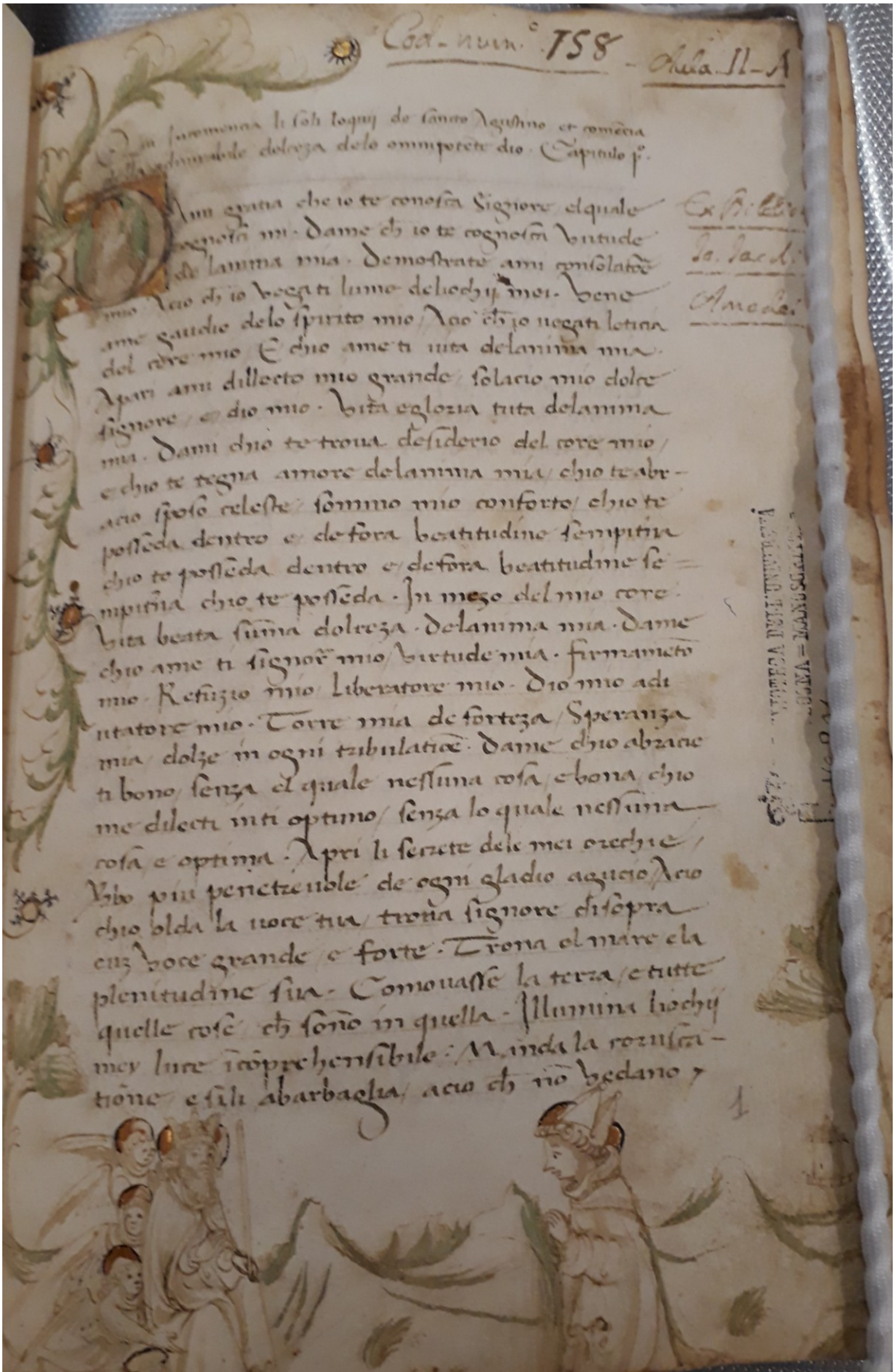

Cod. num.° 158 – Otula II-A

Ex Bibl. Io. Iac. Amedei

Qui incomenza li soli loquij de sancto Augustino et comencia
della admirabile dolceza delo omnipotete dio. Capitulo p°.

Dami gratia che io te conosca Signore elquale
cognoscesti mi. dame ch io te cognosca virtude
de lanima mia. demostrate ami consolatore
mio. Acio ch io vegati lume de li ochij mei. Vene
ame gaudio delo spirito mio. Acio ch io vegati letitia
del core mio. E chio ame ti vita delanima mia.
Apari ami dilecto mio grande solacio mio dolce
signore e dio mio. Vita e gloria tuta delanima
mia. Dami chio te troua desiderio del core mio
e chio te tegna amore delanima mia chio te abr-
acio sposo celeste sommo mio conforto chio te
posseda dentro e defora beatitudine sempitina
chio te posseda dentro e defora beatitudine se=
mpitina chio te posseda. In mezo del mio core.
Vita beata summa dolceza. delanima mia. Dame
chio ame ti signor mio virtude mia. firmamento
mio. Refugio mio liberatore mio. Dio mio adi
utatore mio. Torre mia de forteza Speranza
mia dolze in ogni tribulatione. Dame chio abrace
ti bono senza el quale nessuna cosa e bona chio
me dilecti in ti optimo senza lo quale nessuna
cosa e optima. Apri li secrete dele mei orechie
Vibo piu penetrevole de ogni gladio aguzo Acio
chio olda la voce tua. Trona signore di sopra
cum voce grande e forte. Trona el mare e la
plenitudine sua. Comovasse la terra e tutte
quelle cose ch sono in quella. Illumina li ochij
mei luce incomprehensibile. Manda la coruscati-
one e sili abarbaglia acio ch non vedano
1

157. Fulgenzio · 240[1], f. 60v (nr. 10)

Tu q(ue) cui ueneris sensum na(tur)a negauit
Dulcia mendaci gaudia finge sono
Infelix cui torpet hebes locus ille puelle
Quo pariter debent femina uirq(ue) frui
Tantum cum finges ne sis manifesta caueto
Excedunt modulos ora ficta suos
Quod iuuat et uoces et anhelitus arguat oris
Ha pudet archanas p(ar)s h(abe)t ista moras
Gaudia post ueneris q(ue) poscet munus amanti
Illa nollet p(re)ces ponderis h(abe)re suas
Nec lucem in thalamis totis admitte fenestris
Aptius in uro corpore multa latent
Ludus h(abe)t finem cignis descende tempus
Duxerunt collo qui iuga nostra suo
Ut quondam iuuenes ita nunc mea turba puelle
Inscribant spolijs naso m(agiste)r erat

Explicit liber ouidij de arte amandi
per me fulgentium

158. Giovanni · 1790, f. 1r (nr. 73)

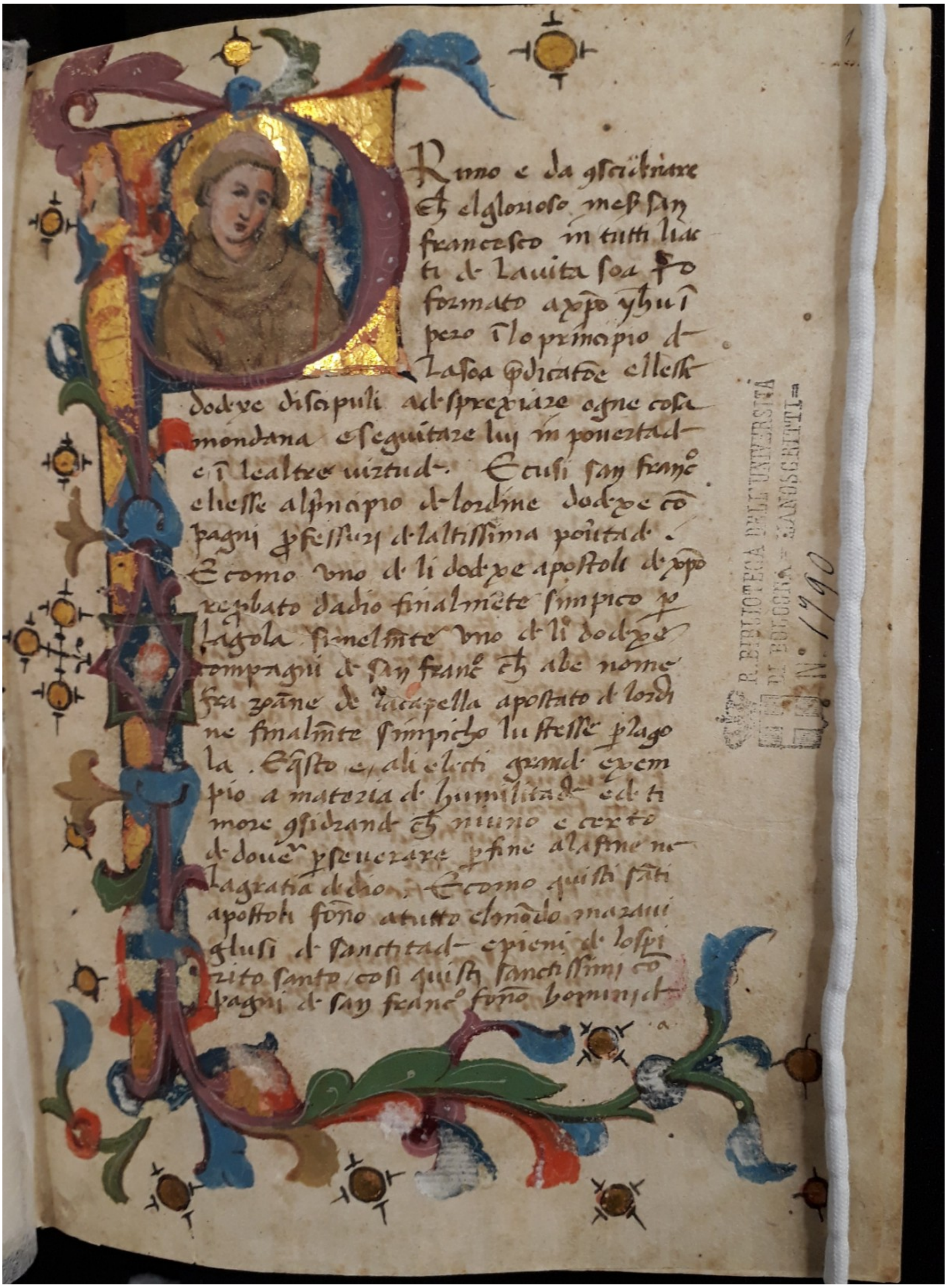

159. Ancona, Giovanni · 2720, f. 1r (nr. 149)

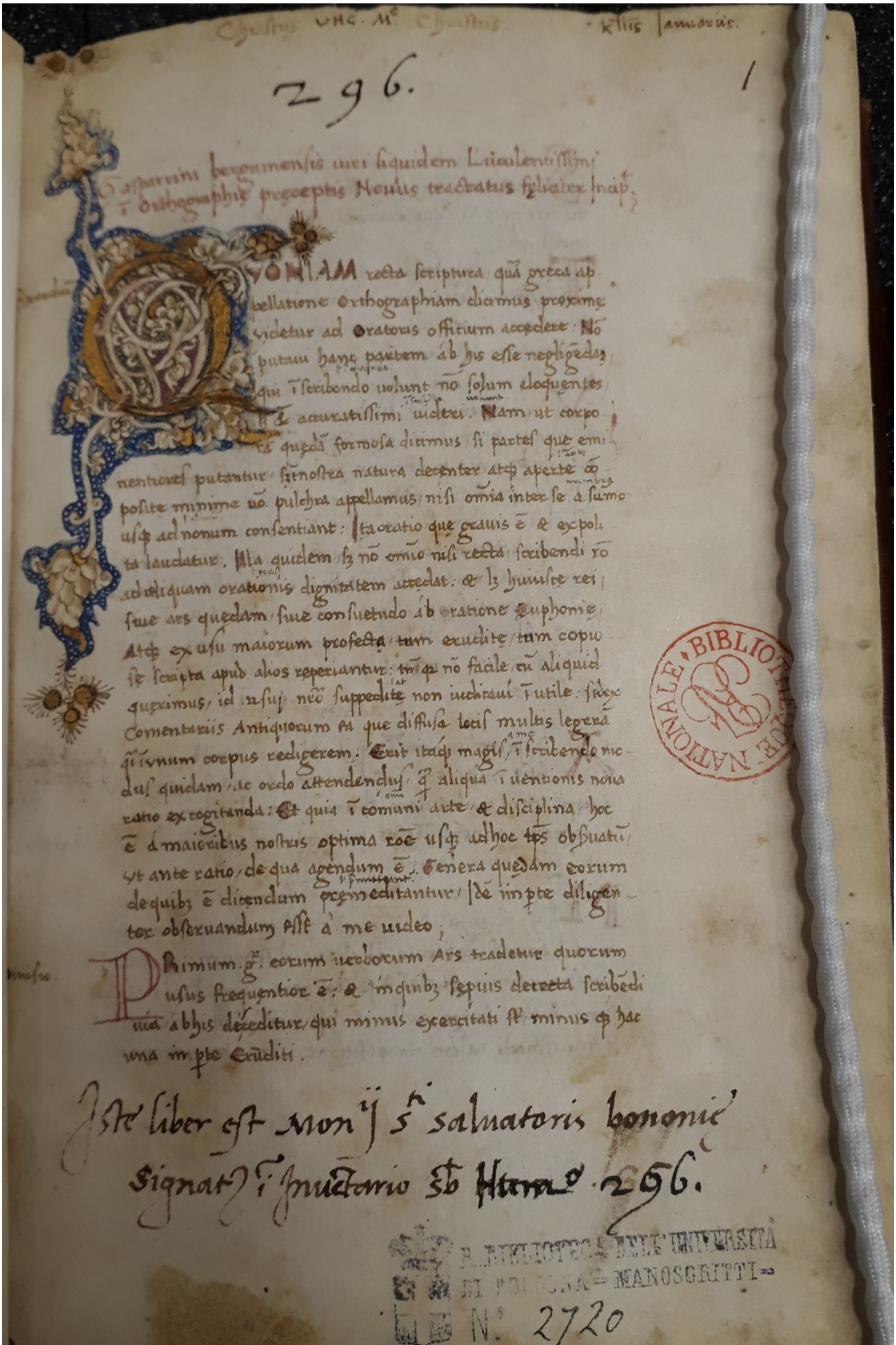

296. 1

Gasparini bergomensis viri siquidem luculentissimi
in orthographie preceptis Novus tractatus feliciter incip.

QVONIAM recta scriptura quam greca ap
pellatione Orthographiam dicimus proxime
videtur ad oratoris offitium accedere. Non
putavi hanc partem ab his esse negligendam
qui in scribendo volunt non solum eloquentes
sed et accuratissimi videri. Nam ut corpo
ra quedam formosa dicimus si partes que emi
nentiores putantur sive nostra natura decenter atque aperte com
posite minime non pulchra appellamus nisi omnia inter se a summo
usque ad imum consentiant: Ita oratio que gravis est et expoli
ta laudatur. Illa quidem sed non omnino nisi recta scribendi ro
ad aliquam orationis dignitatem accedat: et sed huius rei
sive ars quedam sive consuetudo ab oratione euphonie
Atque ex usu maiorum profecta tum erudite tum copio
se scripta apud alios reperiantur: tamen quia non facile cum aliquid
quesivimus, id nusquam necessario suppeditet non inutile fore ... ex
Comentariis Antiquorum ea que diffusa locis multis legeram
in unum corpus redigerem. Erit itaque magis in scribendo mo
dus quidam ac ordo attendendus quam aliqua inventionis nova
ratio excogitanda: Et quia in comuni arte et disciplina hoc
est a maioribus nostris optima ratione usque ad hoc tempus observatum
ut ante ratio de qua agendum est. Genera quedam eorum
de quibus est dicendum premeditantur idem in parte diligen
ter observandum esse a me video;

Primum igitur eorum verborum Ars tradetur quorum
usus frequentior est: et in quibus sepius decreta scribendi
via ab his discedit qui minus exercitati sunt minus que hac
una in parte eruditi.

Iste liber est Monasterii S. Salvatoris bononie
Signatus in inventario sub littera 296.

BIBLIOTHEQUE NATIONALE
R. BIBLIOTECA DELL'UNIVERSITÀ DI BOLOGNA - MANOSCRITTI -
N°. 2720

Hec varietas et hic per omnes sonos vocis cursus et se tuebitur Varietas
et actioni deferet suavitatem. Sed fistulatorem domi relin-
quetis, sensum illius consuetudinis vobiscum ad forum deferetis.
Edidi quae potui non ut volui sed ut me temporis angustie coegerunt;
scitum est enim causam conferre in tempus, cum afferre plura si cupias ·F·
non queas. Tu vero inquit Catulus collegisti omnia, quorum
ego possum iudicare ita divinitus, ut non a graecis didi-
cisse, sed eos ipsos haec docere posse videare. Me quidem istius ser-
monis participem factum esse gaudeo. ac vellem ut meus gener
sodalis tuus Hortensius affuisset: quem quidem ego confido o-
mnibus istis laudibus, quas tu complexus es, excellentem fore. Tum
dicis inquit? Ego vero esse iam iudico, et tum iudicavi cum me
consule in Senatu causam defendit Africae nuper; et magis
etiam pro Bithinia rege dixit. Quamobrem recte vides Catule
nihil enim isti adolescenti neque a natura neque a doctrina dee-
sse sentio. Eo tibi magis est tibi Cotta et tibi Sulpici vigilan- Magne hortensij laudes
dum ac laborandum. Tibi enim ille mediocris orator vestre quasi
succrescit etati sed et ingenio peracri et studio flagranti et
doctrina eximia et memoria singulari: cui quamquam faveo:
tamen illum etati sue prestare cupio. Vobis vero illum tanto mi-
norem precurrere vix honestum est. Sed iam surgamus inquit
nosque curemus et aliquando ab hac contentione disputationis
animos nostros curamque laxemus.
·Μάρκι Τουλλίου Κικερώνος de oratore ad q. fratrem
Liber Tertius et Ultimus Feliciter fine consecutus est.

ΛΑΟΥC ΔΕΩ

161. Giovanni da Spoleto · 2619, f. 21r (nr. 139)

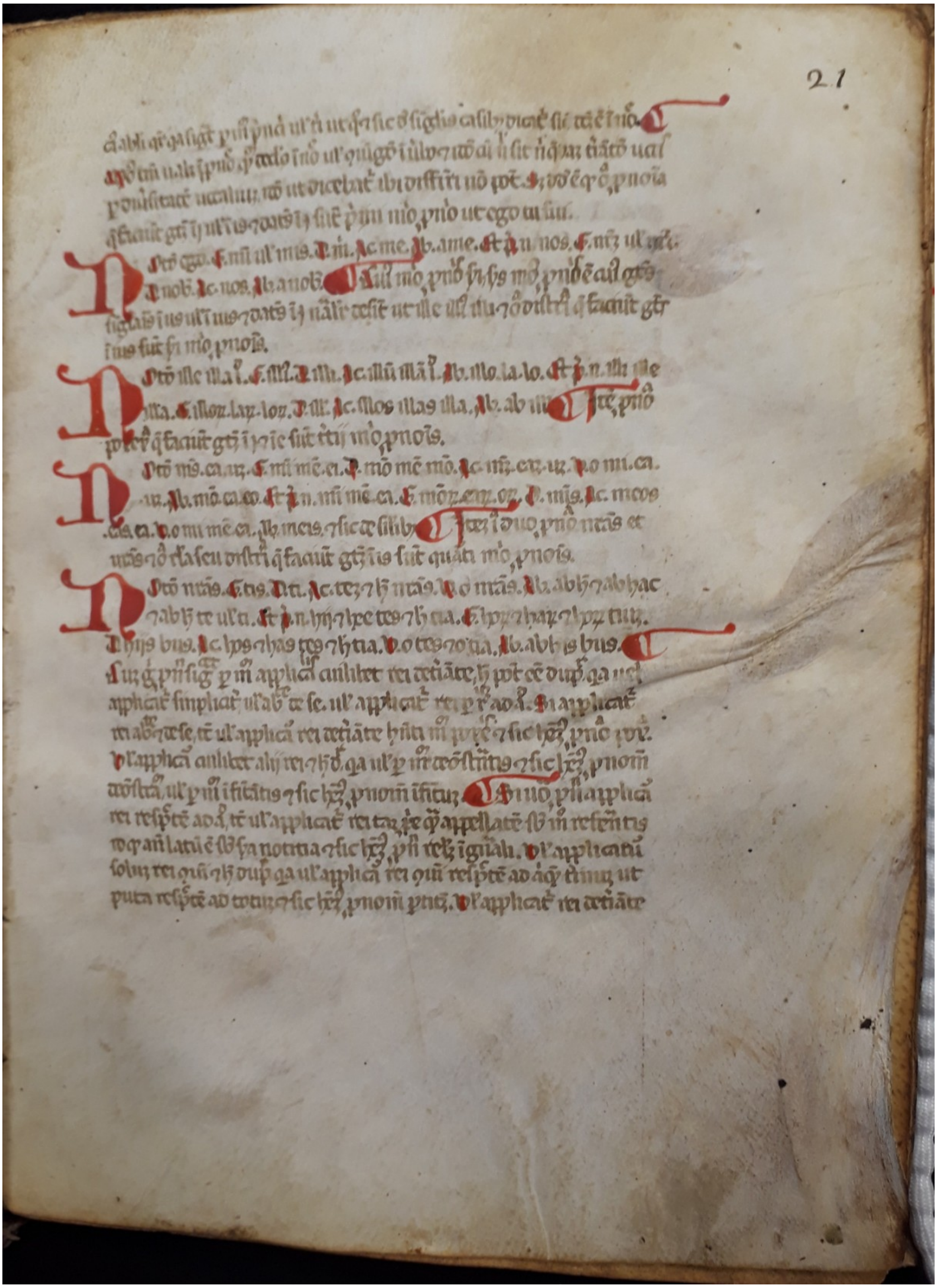

162. Baldo Martorelli · 2613, f. 1r (nr. 138)

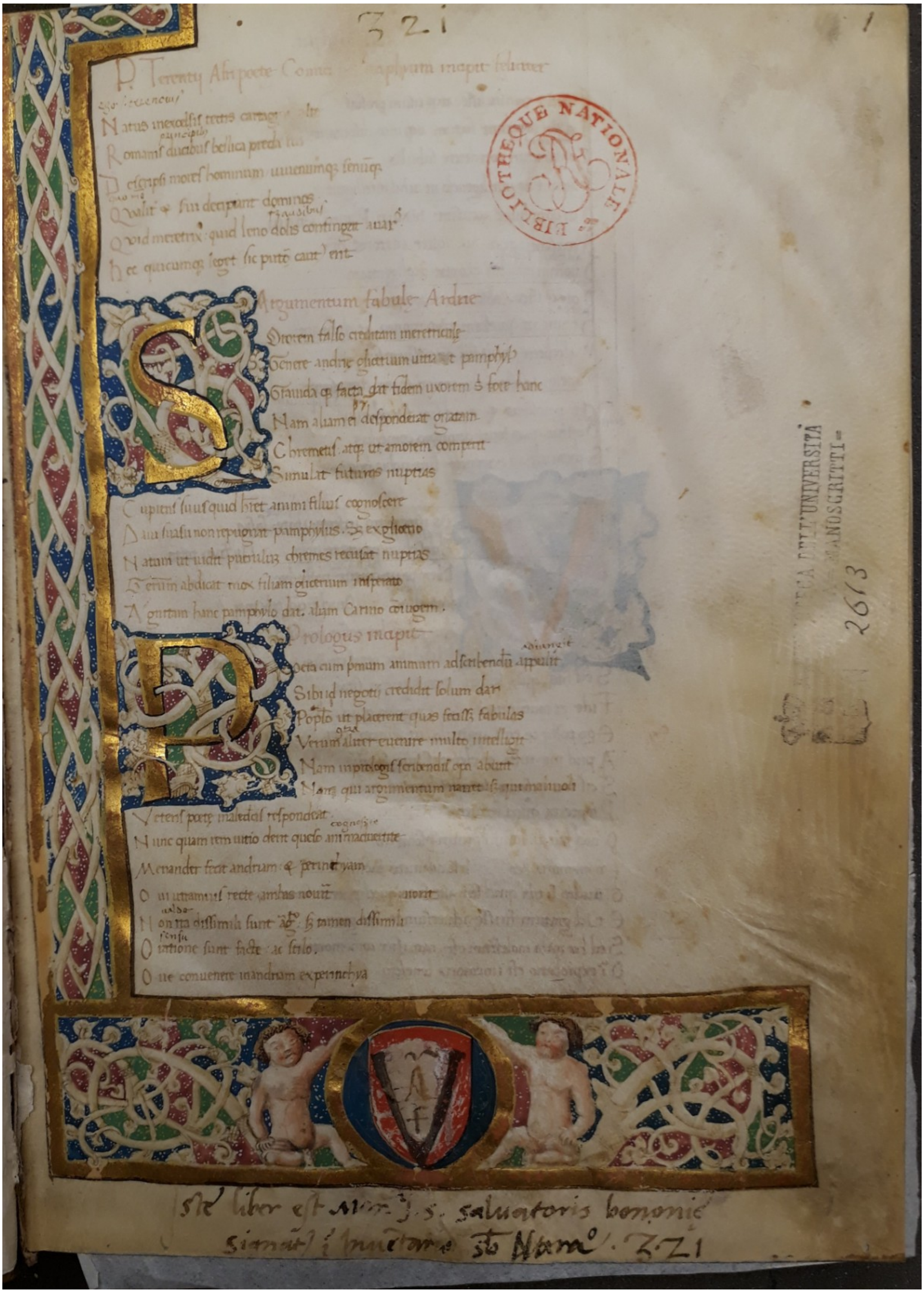

163. Pacifico Massimi · 2809, f. 1r (nr. 165)

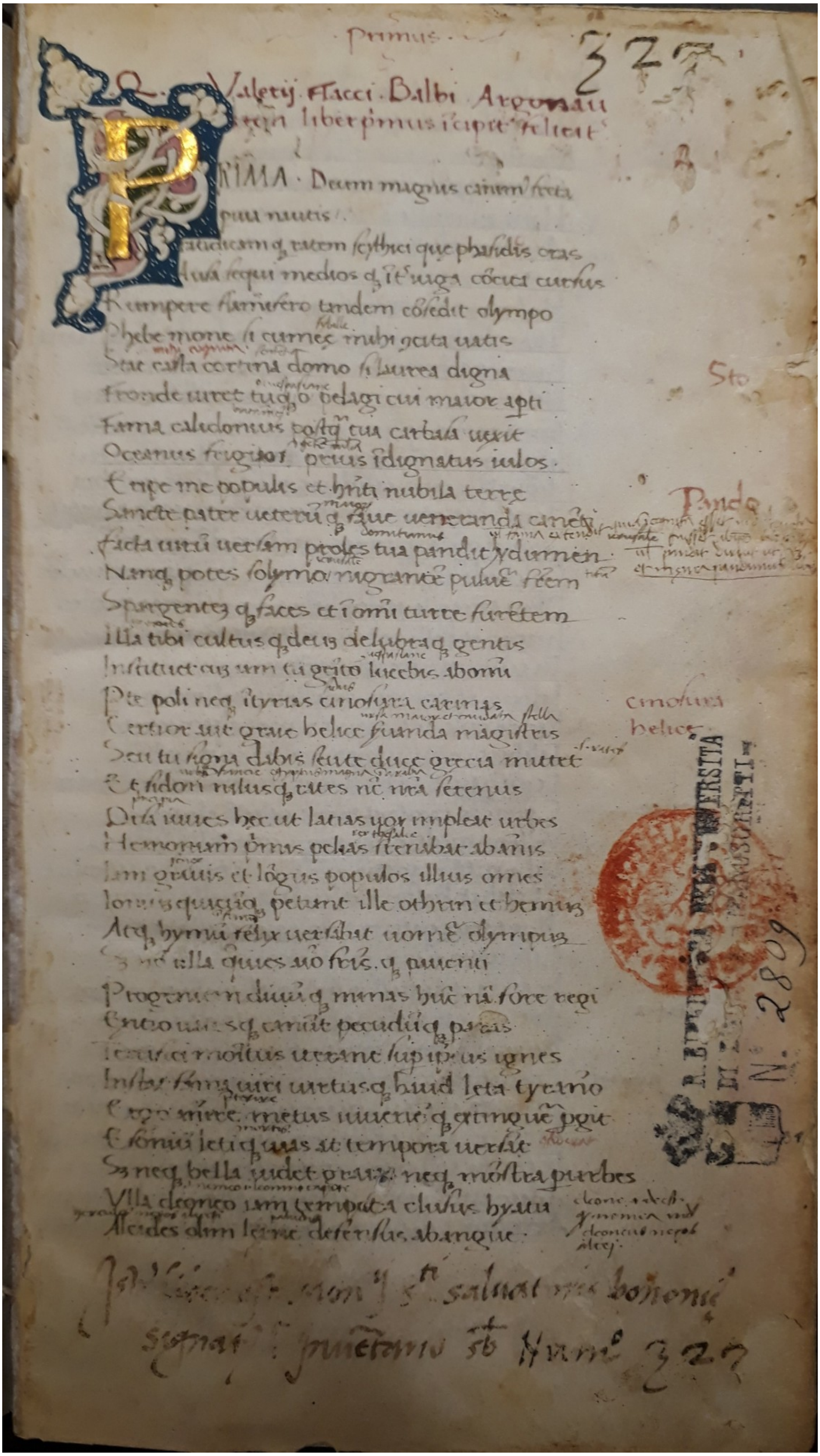
Primus

327

Q. Valerij Flacci Balbi Argonau
ticon liber primus incipit feliciter

PRIMA · Deum magnis canimus freta
pervia natis
Fatidicamque ratem scythici que phasidis oras
Ausa sequi medios que inter iuga concita cursus
Rumpere flammifero tandem consedit olympo
Phebe mone si cumeae mihi conscia vatis
Stat casta cortina domo si laurea digna
Fronde viret tuo o pelagi cui maior aperti
Fama caledonius postquam tua carbasa vexit
Oceanus frigios prius indignatus iulos
Eripe me populis et habenti nubila terre
Sancte pater veterumque fave veneranda canenti
Facta virum versam proles tua pandit ydumen
Namque potes solymo nigrantem pulvere fratrem
Spargentemque faces et in omni turre furentem
Ille tibi cultus que deis delubraque gentis
Instituet cum iam tu genito lucebis ab omni
Parte poli neque tyrias cinosura carinas
Certior aut graie helice servanda magistris
Seu tu signa dabis seu te duce grecia mittet
Et sidon nilusque rates nunc nostra serenus
Dicta iuves hec ut latias vox impleat urbes
Hemoniam primis pelias frenabat ab annis
Iam gravis et longus populos illius omnes
Ionii quique petunt ille othrim et hemum
Atque hymum felix versabat vomere olympum
Sed non illa quies animo sed fratris pavenit
Progeniem divumque minas huic namque fore regi
Exitio vates pecudumque per exta
Thessalici monitus terrent super ipsius ignes
Instar sanguinei vatis
Ergo animo metus inveniemque extinguere pergit
Esonii letique viam sed tempora versat
Sed neque bella videt graias neque monstra per urbes
Ulla cleoneo iam tempora clusus hiatu
Alcides olim lernae defensus ab anguis

Iste liber est mon. S.ti Salvatoris bononie
signatus in inventario sub numero 327

164. Giovanni Pietro · 2553, f. 1r (nr. 126)

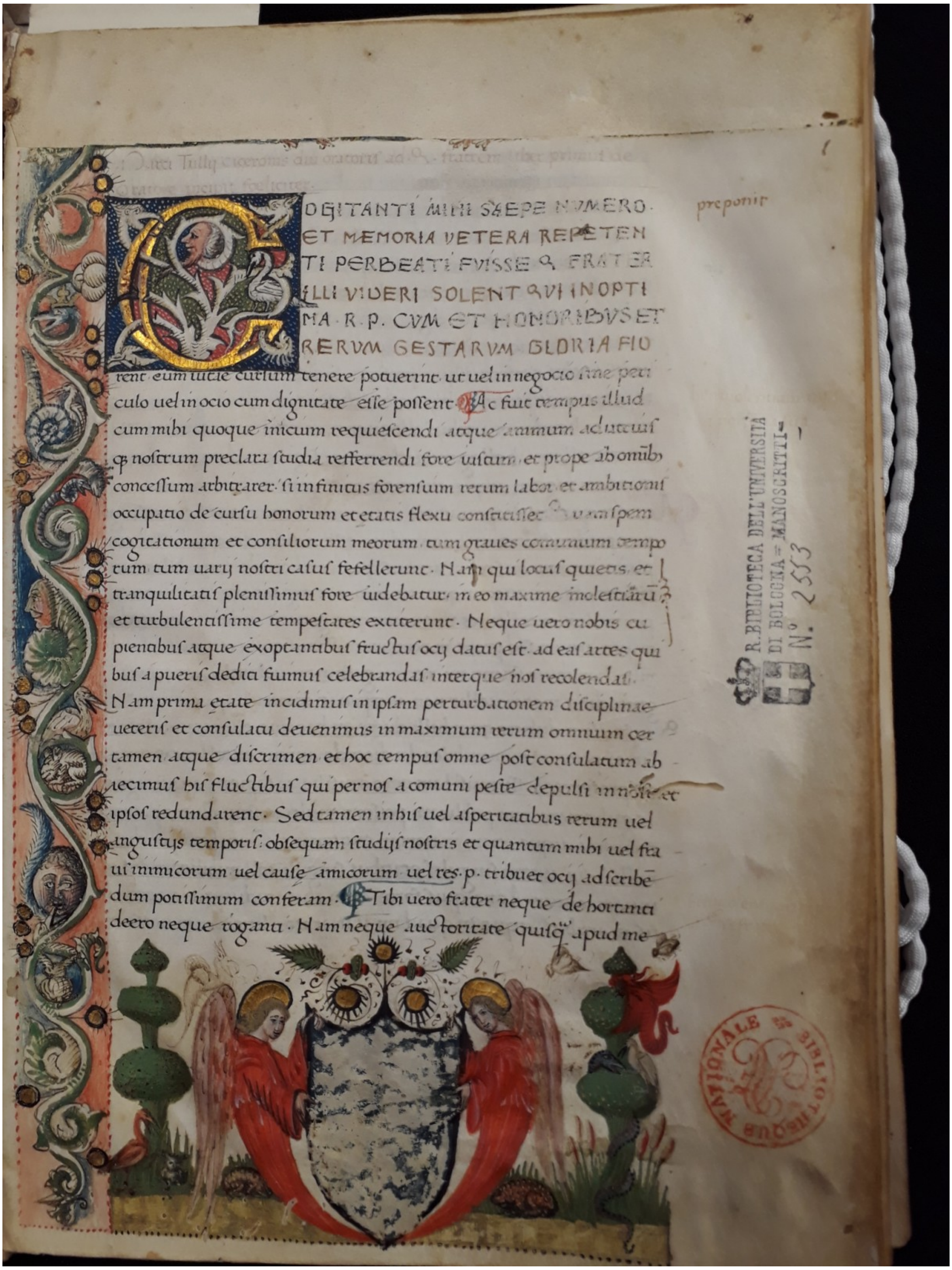
COGITANTI MIHI SAEPE NUMERO
ET MEMORIA VETERA REPETEN
TI PERBEATI FUISSE Q. FRATER
ILLI VIDERI SOLENT QUI IN OPTI
MA R. P. CUM ET HONORIBUS ET
RERUM GESTARUM GLORIA FLO
rent eum uite cursum tenere potuerint ut uel in negocio sine peri
culo uel in ocio cum dignitate esse possent. Ac fuit tempus illud
cum mihi quoque initium requiescendi atque animum [illegible]
quod nostrum preclara studia refferrendi fore iustum et prope ab omnibus
concessum arbitrarer si infinitus forensium rerum labor et ambitionis
occupatio de cursu honorum etetatis flexu constitisset [illegible] spem
cogitationum et consiliorum meorum tum graues [illegible] tempo
rum tum uarij nostri casus fefellerunt. Nam qui locus quietis et
tranquilitatis plenissimus fore uidebatur in eo maxime molestiarum
et turbulentissime tempestates extiterunt. Neque uero nobis cu
pientibus atque exoptantibus fructus ocij datus est ad eas artes qui
bus a pueris dediti fuimus celebrandas interque nos recolendas.
Nam prima etate incidimus in ipsam perturbationem disciplinae
ueteris et consulatu deuenimus in maximum rerum omnium cer
tamen atque discrimen et hoc tempus omne post consulatum ob
iecimus his fluctibus qui per nos a comuni peste depulsi in nos [illegible]
ipsos redundarent. Sed tamen in his uel asperitatibus rerum uel
angustijs temporis obsequar studijs nostris et quantum mihi uel fra
us inimicorum uel cause amicorum uel res. p. tribuet ocij ad scribē
dum potissimum conferam. Tibi uero frater neque de hortanti
deero neque roganti. Nam neque auctoritate quisquam apud me

preponit

R. BIBLIOTECA DELL'UNIVERSITÀ
DI BOLOGNA = MANOSCRITTI =
N° 2553

165. Giovanni Pietro da Carrara · 2819, f. 19r (nr. 167)

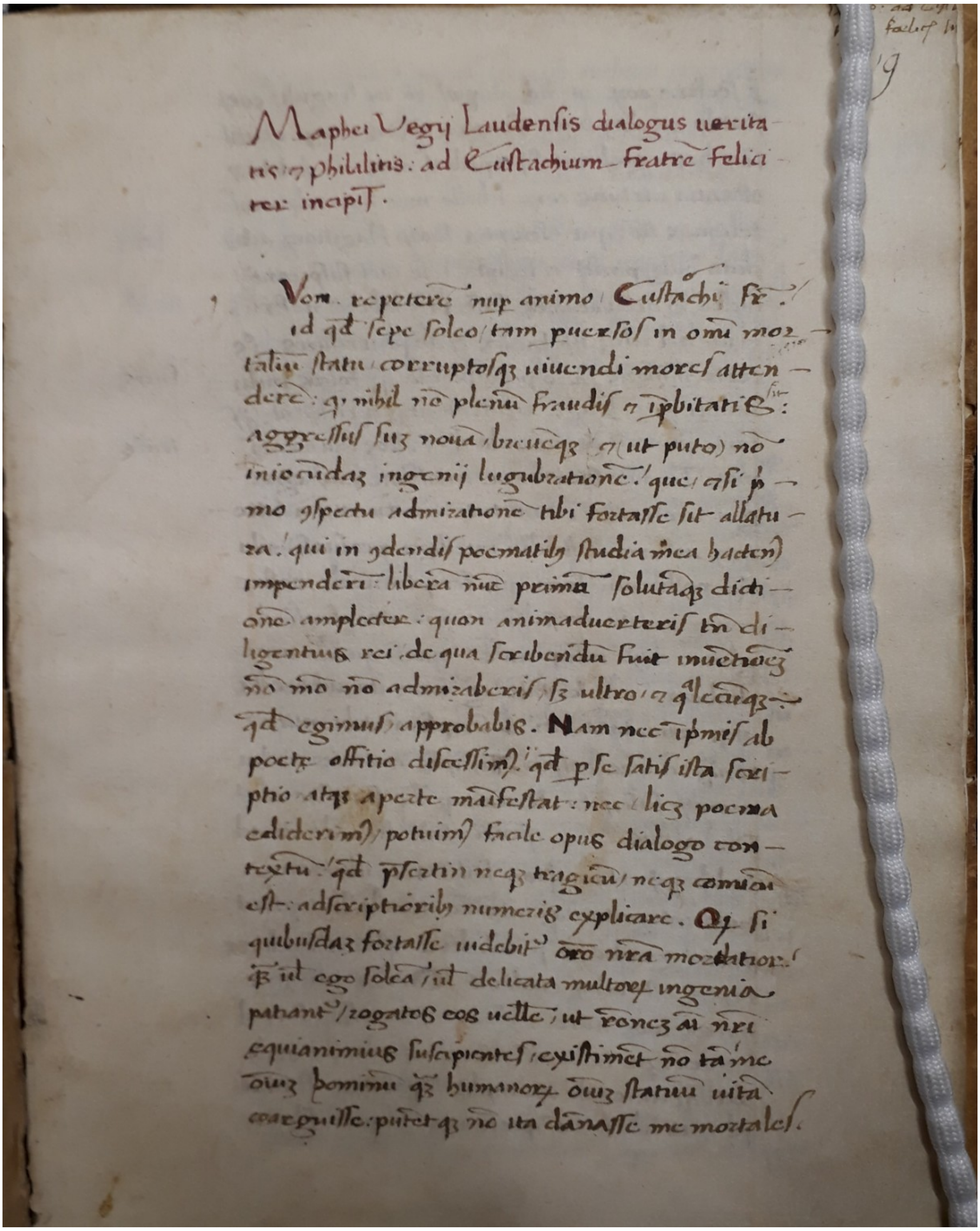

Maphei Vegii Laudensis dialogus veritatis et philalitis: ad Eustachium fratrem feliciter incipit.

Non. Repetere nuper animo Eustachi frater id quod saepe soleo, tam perversos in omni mortalium statu corruptosque vivendi mores attendere, quibus nihil non plenum fraudis et improbitatis sit: aggressus sum novam, brevemque (et ut puto) non iniucundam ingenii lucubrationem. Quae etsi primo conspectu admirationem tibi fortasse sit allatura, qui in condendis poematibus studia mea hactenus impenderim, liberam nunc primum solutamque dictionem amplecti: quom animadverteris tamen diligentius rei de qua scribendum fuit inventionem, non modo non admiraberis, sed ultro et quodcunque quod egimus approbabis. Nam nec penitus ab poetae offitio discessimus, quod per se satis ista scriptio atque aperte manifestat: nec licet poema ediderimus, potuimus facile opus dialogo contextum, quod praesertim neque tragicum neque comicum est, adscriptioribus numeris explicare. Quod si quibusdam fortasse videbitur oratio nostra mordacior, quos ut ego solea, ut delicata multorum ingenia patiantur, rogatos eos velle, ut rationem nostri equanimius suscipientes existiment non tam me omnium hominum quam humanorum omnium statuum vitam coarguisse: putentque non ita damnasse me mortales.

166. Guglielmo · 2628, f. 27r (nr. 141)

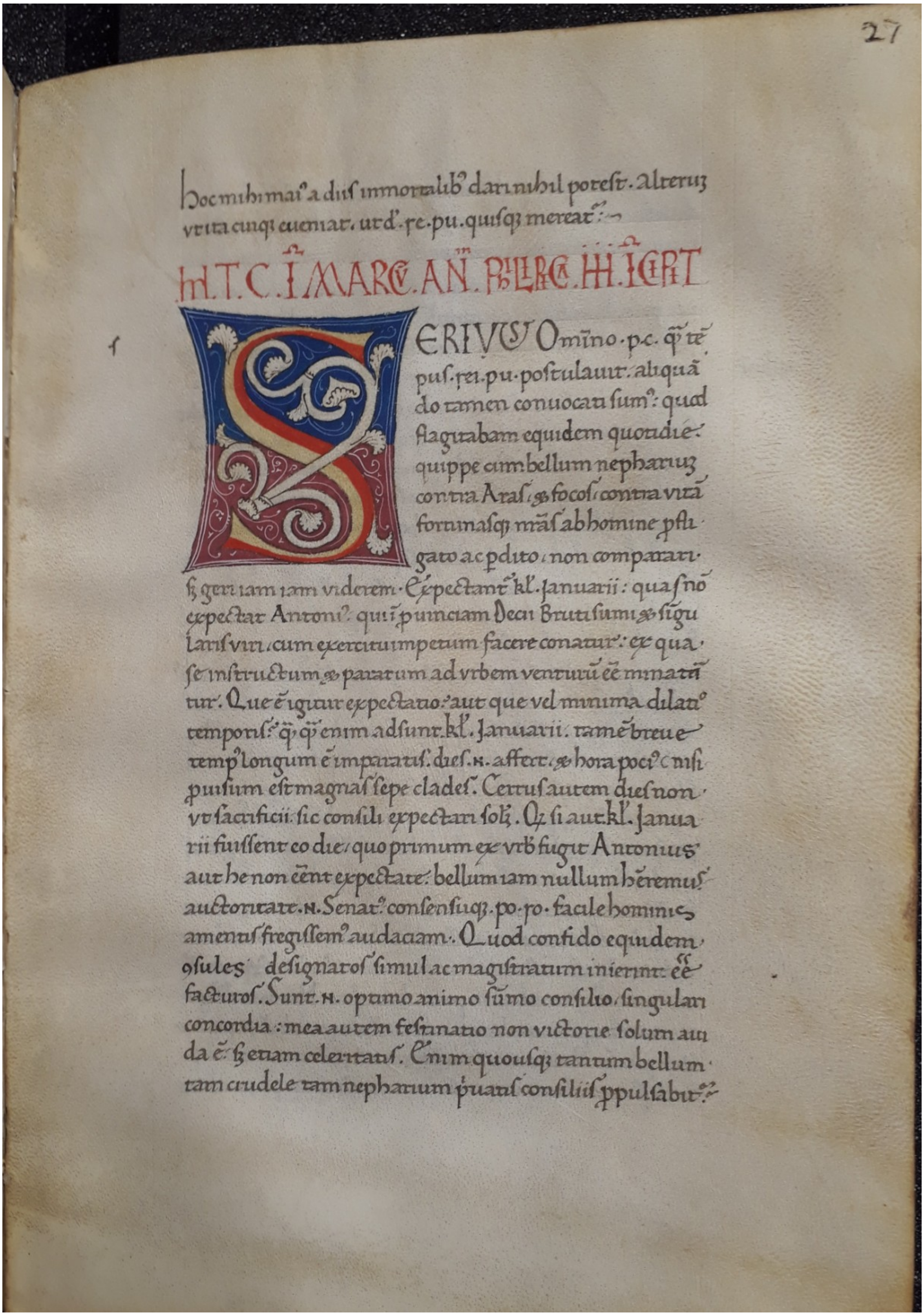
27

hoc mihi mai' a diis immortalib' dari nihil potest. Alteruz
ut ita cuiq; eueniat. ut d' re. pu. quisq; mereat'.

INC. T. C. IN MARC. AN. PHILIPPICA. III. INCIPIT

SERIUS Omino. p.c. q' tē
pus rei. pu. postulauit. aliquā
do tamen conuocati sum': quod
flagitabam equidem quotidie.
quippe cum bellum nephariuz
contra Aras. & focos. contra uitā
fortunasq; nrās ab homine pfli
gato ac pdito. non compararī.
s; geri iam iam viderem. Expectant' kl'. Januarii: quas nō
expectat Antoni'. qui i puinciam Decii Bruti summi & sigu
laris viri. cum exercitu impetum facere conatur': ex qua
se instructum & paratum ad urbem venturū ēē minatū
tur'. Que ē igitur expectatio: aut que vel minima dilati'
temporis: q; q' enim adsunt. kl'. Januarii. tamē breue
temp' longum ē imparatis. dies. n. affert. & hora poci' c nisi
puisum est magnas sepe clades. Certus autem dies non
ut sacrificii. sic consili expectari solz. Qz si aut. kl'. Janua
rii fuissent eo die. quo primum ex urb' fugit Antonius
aut he non ēēnt expectate. bellum iam nullum hēremus.
auctoritate. n. Senat'. consensuq; po. ro. facile hominis
amentis fregissem' audaciam. Quod confido equidem
ꝯsules designatos simul ac magistratum inierint. ēē
facturos. Sunt. n. optimo animo sūmo consilio. singulari
concordia: mea autem festinatio non victorie solum aui
da ē. s; etiam celeritatis. Enim quousq; tantum bellum
tam crudele tam nepharium puatis consiliis ppulsabit'.

167. Iacobus Hur. · 1418, f. 41r (nr. 51)

Omnium et dei nostri ihu xpi gracia a labore quilibet sermonis exemptus secundum sermonem incipio qui est de disposicionibus membrorum generacionis que genitalia seu geneologica dicuntur sic quia organa et instrumenta sunt generative virtutis et ab eis orta vel descendencia // De quibus dicit avicenna 20. colliget quod quedam sunt propria sicut vulva matrix et collum et quedam viris sicut testiculi et virga super et vasa seminaria nota // Dividam autem hunc sermonem in tractatus tres quorum primus erit de generacione in communi et hiis que requiruntur ad ipsam et modo generacionis embrionis // 2us erit de disposicionibus testiculorum in viris et servientium eis // Et 3us de disposicionibus matricis et adnectis ei inferius.

Tractatus autem primus continet capitula 24. :-

Capm. primum de virtute generativa 41
Capm. 2m de membris generacionis in communi 43
Capm. 3m de anathomia testiculorum 43
Cam. 4m. de anothomia vasorum seminalium 45
Cam 5m de anothomia ossis et virge 46
Cam 6m de anothomia matricis mulieris 47
Cap. 7m de anothomia colli matricis 49
Cam 8m de complexionibus disposicionibus anothomie membrorum generacionis 50
Cam 9m. de egritudinibus que accidunt membrorum generacionis in communi 51
Cam. 10m de spermate in generali 51
Cap. 11m. a quo corporis membro decidatur sperma 54
Cam 12m de spermate in viro et in muliere 55
Cam 13m de spermate generante et non generante 61
Capm. 14m. de delectacione que fit in coytu 61
Cam 15m de erectione virge veniente secundum naturam 63
Cam 16m de generacione embrionis 64
Cam 17m de motu embrionis et temporis partus in generali 74
Cam 18m de causis de magnitudine et parvitate fetus 74
Cam 20m de causis masculinitatis et femineitatis 75
Cam 21m. de pluralitate fetuum de uno coytu 76
Cam 22m de causis assimulacionis fetus ad parentes 76
Cam 23m de gigantibus nimis et pigmeis 77
Cam 2[illegible]m de monstruis in communi 81
Cam 24m de mestruo quod retinetur in impregnacione 83

Alienus po

De virtutibus naturalibus. Dicit quod generatio est in naturam ductio — generatio est in substantiam ductio — et fit ex contrariis in contraria quia semper in generacione est exitus primam formam et in diu alias quod licet fiat in instanti non tamen fit sine tempore precedente quo ad incipiendum et movendum formam novam materie disponitur. Est autem generatio duplex una vocata recta et reciproca et ex hec est tamen ex uno elemento generatur aliud sicut ignis agit in aerem ipsum subtiliando et rarificando calefaciendo ut ex eo fiat ignis. Et similiter cum aer agit in aquam ut aqua in fiat aut ergo terra agit in aquam ipsam ingrossando ut ex ea fiat terra aqua agit in aerem aer in ignem et sic ista generatio reperitur in elementis et secundum quosdam reperitur eciam in elementatis primis immediate factis ex ellis ut in sale minerali et argento vivo et similibus. Alia est generatio recta tamen et non reciproca sicut quando ex una aliqua re fit aliquid et non convertitur ex illo aliquo generato possit fieri illa res que generaverat ipsum sicut ubi generatur cum ex flemate fit sanguis aut ex sanguine fit colera aut ex colera melancolia et non in hoc reciprocatio Non enim ex sanguine generatur flegma nec ex colera sanguis nec ex melancolia colera. Et ista generatio recta tamen est duplex una convicta alia sevicta Et generatio dicitur est illa ex qua generatur aliquid quod non est eiusdem speciei cum eo ex quo generatur sicut cum homo generatur ex spermate Et ista aquibusdam dicitur esse duplex una univoca et alia equivoca Et generatio univoca dicitur esse illa in qua generatum assimulatur generanti sicut homo hominem Et equivoca dicitur esse illa in qua genitum non assimulatur generanti sicut mulus qui non assimulatur asino neque eque. Ad hanc autem generacionem sevictam sexualem requiruntur virtus agens scilicet virtutis organum sive instrumentum conveniens, et materia et locus generacionis conveniens. Virtus agens generacionis est virtus dicta generativa de qua dictum est in sermone precedente. Quod ipsa est una de virtutibus naturalibus condistincta virtuti naturali minime non enim sensibili sive mobili virtuti

generatio est in substantiam ductio

requisita ad generacionem sexualem sive generatum non causis speciei cum [illegible]

168. Iohannes · 1732, f. 3r (nr. 67)

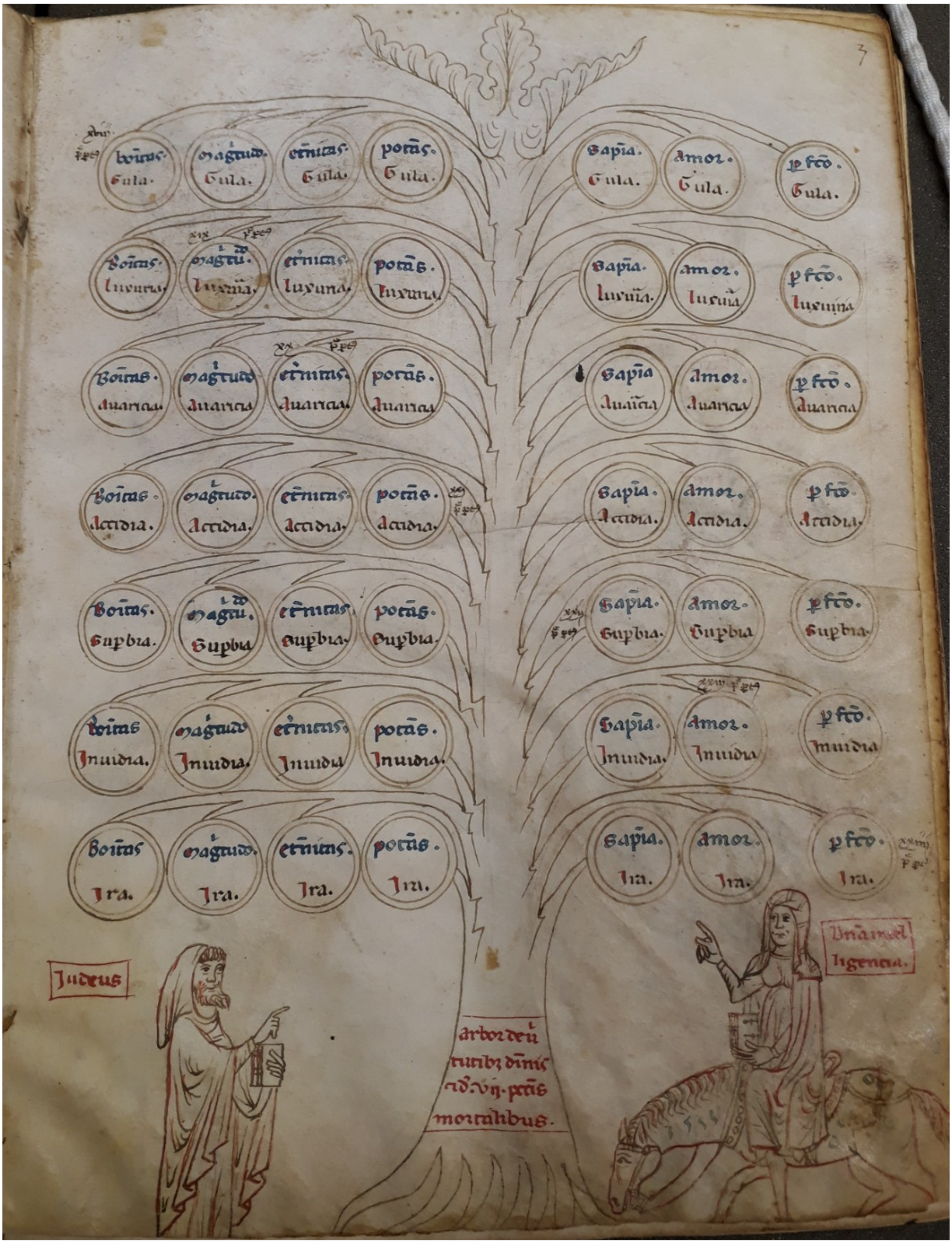

169. Iohannes Villataurensis · 4197, f. 151v (nr. 178)

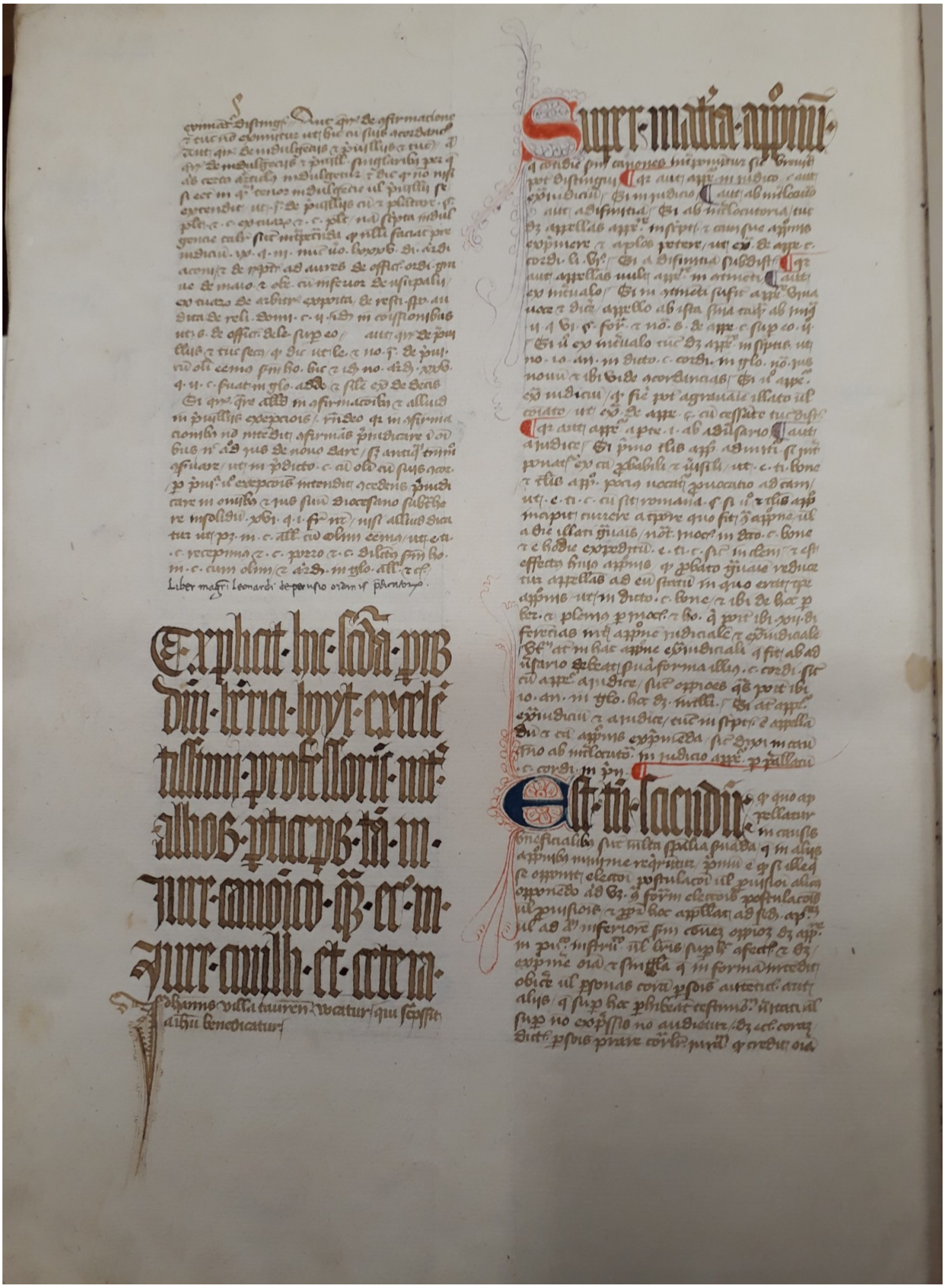

170. Leo de Iocciis de Citrario · 2264, f. 1r (nr. 97)

171. Pellegrino di Pietro da Colonia · 2262, f. 1v (nr. 96)

172. Pietro da Utrecht · 795, f. 1r (nr. 32)

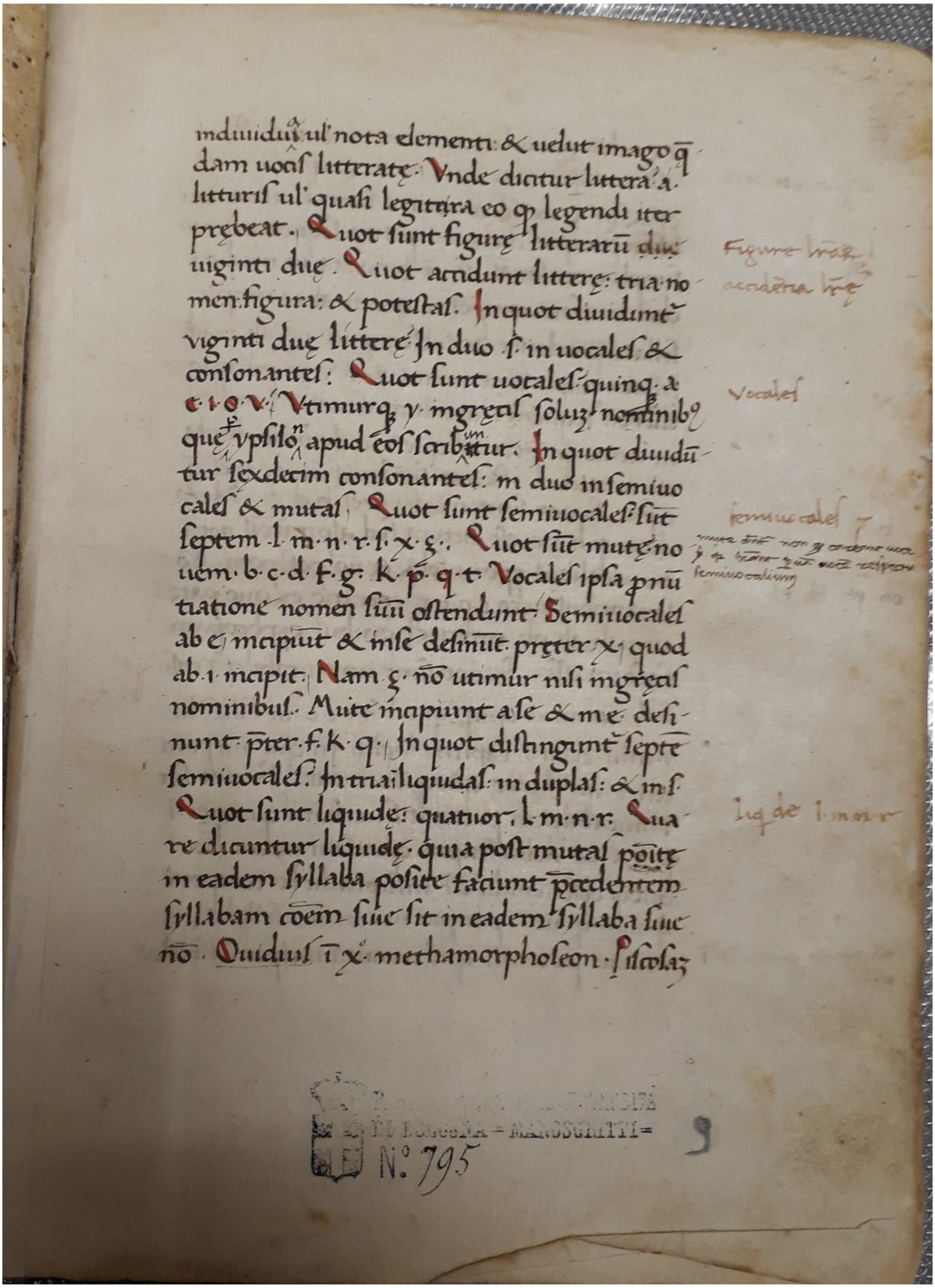
indiuiduu ul' nota elementi & uelut imago q(uae)-
dam uocis litteratę. Vnde dicitur littera a
litturis ul' quasi legitera eo q(uod) legendi iter
prebeat. Quot sunt figurę litterarum? duę
uiginti duę. Quot accidunt litterę? tria no-
men, figura, & potestas. In quot diuiduntur
uiginti duę litterę? In duo s(cilicet) in uocales &
consonantes. Quot sunt uocales? quinque. a
e i o u. Vtimurq(ue) y in grecis solu(m) nominib(us)
quę upsilon apud eos scribitur. In quot diuidu(n)-
tur sexdecim consonantes? in duo in semiuo-
cales & mutas. Quot sunt semiuocales? sunt
septem. l m n r s x z. Quot sunt mutę? no-
uem. b c d f g k p q t. Vocales ipsa pronun-
tiatione nomen suum ostendunt. Semiuocales
ab e incipiunt & in se desinunt preter x quod
ab i incipit. Nam z non utimur nisi in grecis
nominibus. Mutę incipiunt a se & in e desi-
nunt preter f k q. In quot distinguntur septem
semiuocales? In tria liquidas, in duplas, & in s.
Quot sunt liquidę? quattuor. l m n r. Qua-
re dicuntur liquidę? quia post mutas positę
in eadem syllaba positę faciunt precedentem
syllabam communem siue sit in eadem syllaba siue
non. Ouidius in x methamorphoseon. Piscosaz

N° 795

173. Ventura Pontano · 2360, f. 1r (nr. 104)

307

IO·ANTONII CAMPANI·DE GESTIS ET VITA BRACCII PROHEMIVM INCIPIT :-

VITAM, et res gestas bracci scripturus
si nihil aliud: hoc certe spero me asse
cuturum laudis quod etati consulē
conabor meę: Nam quid alii sentiat
nescio. mihi quidem illud ip̄rimis
uideri solet honestissimum q̄ quisq;
natus sit tempestate, eam omi cura
efficere preclaram: & quo maximo
potest studio: aut factis aut dictis illustrare: Nec pati eos occi
dere qui summa ope ut immortales sese facerent studuerūt.
Hec est in quo magis accusari negligentia nostra possit q̄ si
quę tempora nos in lucem ediderint, ea nos incognita prete
rire & abdita iacere in occulto plusq̄ ingrati patiamur. Vt. n.
anni uices poma: sic ętates ingenia suo decori atque ornamē
to pepererunt. Nec tempus ullum fuisse censeo: in quo & q
gerere preclaras res, & qui gestas scribere possent nā abunde
non tulerit. Alteros ut tanquam meterent glorię segetem: Al
teros ut horreo penuq; repositam instruendę posteritati tanq̄
familię alendę reseruarent. Nullum. n. iocundius animi est
alimentum q̄ memoria gestarum rerum: qua qui careat, is
neque imitari preclara maiorum possit facinora: & ueluti no
uum quendam eiectus in orbem rudis omnium rerum impe
ritusq; uersetur: Hec maximam ac certissimam naturę suę
partem dignitatemq; respiciat: Siquidem p̄ntia breuia sunt,

SPIRITVS·DE P ERVSIO·FECIT

Iste liber est Mon(aste)rij S. Salvatoris bononie
Signatus i(n) inventario sub Num° 307.

N° 2360

174. Amedeo Riccoboni · 1114, f. 153v (nr. 45)

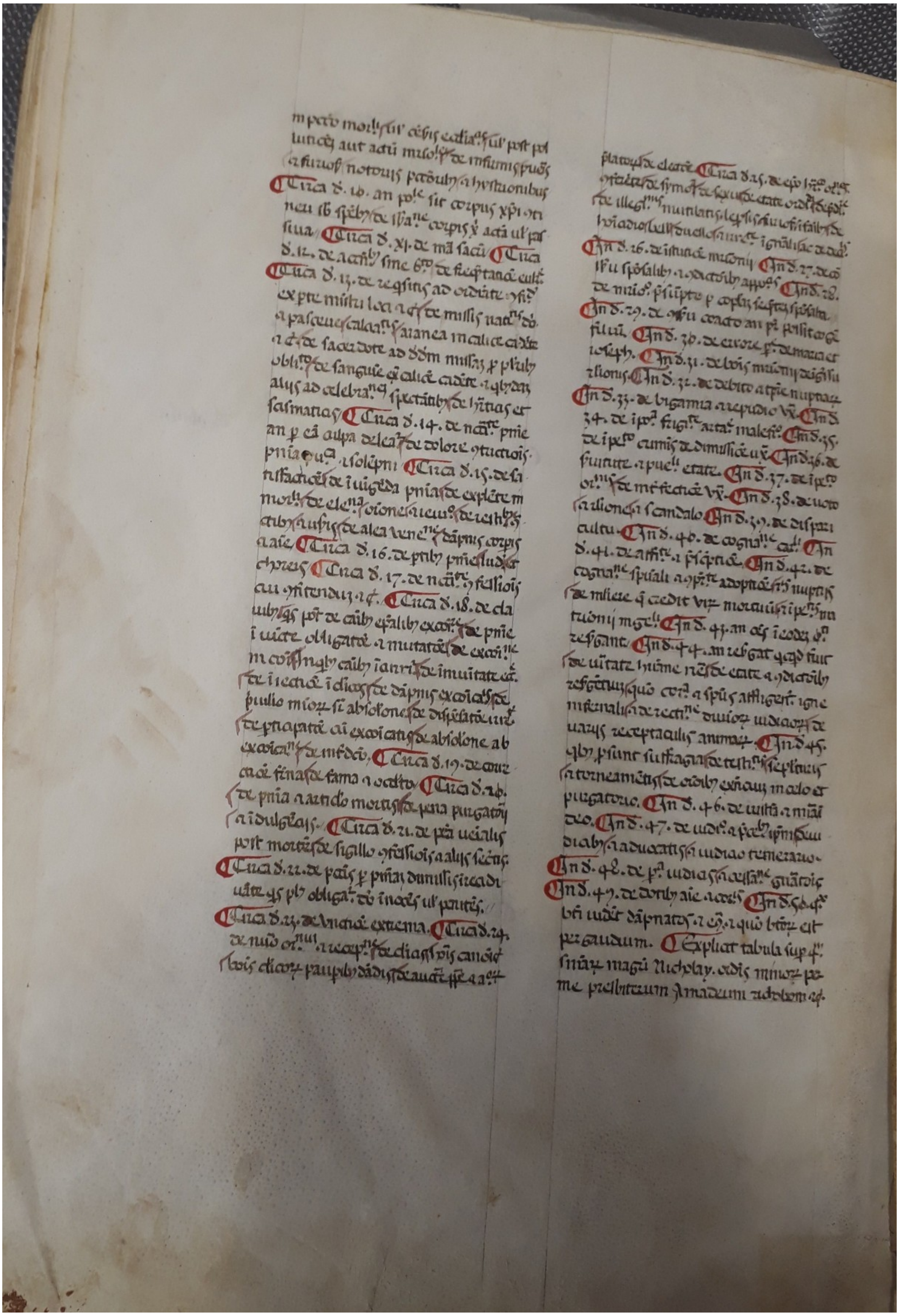

per gaudium. Explicit tabula sup(er) s(ummam)
... magistri Nicholay ordinis minorum per
me presbiterum Amadeum ...

175. Girolamo Roberti · 2395, f. 1r (nr. 109)

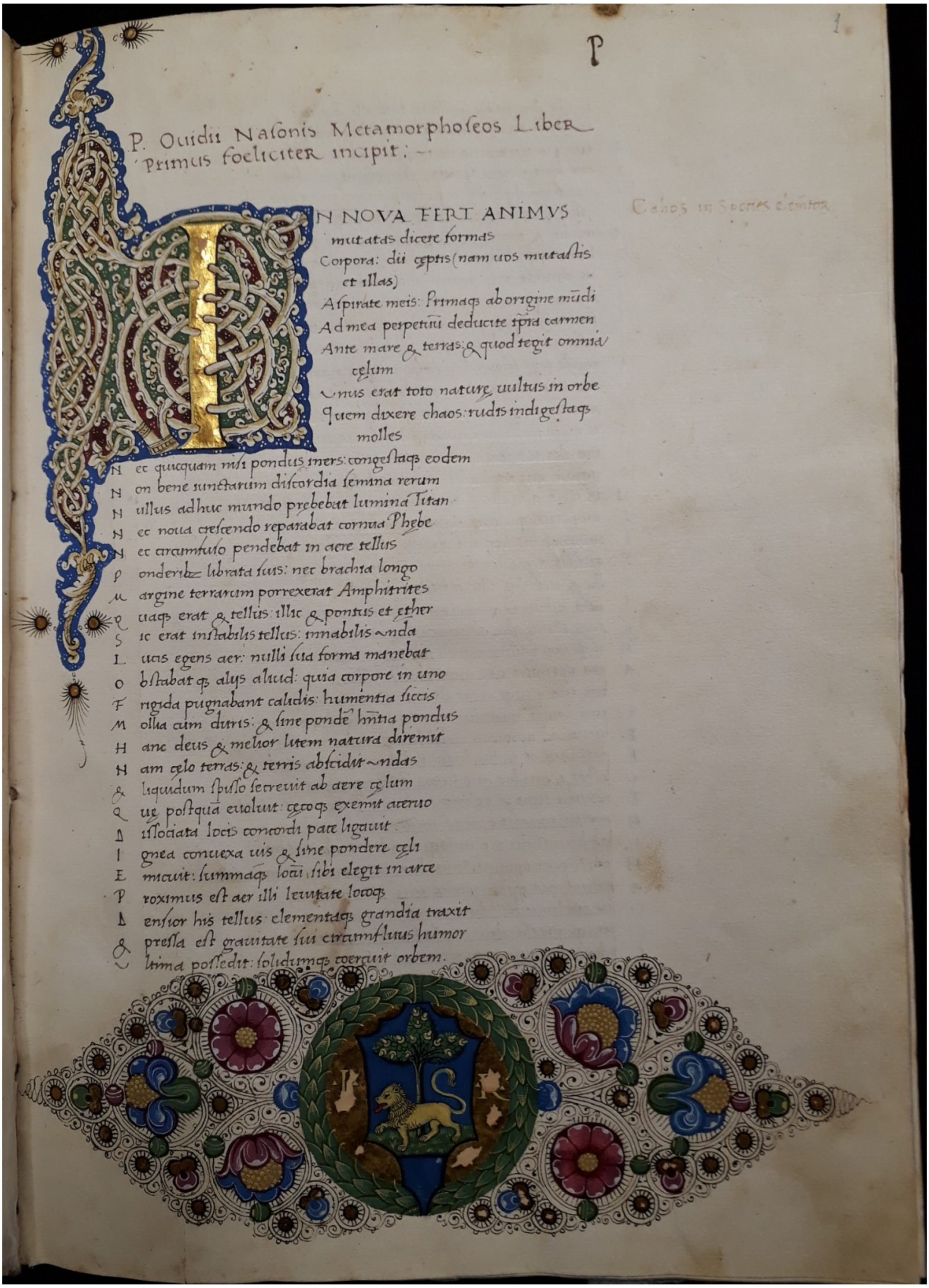

P 1

P. Ouidii Nasonis Metamorphoseos Liber Primus foeliciter incipit: –

IN NOVA FERT ANIMVS mutatas dicere formas
Corpora: dii ceptis (nam uos mutastis et illas)
Aspirate meis: Primaq; ab origine mũdi
Ad mea perpetuũ deducite tp̃ra carmen
Ante mare & terras: & quod tegit omnia celum
Unus erat toto nature uultus in orbe
Quem dixere chaos: rudis indigestaq; molles
N ec quicquam nisi pondus iners: congestaq; eodem
N on bene iunctarum discordia semina rerum
N ullus adhuc mundo prebebat lumina Titan
N ec noua crescendo reparabat cornua Phebe
N ec circumfuso pendebat in aere tellus
P onderib; librata suis: nec brachia longo
M argine terrarum porrexerat Amphitrites
Q uaq; erat & tellus: illic & pontus et ether
S ic erat instabilis tellus: innabilis unda
L ucis egens aer: nulli sua forma manebat
O bstabat q; alys aliud: quia corpore in uno
F rigida pugnabant calidis: humentia siccis
M ollia cum duris: & sine ponde͂ hñtia pondus
H anc deus & melior litem natura diremit
N am celo terras: & terris abscidit undas
& liquidum spisso secreuit ab aere celum
Q ue postquã euoluit: cecoq; exemit aceruo
D issociata locis concordi pace ligauit
I gnea conuexa uis & sine pondere celi
E micuit: summaq; locũ sibi elegit in arce
P roximus est aer illi leuitate locoq;
D ensior his tellus: elementaq; grandia traxit
& pressa est grauitate sui circumfluus humor
U ltima possedit: solidumq; coercuit orbem.

Cahos in species elemtor

176. Paolo di Duccio Tosi · 2593, f. 1r (nr. 135)

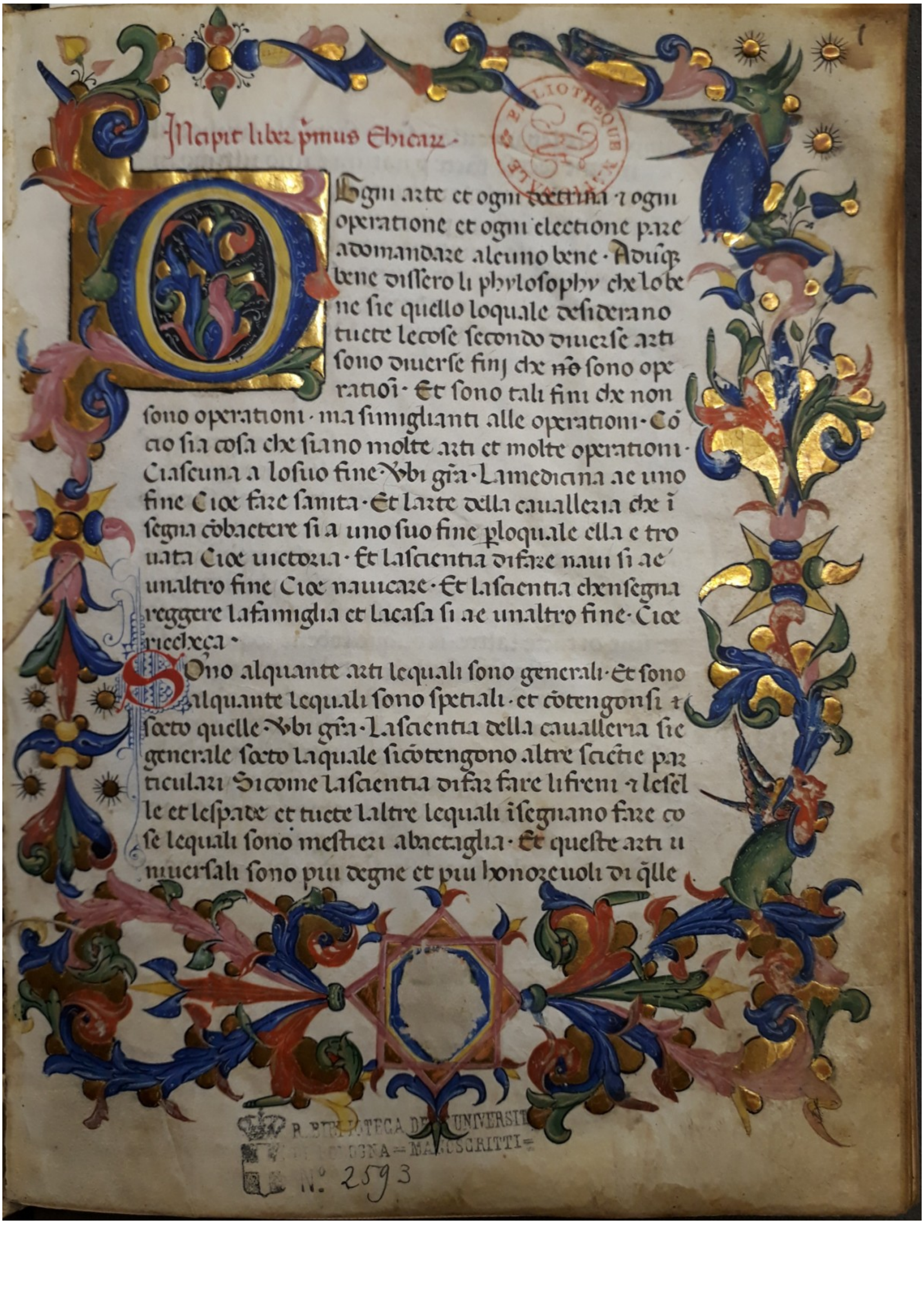

Incipit liber pmus Ethicar-

Ogni arte et ogni doctrina et ogni
operatione et ogni electione pare
adomandare alcuno bene · Adunq;
bene dissero li phylosophy che lo be
ne sie quello loquale desiderano
tucte lecose secondo diverse arti
sono diverse finj che no sono ope
ratioi · Et sono tali fini che non
sono operationi · ma simiglianti alle operationi · Co
cio sia cosa che siano molte arti et molte operationi ·
Ciascuna a losuo fine · Ubi gra · La medicina ae uno
fine Cioe fare sanita · Et larte della cavalleria che i
segna cobactere si a uno suo fine ploquale ella e tro
vata Cioe victoria · Et lascientia difare navi si ae
unaltro fine Cioe navicare · Et lascientia chensegna
reggere lafamiglia et lacasa si ae unaltro fine · Cioe
ricchecça ·

Sono alquante arti lequali sono generali · Et sono
alquante lequali sono spetiali · et cotengonsi
socto quelle · Ubi gra · Lascientia della cavalleria sie
generale socto laquale sicotengono altre sciētie par
ticulari Sicome lascientia difar fare lifreni et lesel
le et lespade et tucte laltre lequali isegnano fare co
se lequali sono mestieri abactaglia · Et queste arti u
niversali sono piu degne et piu honorevoli di qlle

177. Stefano da Varena · 2258, f. 1r (nr. 95)

178. Taddeo · 2380, f. 2r (nr. 106)

Ille ego qui quondam gracili modulatus auena
Carmen: et egressus sylvis uicina coegi:
Vt quamuis auido parerent arua colono/
Gratum opus agricolis. at nunc horrentia Martis

Arma uirumque cano Troie qui primus ab oris
Italiam fato profugus lauinaque uenit
littora. multum ille et terris iactatus et alto
Vi superum: seue memorem iunonis obiram:
Multa quoque et bello passus: dum conderet urbem:
Inferretque deos latio: genus unde latinum:
Albanique patres: atque alte menia Rome.
Musa mihi causas memora quo numine leso:
Quidue dolens regina deum tot uoluere casus
Insignem pietate uirum tot adire labores
Impulerit. tante ne animis celestibus ire.
Vrbs antiqua fuit: tyrij tenuere coloni:
Carthago italiam contra tyberinaque longe
Hostia diues opum / studijsque asperrima belli.
Quam iuno fertur terris magis omnibus unam
Posthabita coluisse samo. hic illius arma:
Hic currus fuit. hoc regnum dea gentibus esse
Si qua fata sinant / iam tum tenditque fouetque.
Progeniem sed enim troiano a sanguine duci

BIBLIOTHEQUE NATIONALE
B... UNIVERSITÀ ... MANOSCRITTI N. 2380

179. Walterus de Valle · 2555, f. 188v (nr. 127)

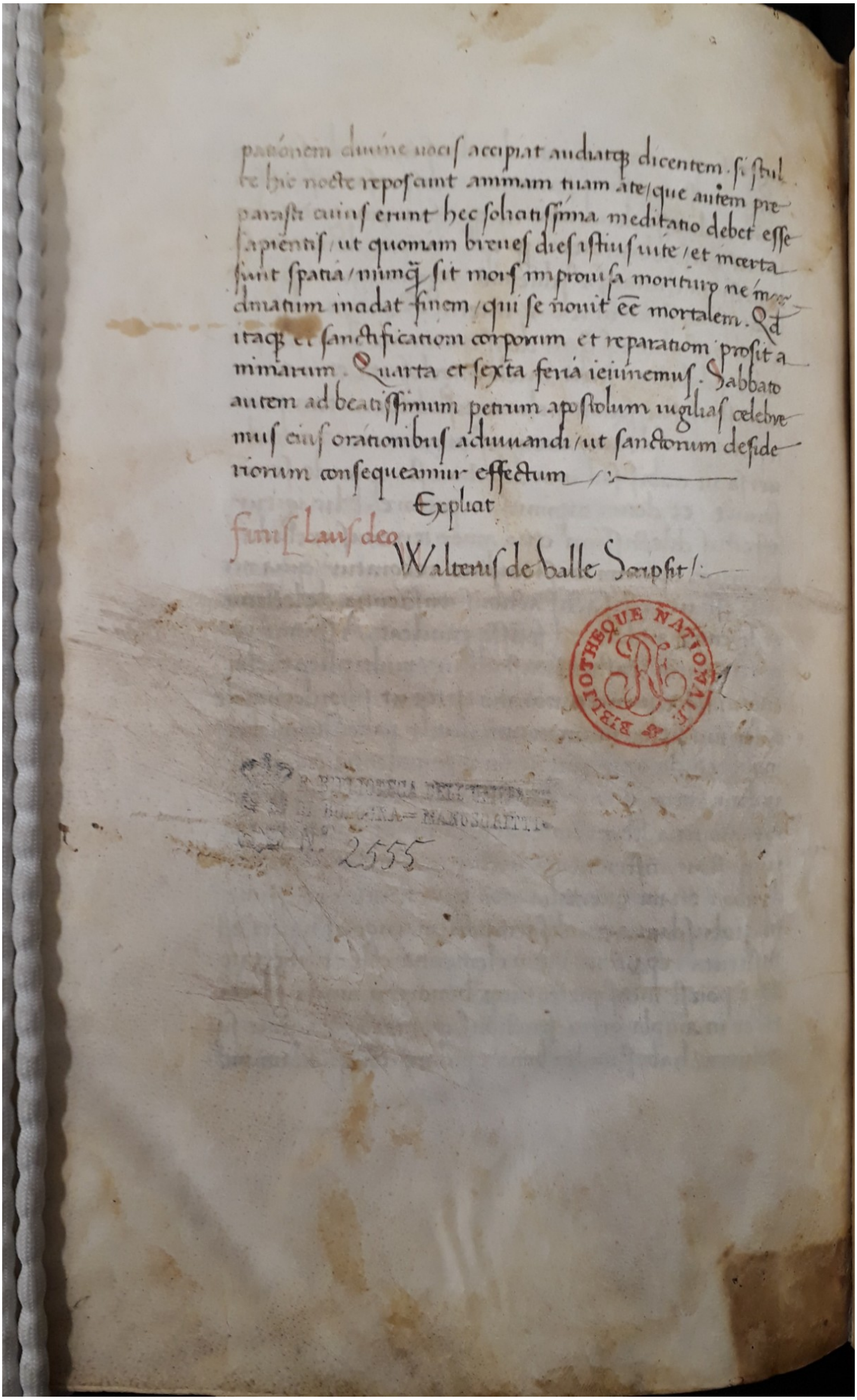
[...]onem diuine uocis accipiat audiatque dicentem. stul-
te hac nocte reposcunt animam tuam a te / que autem pre-
parasti cuius erunt. hec sollicitissima meditatio debet esse
sapientis / ut quoniam breues dies istius uite / et incerta
sunt spatia / numquam sit mors improuisa morituro ne in-
ordinatum inuadat finem / qui se nouit esse mortalem. Quod
itaque et sanctificationi corporum et reparationi prosit a-
nimarum. Quarta et sexta feria ieiunemus. Sabbato
autem ad beatissimum petrum apostolum uigilias celebre-
mus eius orationibus adiuuandi / ut sanctorum deside-
riorum consequeamur effectum /:

Explicit

Finis. Laus deo

Walterus de Valle scripsit /:

BIBLIOTHEQUE NATIONALE

BIBLIOTECA DELL'UNIVERSITÀ DI BOLOGNA – MANOSCRITTI N. 2555

180. Bologna · 794, f. 76v (nr. 31)

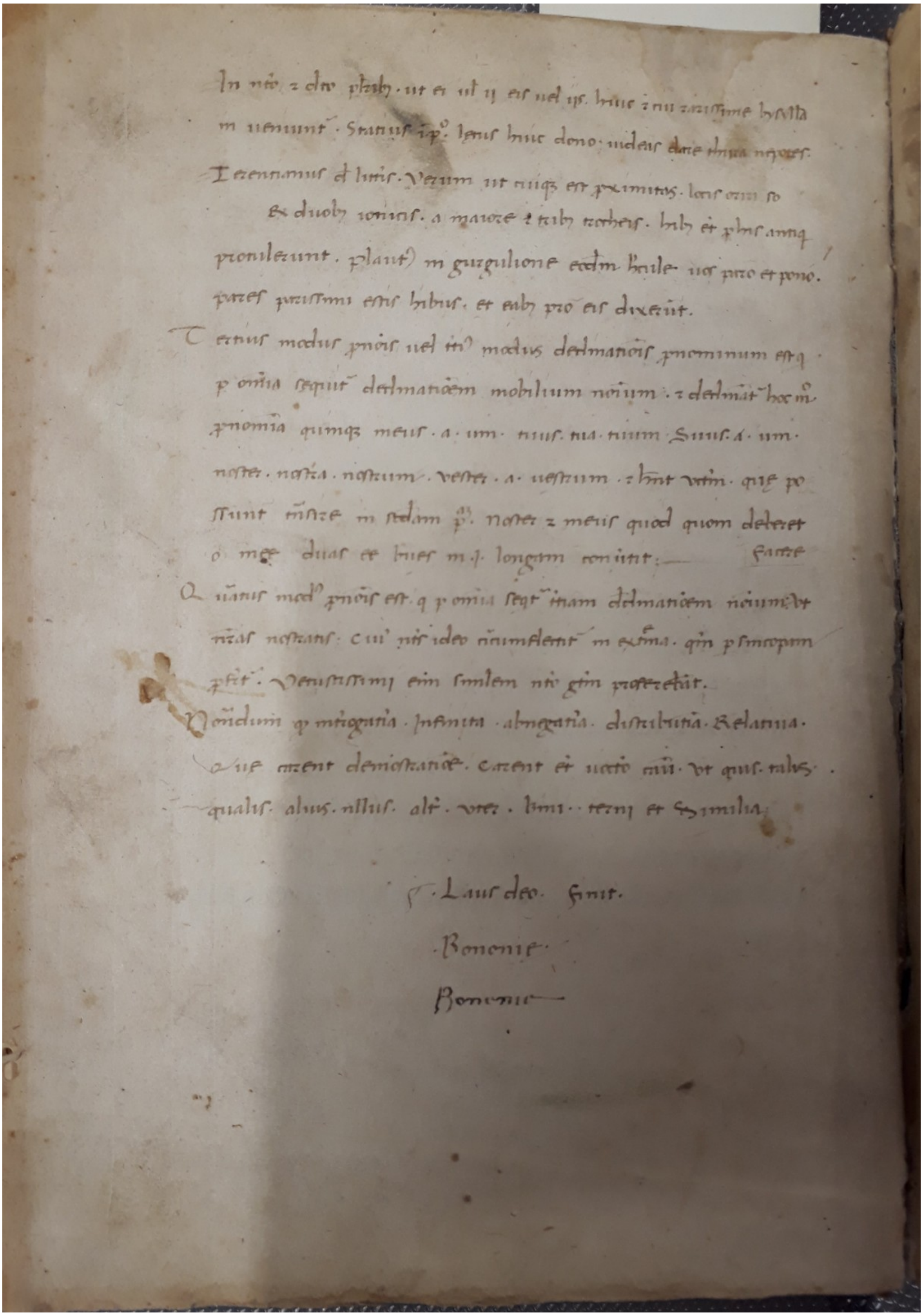
Terenntianus et lucis. Verum ut utique est proximus.
Ex duobus ...
pronilerunt. plautus in gurgulione ...
patres ... dixerunt.
Tertius modus ... modus declinationis pronominum est ...
per omnia sequitur declinationem mobilium nominum ...
pronomia quinque meus . a . um . tuus . tua . tuum . Suus . a . um .
noster . nostra . nostrum . vester . a . vestrum ...
stunt ... in ... noster et meus quod quom deberet
... duas et ... longum ...
Quartus modus ... est ... declinationem ...
... ideo ...
... similem ...
Nominum ... infinita ... distributiva . Relativa .
... carent ... ut quis . talis .
qualis . alius . nullus . alter . uter . ... et similia
Laus deo. Finit.
Bononie
Bononie